

Gorenjski Glas

TOREK, 30. OKTOBRA 2012

LETO LXV, ŠT. 87, CENA 1,50 EUR, 13 HRK | ODGOVORNA UREDNICA: MARIJA VOLČJAK | ČASOPIS IZHAJA OB TORKIH IN PETKIH | INFO@G-GLAS.SI | WWW.GORENJSKIGLAS.SI

V Goričah imajo novo telovadnico

Šolarji, pa tudi številni drugi v Goričah in okolici so se minuli četrtek razveselili odprtja nove telovadnice pri podružnični šoli, investicija pa je vredna 1,1 milijona evrov.

VILMA STANOVNIK

Goriče – »Gibanje je jezik otrok. To dobro vedo naši goriški šolarji, za katere je današnji dan zelo pomemben. Pomemben pa je tudi za nas, krajanje, ki smo vse od polaganja temeljnega kamna pred dvema letoma pa do danes nestržno opazovali in spremljali potek gradnje telovadnice. Potrebne je bilo kar precej dobre volje, potrpljenja in diplomacije, da smo lahko danes v teh lepih prostorih nove telovadnice. Prostorji niso samo pridobitev za naše najmlajše, so

primeren prostor za aktivno in koristno preživljanje prostega časa mladih in mladih po srcu,« je ob odprtju nove telovadnice poudaril predsednik sveta KS Goriče **Mladen Dubravica** ter dodal, da je za kraj velika pridobitev tudi ureditev okolice šole, nova parkirišča in na novo ograjeno otroško igrišče.

Ravnatelj Osnovne šole Simona Jenka **Rudolf Planinšek** je povedal, da število otrok, ki obiskujejo podružnično šolo v Goričah, ki so jo leta 2004 dodobra prenovili, zadnja leta spet narašča, z novo telovadnico pa

imajo vendarle podobne pogoje za šolanje kot njihovi vrstniki. »Vložek občine v projekt je podelitev stavbne pravice zasebnemu partnerju za čas koncesije, ki bo trajala petnajst let od pridobljenega uporabnega dovoljenja. Po preteku tega obdobja pa bo telovadnica prešla v last občine. Finančni vložek občine v projekt je okoli 260 tisoč evrov, vložek zasebnega partnerja pa 840 tisoč evrov. Vrednost investicije je okoli 1,1 milijona evrov,« je ob odprtju velike pridobitve za kraj povedal župan Mestne občine Kranj **Mohor Bogataj**.

Nove telovadnice v Goričah so se razveselili vsi, najbolj pa najmlajši, ki so tako domačinom kot gostom ob odprtju pripravili prisrčen program. / Foto: Gorazd Kavčič

Savatech v rokah Čehov

Češki ČGŠ, kupec Savatech: proizvodnja in zaposleni ostanejo v Kranju. Sava: ni nujno, da bo Sava ostala na Laborah v Kranju. Največja letošnja tuja naložba v Sloveniji.

BOŠTJAN BOGATAJ

Kranj – »Odprodaja Gumarstva predstavlja enega ključnih mejnikov prestrukturiranja Save, ki se bo končalo leta 2014,« pravi Matej Narat, predsednik uprave Save. Po odprodaji dejavnosti Nepremičnine in skorajšnji prodaji Energetike se bo Sava razdružila za približno sto milijonov evrov.

»Druge možnosti ni, ključen učinek je zmanjšanje dolga, kar Savo pelje k bolj vzdržni kapitalski strukturi,« pojasni Narat in dopolni, da je tak dotok tujega kapitala pomemben tudi za slovenski bančni sistem. Napoveduje, da bo Sava v prihodnje

sistematično povečevala obseg poslovanja v poslednjih dveh dejavnostih holdinga – bančništvu in turizmu.

Postopek prodaje se je začel pred slabim letom, v Savi so si zastavili dva cilja: iztržiti čim več in ohraniti

dejavnost kot celote v Kranju in ohranitev delovnih mest. Kar 49 kupcev se je zanimalo za Savatech, pet jih je oddalo nezavezujočo ponudbo, trije zavezujočo. Izbrali so češki ČGŠ, ki bo odštrel skoraj 70 milijonov evrov gotovine in prevzel del delovnega mesta Savatecha.

»Veliko posameznikov in družb v Evropi meni, da je zanje najboljša možnost selitev proizvodnje v državo z nizko ceno delovne sile. Mi ne sodimo med takšne, prepričani smo, da je Evropa kljub številnim težavam sposobna konkurirati svetu,« pravi predsednik uprave ČGŠ Tomaš Nemeč.

Tako kupca Oldřich Šlemr in Tomaš Nemeč kot prodajalca Matej Narat in Andrej Andoljšek so zelo zadovoljni s prodajo družbe Savatech češkemu ČGŠ. / Foto: Gorazd Kavčič

V Vižmarjih trčila vlaka

SIMON ŠUBIC

Ljubljana – Na železniški postaji v Vižmarjih v Ljubljani sta včeraj zjutraj trčila potniška vlaka. Po pojasnilih Policijske uprave Ljubljana je do nesreče prišlo ob 7.45, ko je bil mednarodni potniški vlak, ki je peljal iz smeri Ljubljane proti Kranju,

usmerjen na tir, na katerem je že stal potniški vlak. V nesreči je bilo po zadnjih podatkih ranjenih osemnajst oseb, devet so jih sprejeli v Univerzitetnem kliničnem centru Ljubljana, kjer so pojasnili, da so imeli vsi lažje rane, predvsem odrgnine in udarnine.

▶ 8. stran

Mednarodni vlak je trčil v pokvarjen potniški vlak. / Foto: T. K.

AKTUALNO

Reformacija je pustila sled

Dan reformacije so v nedeljo zaznamovali tudi na Bledu. Slovesnost je pripravila tamkajšnja evangelijska cerkev.

2

AKTUALNO

Sveče ločujemo dokaj vestno

Odpadne nagrobne sveče je na pokopališčih že nekaj časa treba oddajati v posebne zabojnike. Kako vestno jih ločujemo?

3

SNOVANJA

Pogled v Finžgarjevo intimo

Je res, da je imel duhovnik Fran S. Finžgar hčerko? Vas mogoče zanima, kako je v Dekli Ančki opisal spolni akt?

16

ZADNJA

Telovadnica v naravi

Člani Turističnega društva Tuhinjska dolina so projekt obnove starih pešpoti ob pomoči evropskih sredstev nadgradili s postavitvijo telovadnice v naravi.

32

VREME

Danes bo delno jasno. Jutri se bo od zahoda pooblačilo in v noči na četrtek bo začelo deževati. Spet bo topleje.

1/12 °C

Jutri: pretežno oblačno

JESENICE

Zbor Pozitivne Slovenije zgornje Gorenjske

Na Jesenicah je potekal zbor članstva Pozitivne Slovenije zgornje Gorenjske. Poleg šestdesetih članov Pozitivne Slovenije so bili prisotni tudi člani vodstva stranke – predsednik sveta stranke Vasja Butina, predsedniki občinskih odborov in poslanka Pozitivne Slovenije Alenka Pavlič. Jernej Pavlič, predsednik občinskega odbora Pozitivne Slovenije Jesenice, je predstavil cilje odbora. Do volitev leta 2014 naj bi v občini Jesenice imeli vsaj petsto aktivnih članov, s pomočjo lokalnih gospodarstvenikov, ekonomistov, stroke in širše javnosti pa bodo sestavili program, s katerim bodo Jesenice znova postale ena izmed najbolj razvitih občin v Sloveniji. Poudarek bo na mladih, hokejski klub bo postal številka 1 med športnimi klubi v Sloveniji po upravljanju in urejenosti, prav tako pa naj bi poskrbeli tudi za razvoj jeseniškega nogometa. Županski kandidat bo gospodarstvenik, stranka naj bi pridobila večino v občinskem svetu, cilj pa je tudi, da Jesenice postanejo mestna občina. **U. P.**

Poslanka Pozitivne Slovenije Alenka Pavlič, predsednik sveta stranke Vasja Butina in predsednik jeseniškega občinskega odbora stranke Jernej Pavlič.

ŽIRI

V Žireh obvezno prekuhanje vode

Občina Žiri obvešča, da je zaradi obilnih padavin v minulih dneh pitna voda onesnažena, zato je pred uporabo obvezno prekuhanje. Obvestilo velja do preklica oziroma do umiritve voda. **B. B.**

Darilo
izžrebanemu naročniku časopisa
Gorenjski Glas
Knjigo prejme DOROTEJA POLJANEC iz Mojstrane.

KOTIČEK ZA NAROČNIKE

Pod Avsenikovo marelo

V sredo, 14. novembra, bo ob 20. uri veselo v Begunjah v gostilni in restavraciji Avsenik. Priredili bodo prvi večer med načrtovanimi osmimi koncertnimi večeri, ki se bodo zvrstili vse do maja prihodnje leto. Na prvem Večeru Vilka Ovsenika bodo ob ansamblu Saša Avsenika nastopili Modrijani, Anastazija in Miran Juvan, Sekstet klarinetov, Tina Debevec in Gregor Avsenik. Večer bosta povezovala Betka Štuhel v družbi humorista Vinka Šimeka. Trije naročniki Gorenjskega glasa si bodo prvi večer v paru lahko ogledali brezplačno. Če želite sodelovati v žrebanju, odgovorite na nagradno vprašanje: Koliko let Avsenikove glasbe bodo prihodnje leto počastili s Festivalom Avsenik v Begunjah? Odgovore s svojimi podatki pošljite na naslov: Gorenjski glas, Bleiweisova cesta 4, Kranj ali na: koticek@g-glas.si najkasneje do ponedeljka, 5. novembra.

Nagrajenci

Jamesa Bonda igra Daniel Craig, VIP-premiero si bodo danes ogledali: Olga Jevšek iz Kranja, Irena Frelj iz Podnarta, Marko Lovko iz Škofje Loke in Marjan Krivic iz Bohinjske Bistrice. Čestitamo!

Reformacija je pustila sled

Dan reformacije so nedeljo na Bledu zaznamovali s slovesnostjo, ki jo je pripravila Evangelijska cerkev Bled.

MATEJA RANT

Bled – »Reformacija nas je Slovence zakoličila kot narod. Pustila je mogočno sled na več področjih in nas tako postavila na piedestal evropske civilizacije,« je na slovesnosti poudaril zgodovinar in religiozolog **Franc Kuzmič**, ki je spregovoril o reformaciji na Gorenjskem in njenem pomenu za naš čas. Na Bledu in v okoliških krajih, je pojasnil, se je reformacija začela širiti že pred letom 1550. Danes binkoštna evangelijska cerkev na Gorenjskem deluje v dveh cerkvenih občinah, poleg na Bledu še v Kranju, je razložil pastor **Ace Arsov**. Na Bledu, kjer so prisotni že 28 let, se njihovih nedeljskih srečanj v kinodvorani Gozdnega gospodarstva Bled udeležuje več kot petdeset vernikov, ki prihajajo tudi z Jesenic, iz Bohinja, Trziča in Radovljice.

Evangelijska binkoštna cerkev, je ob tem še pojasnil Ace Arsov, danes šteje petsto milijonov pripadnikov ter je tako druga največja krščanska in največja protestantska cerkev na svetu. V Sloveniji deluje v treh okrožjih, 16 cerkvenih občinah in osmih območnih središčih. »Evangelijska cerkev na Bledu je odprta krščanska cerkev, ki gradi dialog, strpnost, spravo in sožitje ter spoštuje svobodo posameznika, kajti trdimo, da je pod slovensko lipo dovolj prostora tudi za drugače misleče,«

Na slovesnosti ob dnevu reformacije na Bledu je nastopil tamburaški orkester binkoštna cerkve Veščica iz Prekmurja.

je poudaril Ace Arsov. Protestanti so bili na Bledu in v okoliških krajih po njegovih besedah že v času reformacije v 16. stoletju. V času grofa Herberta Turjaškega, je dodal Franc Kuzmič, je bila v protestantskih rokah celo cerkev na otoku. »Leta 1571 je bilo na Bledu in v širši okolici okrog 1200 pristašev protestantske vere. V Begunjah je pridigal tudi Jurij Dalmatin, leta 1561 pa na Bledu, v Radovljici in na Brdu pri Kranju celo Primož Trubar.« Z reformacijo, je spomnil Kuzmič, smo Slovenci dobili prve slovenske knjige, predvsem z nabožno vsebino, kar je narekovalo tudi opismenjevanje. »Le tako bi lahko vsi ljudje

sami preverili pristnost novega sporočila evangelija.« Z reformacijo smo po Kuzmičevih besedah dobili tudi prvi prevod Svetega pisma, in sicer kot enajsti narod na svetu. Reformacija bi morebiti lahko ponujala rešitev tudi za današnji čas. »Želi nas poučiti, da je človeštvo iztirilo, zato se mora vrniti na prave tire.« Čas, v katerem je prišlo do reformacije, je bil namreč vse prej kot dober, je spomnil. »Ljudi so pestile bolezni, politične krize in duhovne stiske. Podobno je tudi danes, ko je ves svet v obupni krizi. Reformacija je takratni družbi ponudila rešitev, ko je zahtevala drugačnega, novega človeka. Če smo kristjani, moramo biti

temu svetu sol in luč,« je končal Kuzmič.

Zbrane je na slovesnosti nagovoril še blejski podžupan **Toni Mežan**, ki je dan reformacije označil kot praznik, ki združuje šolstvo, vero, kulturo in slovensko besedo. »Če Slovenci v preteklosti ne bi imeli močnih in pogumnih oseb, ki so povezane z današnjim praznovanjem, se danes ne bi pogovarjali v slovenskem jeziku,« je poudaril Mežan. Boji se, da danes slovenski jezik vse bolj izginja, kar je imenoval »davek na socialna omrežja«. Take komunikacije, kot jo je mogoče zaznati na različnih družabnih omrežjih, si po njegovem ne zaslužimo.

Prva magistrica zdravstvene nege

Na Visoki šoli za zdravstveno nego Jesenice so dobili prvo magistro zdravstvene nege, to je postala Tanja Torkar. Podelili so tudi diplome novim 36 diplomantom.

URŠA PETERNEL

Jesenice – Na Visoki šoli za zdravstveno nego Jesenice so pripravili drugo slovesno podelitev diplom diplomantom in diplomantom študija zdravstvena nega. Na programu prve stopnje so podelili 36 diplom, diplomanti so se vpisali v knjigo diplomantov in tudi izrekli prisego Angele Boškin. Prvič pa so podelili tudi diplomato za študij na drugi stopnji, torej magistrski študij zdravstvene nege. Prva magistrica zdravstvene nege na šoli je postala Tanja Torkar. Naslov njenega magistrskega dela je Stališča strokovnih delavcev v šolstvu in zdravstvu do koncepta School Nurse v osnovnih šolah.

Na slovesnosti je dekanja izredna profesorica dr. Brigita Skela Savič poudarila, da je klinično okolje bogatejše

za 36 novih strokovnjakov s področja zdravstvene nege. Ob tem je tudi poudarila, da je visoka šola v postopku

preoblikovanja v fakulteto, kazalniki njene uspešnosti pa so poleg popolne zaposljivosti diplomantov tudi razvojna in raziskovalna uspešnost ter povezanost s kliničnim okoljem. Diplomanti si poleg znanja, sposobnosti in kompetenc na šoli pridobijo tudi etično odgovornost in znajo avtonomno, suvereno in varno za pacienta delovati v kliničnem okolju, je poudarila dekanja.

Na slovesnosti je visoka šola prejela tudi uradno potrdilo o prejemu certifikatov ISO 9001:2008 in KzP MODEL:2008, kar jo umešča v skupino visokošolskih zavodov, ki imajo urejen in certificiran sistem vodenja kakovosti.

Tanja Torkar je postala prva magistrica zdravstvene nege na Visoki šoli za zdravstveno nego Jesenice. Čestitala ji je dekanja izr. prof. dr. Brigita Skela Savič. / Foto: Gorazd Kavčič

Sveče ločujemo dokaj vestno

Odpadne nagrobne sveče je na pokopališčih že nekaj časa treba oddajati v posebne zabojnike. Obiskovalci so se na to sicer privadili, ugotavljajo v gorenjskih komunalnih podjetjih, vendar pa v zabojnike za sveče včasih mečejo tudi druge odpadke.

ANA ŠUBIC

Kranj – Slovenci smo v evropskem vrhu po porabi nagrobnih sveč na število prebivalcev, saj jih na leto porabimo približno 23 milijonov oz. dvanajst na prebivalca. Največ jih prižgemo ob dnevu spomina na mrtve, ministrstvo za kmetijstvo in okolje pa tudi letos v skrbi za okolje poziva k racionalni porabi sveč in pravilnemu ravnanju z njimi, ko izgorijo in postanejo odpadki. Čeprav ne sodijo med nevarne odpadke, lahko neustrezno ravnanje z njimi povzroči škodljive vplive na okolje. Od januarja 2010 jih je v skladu z uredbo treba odlagati ločeno, pokopališča pa so opremljena s posebnimi zabojniki za odpadne sveče. Kot pojasnjujejo v družbi Interseroh, ki se ukvarja s prevzemanjem odpadnih sveč, okolju prijazna tehnologija omogoča predelavo več kot 90 odstotkov sestavnih materialov: »V sekundarne surovine je mogoče predelati vse tri glavne sestavine: ohišje iz plastike, ostanke parafina in kovinski pokrov. Predelani materiali se uporabijo pri ponovni izdelavi sveč ali drugih izdelkov.« Rezultati zbiranja odpadnih nagrobnih sveč so dobri, ugotavljajo v Interserohu. Predelavo zanje izvaja jeseniško podjetje Plastkom, ki prevzame večino odpadnih nagrobnih sveč z Gorenjskega.

Ko sveče izgorijo, jih je treba odložiti v posebne zabojnike na pokopališčih, predelati pa je možno več kot 90 odstotkov njihovih sestavnih materialov. / Foto: Tina Dokl

V gorenjskih komunalnih podjetjih opažajo, da obiskovalci na pokopališčih sveče ločujejo dokaj pravilno, vendar pa v zabojnikih, ki so namenjeni samo odpadnim nagrobnim svečam, pogosto končajo tudi drugi odpadki. »Z ravnanjem obiskovalcev smo glede zbiranja odpadnih sveč razmeroma zadovoljni. Večje težave so pri pravilnem odlaganju odpadnega cvetja, saj v zabojnik obiskovalci odložijo tudi trakove, plastične odpadke in podobno,« pravi Klara Škrabec s Komunale Kranj, kjer letno zberejo skoraj 110 ton odpadnih sveč, od tega

skoraj tretjino med 15. oktobrom in 15. novembrom. Tudi na Loški komunali opažajo, da pri ločevanju še prihaja do napak: sveče so odložene v plastičnih vrečkah, v svečnih lončkih se pojavljajo plevel, higienski papir, krpe za brisanje, v zabojniku so tudi plastična embalaža od tekočega voska, plastične rože, platenke, lončki od rož. Lani so denimo zbrali 35,76 tone odpadnih sveč, od tega približno tretjino v novembru. Na štirih pokopališčih v občinah Jesenice in Žirovnica po podatkih Jeko-In na leto zberejo okoli 30 ton odpadnih sveč, od

tega osem ton v novembru. Pri ločevanju sveč ne opažajo težav, se pa pojavljajo pri ločenem zbiranju bioloških odpadkov. Podobno opozarjajo tudi na Komunali Tržič: »Občani so med mešane komunalne odpadke odlagali biološko razgradljive odpadke, zato bomo sedaj namestili na pokopališča tudi zabojnik za odlaganje biološko razgradljivih odpadkov in tako omogočili še boljše ločevanje odpadkov na pokopališčih.« Lani je tržiška komunala zbrala nekaj manj kot 20 ton odpadnih nagrobnih sveč, od tega v novembru 3,2 tone.

Ribčevina naprodaj

Ribčeva domačija v Vrbi je kljub načrtom o oživitvi znova naprodaj, tokrat za 2,5 milijona evrov.

ANA ŠUBIC

Vrba – Na Ribčevi domačiji v Vrbi so pred meseci v sklopu projekta Od pluga do potice, ki ga je zasnoval odbor za oživitev Ribčevine s Slavkom Mežkom na čelu, javnosti prikazali nekatera kmečka opravila, kmetije pa jim kljub načrtom ni uspelo oživiti. Še več: lastnika Janez Arko in Tanja Pangerc Ribčevino spet prodajata, tokrat za 2,5 milijona evrov.

Kot je pojasnila Pangerc, so bili z odborom dogovorjeni, da oživijo kmetijo in skušajo rešiti dolgotrajno problematiko dostopa do cerkve sv. Marka. Soseda Prešernove rojstne hiše sta namreč prepričana, da javna pot proti cerkvi ne more potekati čez njuno dvorišče, Arko pa tako od tam že vrsto let odganja obiskovalce, zaradi česar je pogosto posredovala tudi policija. »Kmetija je zamrla zaradi občine, ki vztraja pri javni poti čez dvorišče,« pravi Pangerc in dodaja, da sta s partnerjem v zadnjih osmih letih imela že 60 tisoč evrov stroškov za policijo, sodišče in odvetnike. Odbor za Ribčevino je bil po njenih besedah njuno zadnje upanje, pričakovala sta uspešno reševanje spora in oživitev kmetije. Mežka tako pozivata, »naj kaj naredi, ne samo govori«. Kot pravita, v prid njiju in kmetije doslej ni bilo rešeno nič, rešitev pa

vidita le še v odhodu iz Vrbe.

Odbor je za Ribčevino storil veliko, meni Mežek: »S pomočjo kmetijske svetovalne službe smo vzpostavili pogoje za oživitev kmetije, pri reševanju sporov pa so Občina Žirovnica, zavod za varstvo kulturne dediščine in vaški odbor preprečevali vsak premik na bolje.« Potem ko so junija občani na zboru sklenili, naj se ohrani obstoječa pot proti cerkvi, sta lastnika, pojasnjuje Mežek, opustila že utečeno obliko sodelovanja z odborom. Med poletnimi počitnicami aktivnosti ni bilo, Mežek pa priznava tudi, da je od avgusta pogosto na Koroškem, kjer z zamejskimi Slovenci vzpostavlja nastanitveni objekt. Upa, da bosta lastnika opustila prodajo Ribčevine, prepričan je, da so rešitve še vedno možne.

Žirovniški župan Leopold Pogačar pravi, da volje za reševanje spora ni na strani lastnikov Ribčevine: »Z ničimer se ne strinjata, za vse pa krivita občino in župana. Kljub sodni prepovedi še vedno dnevno vznemirjata obiskovalce. Imeli smo tudi geodetsko odmero, a se nista strinjala z mejo in oporekata dejstvu, da gre mimo njune hiše javna pot proti cerkvi. Občina bo vztrajala do konca in bomo šli v sodno določitev meje in vzpostavitev občinskega zemljišča, na delu katerega imata urejen vrt.«

Savatech v rokah Čehov

1. stran

V ČGŠ so prepričani o kvaliteti Savatecha, ki bo z investicijami še bolj konkurenčen. »Ne, odločitev ni bila težka, saj podjetje poznamo že dolgo, poznamo odlično vodstvo in strokovne sodelavce. Odločitev je bila enostavna, zahvala za nakup pa gre tudi bankam in češki vladi,« dodaja član uprave ČGŠ Oldřich Šlemr.

Oba Savatechova direktorja sta s prodajo družbe Čehom zadovoljna. Igor Hafner pojasni, da v zadnjih letih niso investirali, kot bi želeli: »Kljub dobrim projektom investicije in širitve niso bile mogoče. Pozdravljamo kupca, ki se je v preteklosti že pokazal za dobrega gospodarja, saj so prešli

iz majhnega podjetja v drugo največjega gumarja v Evropi in četrtega v svetu.« Vesna Čadež poudarja, da so v desetih letih preživeli tako slabe kot boljše čase: »Z novim lastnikom smo že sodelovali in jim zaupamo. Verjamemo, da bo nastalo nekaj velikega. Od vsega hudega se je zgodilo najboljše.«

O nadaljnjih korakih Šlemr pravi, da bodo podpirali razvoj novih izdelkov, povezovalje družb v skupini in iskanju sinergij: »Zavezali smo se, da težav v Kranju ne bo, torej bomo ohranili proizvodnjo in delovna mesta.« Danes je v Savatechu zaposlenih približno 950 sodelavcev. Novi lastniki obljublajo, da se bodo zaposlenost celo povečali zaradi velikih investicij in posledično večanja proizvodnje.

Skupina ČGŠ naj bi poslovno leto 2012 zaključila zelo uspešno, saj je prodaja zrasla za več deset odstotkov na okoli sedemsto milijonov dolarjev (približno 540 milijonov evrov), o dobičku niso želeli govoriti. S Savatech, prenos bo opravljen do konca leta (z dovoljenjem urada za varstvo konkurence v več državah), ne bodo pridobili le dodatnih prihodkov, ampak paleta novih proizvodov in nove trge. In kaj Savatech bo ostalo v Kranju? »Tu imamo še pisarno,« na vprašanje Gorenjskega glasa odgovarja Matej Narat in pojasni: »Po zaključku te transakcije bo nujen razmislek, ali še ostanemo na tej lokaciji. Velika verjetnost je, da Save (s trideset zaposlenimi, op. a.) na Laborah ne bo več.«

PREDDVOR

Nagradili bodo ljubzenska pisma

Kulturno društvo Josipine Turnograjske vabi danes, v torek, 30. oktobra, ob 18. uri v Kulturni dom na slovesno podelitev priznanj in nagrad v okviru natečaja Najboljše ljubzensko pismo, ki ga je društvo razpisalo za mlade, in sicer osnovnošolce od 7. do 9. razreda ter srednješolce. Številna pisma, ki so prispela iz celotne Slovenije, so nepričakovano podrla vse rekorde. Z natečajem želi društvo spodbuditi navado pisanja ljubzenskih pisem in obuditi spomin na prvo slovensko pesnico, ki je s svojim zaročencem ustvarila obsežno korespondenco v slovenskem jeziku. Za podrobnosti in druge informacije vam je na voljo predsednica društva dr. Mira Delavec, tel. 041/255-637. S. L.

Gorenjski Glas

ODGOVORNA UREDNICA
Marija Volčjak

NAMESTNIKA ODGOVORNE UREDNICE
Cveto Zaplotnik, Danica Zavrl Žlebir

UREDNIŠTVO
NOVINARJI - UREDNIKI:

Marjana Ahačič, Maja Bertonec, Boštjan Bogataj, Alenka Brun, Igor Kavčič, Suzana P. Kovačič, Jasna Paladin, Urša Peternel, Mateja Rant, Vilma Stanovnik, Ana Šubic, Simon Šubic, Ana Volčjak, Cveto Zaplotnik, Danica Zavrl Žlebir; stalni sodelavci: Matjaž Gregorič, Jože Košnjek, Milena Miklavčič, Miha Naglič

OBLIKOVNA ZASNOVA
Jernej Stritar, IlovarStritar d.o.o.

TEHNIČNI UREDNIK
Grega Flajnik

FOTOGRAFIJA
Tina Dokl, Gorazd Kavčič

LEKTORICA
Marjeta Volžič

VODJA OGLASNEGA TRŽENJA
Mateja Žvižaj

GORENJSKI GLAS (ISSN 0352-6666) je registrirana blagovna in storitvena znamka pod št. 9771961 pri Uradu RS za intelektualno lastnino. Ustanovitelj in izdajatelj: Gorenjski glas, d.o.o., Kranj / Direktorica: Marija Volčjak / Naslov: Bleiweisova cesta 4, 4000 Kranj / Tel.: 04/201 42 00, fax: 04/201 42 13, e-pošta: info@g-glas.si; mali oglasi in osmrtnice: tel.: 04/201 42 47 / Delovni čas: ponedeljek, torek, četrtek in petek od 7. do 15. ure, sredo od 7. do 16. ure, sobote, nedelje in prazniki zaprti. / Gorenjski glas je poltednik, izhaja ob torkih in petkih, v nakladi 19.000 izvodov / Redne priloge: Moja Gorenjska, Letopis Gorenjskega (enkrat letno), TV okno in osemnajst lokalnih prilog / Tisk: Delo, d. d., Tiskarsko središče / Naročnina: tel.: 04/201 42 41 / Cena izvoda: 1,50 EUR, letna naročnina 2012: 157,50 EUR; redni plačniki (fizične osebe) imajo 10 % popusta, polletni 20 % popusta, letni 25 % popusta; v cene je vračunan DDV po stopnji 8,5 %; naročnina se upošteva od tekoče številke časopisa do pisnega preklica, ki velja od začetka naslednjega obračunskega obdobja / Oglasne storitve: po ceniku; oglasno trženje: tel.: 04/201 42 48.

»Naj pot« pelje v Žirovnico

»Naj pot« je postala Pot kulturne dediščine Žirovnica, za katero skrbi Zavod za turizem in kulturo Žirovnica.

CVETO ZAPLOTNIK

Kranj, Bled – Turistična zveza Slovenije je tudi letos v sodelovanju z zavodom za gozdo in gospodarskim interesnim združenjem za pohodništvo in kolesarjenje pripravila tekmovanje za najboljšo tematsko pot v Sloveniji. Izbor najboljših poti je najprej potekal po območjih enotah zavoda za gozdo, izmed teh pa je posebna komisija izbrala tri oz. štiri najboljše. Naj pot 2012 je po oceni komisije postala Pot kulturne dediščine Žirovnica, njenemu skrbniku oz. upravljavcu so priznanje podelili pred nedavnim na slovesnosti v Radencih. Komisije so pri ocenjevanju poti upoštevale splošni vtis in privlačnost, urejenost (vzdrževanje), vodenje, ponudbo,

dostopnost, varnost, privlačnost in sporočilnost poti.

Na območju kranjske območne enote zavoda se je za tekmovanje prijavilo osem poti, komisija je zaradi drugih prednostnih del, pomanjkanja časa in težkih finančnih razmer v zavodu ocenila le prve štiri prijavljene poti, preostale štiri pa bo prednostno upoštevala pri izboru za prihodnje leto. Prvo mesto je osvojila Pot v Puštal, drugo Pot od Bašlja do Sv. Lovrenca, tretje Mala gozdna učna pot v Preddvoru in četrto mesto Pot iz Adergasa na Štefanjo Goro. Na blejski območni enoti so prejeli tri prijave, po oceni komisije je bila prva Pot kulturne dediščine Žirovnica, druga Turistična pot Tromeja in tretja pot Skrivnosti Planine pod Golico.

PREDDVOR

Tudi te počitnice ustvarjalne delavnice

V Turistično-informativnem centru (TIC) v Preddvoru bodo tudi v času »krompirjevih« počitnic ustvarjalne delavnice za otroke. Pripravljajo jih v petek, 2. novembra, od 16. do 17. ure, in v soboto, 3. novembra, od 10. do 11. ure. Na prvi delavnici v petek bodo izdelovali listnate obroče, na sobotni pa na kartonaste tulce lepili ježke, ki se sprehajajo po odpadlem pisanem listju in storžkih, kar bo jesenski okrask za na mizo. Delavnice bodo potekale še na isti lokaciji kot lani, in sicer v prostoru TIC-a, Dvorski trg 3. **D. Ž.**

Še boljše razmere za šport

V skakalnem centru v Sebenjah so uredili večnamensko telovadnico ter prenovili športno igrišče s tartansko stezo.

SUZANA P. KOVAČIČ

Tržič – S sodelovanjem Občine Tržič, Krajevne skupnosti Sebenje - Žiganja vas in Nordijskega smučarskega kluba (NSK) Trifix Tržič je skakalni center v Sebenjah bogatejši za nove telovadne prostore ter prenovljeno in razširjeno zunanje športno igrišče, ki so ju uradno odprli v petek. Dolgoletno željo so uresničili tudi s pomočjo evropskih sredstev. Projekt je vreden približno 32 tisoč evrov, denar je v pretežni meri zagotovila občina Tržič, EU pa prispeva 50 odstotkov upravičenih stroškov, kar znesse 10.500 evrov. Člani NSK Trifix Tržič so k realizaciji projekta prispevali ogromno prostovoljnega dela, kot sta poudarila predsednik KS

Sebenje - Žiganja vas Marko Poljanec in predsednik NSK Trifix Tržič Matija Stegnar, so opravili več kot 1200 prostovoljnih ur, brez česar uspešen zaključek projekta ne bi bil možen. »S prispevki staršev in krajevne skupnosti, to je dodatnih 3500 evrov, smo uredili še sanitarije in garderobe ter obnovili že obstoječo športno opremo,« je povedal Marko Poljanec.

Nova večnamenska telovadnica je namenjena suhim treningom športnikov in kranjanom. »Ker je namen projekta tudi spodbujanje zdravega življenjskega sloga, si želimo, da bo v prihodnosti to kraj, kjer bodo v okviru krajevne skupnosti organizirane različne skupinske športne vadbe

Od leve Borut Sajovic, Boštjan Žepič, ki je skupaj z Markom Poljancem imel odločilno vlogo pri izvedbi projekta, skakalec Mitja Mežnar in Matija Stegnar. Zunaj je potekala ekshibicijska tekma na 25-metrski skakalnici. / Foto: Tina Dokl

in prireditve,« je povedal župan Borut Sajovic. Zunanje športno igrišče je dobilo novo tartansko stezo, na

kateri člani skakalnega kluba lahko trenirajo doskoke in poligon, igrišče pa je namenjeno tudi igram z žogo.

Zadovoljni z glavno sezono

Na Bledu so letos kljub zaprtemu hotelu Astoria ustvarili tri odstotke več nočitev kot lani.

MATEJA RANT

Bled – Na Bledu so do sredine oktobra ustvarili skoraj pol milijona nočitev oziroma tri odstotke več kot v enakem obdobju lani. In to čeprav, je poudarila direktorica Turizma Bled Eva Štravs Podlogar, je od marca zaprt hotel Astoria in so lani precej nočitev ustvarili na račun svetovnega prvenstva v veslanju. Več kot devetdeset odstotkov nočitev so ustvarili tuji gosti, med katerimi so tudi na Bledu, tako kot drugod po Sloveniji, prevladovali Italijani. Oktobra pa je bila po besedah Eve Štravs Podlogar sestava gostov nekoliko drugačna kot ponavadi, saj je bilo največ japonskih turistov, sledijo pa jim nemški in ameriški.

Z glavno sezono so tako zadovoljni, je poudarila Eva Štravs Podlogar, ki ugotavlja, da je k pozitivnim učinkom na področju turizma gotovo pripomoglo tudi lepo vreme, ki je sledilo sicer deževnemu juniju. Zato, je pristavila, je bila dobra tudi zunajpenzijska poraba. Ta čas pa se zelo trudijo, da bi na Bled privabili organizatorje poslovnih in športnih dogodkov ter tako sezono nekoliko podaljšali. Napovedala je, da bodo aprila prihodnje leto gostili konferenco največjega neodvisnega britanskega turističnega združenja, na kateri pričakujejo dvesto do tristo udeležencev, obeta pa se tudi velik športni dogodek, in sicer tekma svetovnega pokala v biatlonu na Pokljuki.

Zimo bodo na Bledu tako kot že vrsto let popestrili s številnimi tradicionalnimi prireditvami in jih dopolnili še z novimi. Na Blejskem otoku bodo 8. decembra pripravili Dan potice, v okviru katerega bodo med drugim prikazali peko potice, v ceno karte za prevoz na otok pa bodo všteli še kos potice in topli napitek. Obogatili bodo tudi ponudbo drsališča v Veliki Zaki, kjer bo od 20. decembra na ogled svet ledenih skulptur, uredili bodo še tekaške proge po kampu. Smučišče Straža, je pojasnila Eva Štravs Podlogar, tudi letos ne bo obratovalo, bodo pa poskrbeli vsaj za najmlajše, za katere bodo v spodnjem delu uredili poligon.

Po njenih besedah se goste v turističnih krajih in na Gorenjskem na splošno trudijo obdržati dlje časa tudi v okviru Regionalne destinacijske organizacije Gorenjska. Zato so zasnovali Zeleno kartico gosta Gorenjske – turistično kartico ugodnosti, s katero lahko gostje Gorenjske koristijo popuste za ogled turističnih znamenitosti, kulinarne užitke, športne aktivnosti in še mnogo drugega. Pridobi jo lahko vsakdo, ki prenoči nekje na Gorenjskem pri partnerju tega projekta, je pojasnila Eva Štravs Podlogar. Ta čas po njenih besedah združuje okrog sto ponudnikov predvsem iz turističnih krajev, do konca leta pa naj bi vključevala ponudnike iz vse Gorenjske.

LESCE

Petdeset let osnovne šole

V petek so v Lescah slovesno zaznamovali 50-letnico tamkajšnje Osnovne šole Frana Saleškega Finžgarja. »15. junija je zaključilo šolanje petdeseta generacija osnovnošolcev, vseh učencev pa je bilo že več kot dva tisoč dvesto, kar nam je v ponos. Iz šolskih kronik in drugih zapisov smo izbrskali veliko podatkov. Pripravili smo zbornik, uredil ga je Roman Gašperin, v njem pa so zbrani pomembnejši podatki o šoli, učencih in učiteljih. Predvsem pa so v njem zapisana doživlja, razmišljanja in občutki tistih, ki so bili ali so del naše šole,« je ob tej priložnosti povedal ravnatelj Janez Zupan. Prva šola je bila v Lescah sicer zgrajena že leta 1931, pravo osemletko pa so v Lescah po dolgoletnih prizadevanjih tedanjega ravnatelja Ludvika Rutarja dobili leta 1962. Kasneje je bila stavba še dvakrat dograjena in preurejena, v letih 1970 in 1986, leta 2003 pa je pod svoje okrilje pridobila še podružnično šolo v Begunjah. V letošnjem šolskem letu šola v Lescah obiskuje 411 učencev. **M. A.**

Slovesno ob 50-letnici osnovne šole v Lescah / Foto: Gorazd Kavčič

Na podlagi 60. člena Zakona o prostorskem načrtovanju (Uradni list RS, št. 33/2007, 70/2008, 57/2012) in 18. člena Statuta Občine Žirovnica (Uradni list RS, št. 23/99, 55/11-UPB1) župan občine Žirovnica s tem

JAVNIM NAZNANILOM

obvešča javnost o JAVNI RAZGRNITVI in JAVNI OBRAVNAVI dopolnjenega osnutka Odloka o občinskem podrobnem prostorskem načrtu (v nadaljevanju OPPN) za območje Žirovnica - Novi center - Ž12.

I.

Z OPPN se ureja območje z oznako Ž12 (*), katerega namen je določitev podrobnih pogojev za gradnjo in ureditev nove stanovanjske pozidave v naselju Žirovnica v občini Žirovnica.

V območju OPPN se:

- uredi priključek na regionalno cesto,
- zgradi naselje stanovanjskih hiš s pripadajočimi krajinsko-arhitekturnimi ureditvami, prometnimi površinami in gospodarsko javno infrastrukturo.

Območje OPPN obsega parcele oziroma dele parcel s št.:

Območje OPPN in njegov vpliv obsega parcele oziroma dele parcel s št.: 12/18, 17/1, 17/5, 18/1, 19/3, 19/4, 20/1, 20/2, 21/1, 21/6 vsa v k.o. Žirovnica.

II.

Javna razgrnitev bo potekala **od srede, 7. novembra 2012, do petka, 7. decembra 2012**, v preddverju Občine Žirovnica (začasno v stavbi Elektro Gorenjska, Moste 2/a) v poslovnem času občinske uprave.

V času javne razgrnitve bo v **sredo, 28. novembra 2012, ob 17. uri** organizirana javna obravnava v Čopovi rojstni hiši, Žirovnica 14.

IV.

V času javne razgrnitve ima zainteresirana javnost pravico dajati pripombe in predloge na razgrnjeno gradivo.

Pripombe in predlogi se lahko do konca javne razgrnitve osebno oddajo na Občino Žirovnica, Breznica 3, 4270 Žirovnica, pošljejo po navadni pošti ali na elektronski naslov občina@zirovnica.si, oziroma se jih poda ustno na javni obravnava. Rok za pripombe k razgrnjenemu gradivu poteče zadnji dan javne razgrnitve.

Občina Žirovnica bo proučila pripombe in predloge javnosti in do njih zavzela stališča, ki jih bo objavila na spletni strani občine Žirovnica in na svoji oglasni deski.

V.

To javno naznanilo se objavi v svetovnem spletu, Gorenjskem glasu in na oglasni deski Občine Žirovnica.

Številka: 350-001/2012
Datum: 25. 10. 2012

Župan občine Žirovnica
Leopold POGAČAR

Vse vasi v cvetju in zelenju

V Preddvoru so podelili priznanja gospodinjstvom, ki so imeli letos najlepše okrašene okolice hiš.

DANICA ZAVRL ŽLEBIR

Preddvor – Posebna komisija Turističnega društva Preddvor je poleti obiskovala vasi v občini Preddvor in izbrala najlepše hiše in vrtove.

Na prireditvi, kjer so prikazali fotografije, ko so bili vrtovi in hiše v najlepšem cvetju in zelenju, so nastopili otroci iz preddvorske šole, plesalci Folklorne skupine Preddvor, obiskovalci so prisluhnili zgodbi o Hudičevem borštu in vrtnarčku z rožami. Podelili so 28 priznanj. V Preddvoru so dobitniki: Alenka Tičar, Marjanca Rehberger, Marjeta Hudedlja (ima tudi najlepše nageljne), Andreja Križaj, Nataša Zavrl in Miša Tičar. V Kokri je najlepše urejeno pri Milevi Založnik in Julki Povšnar, v Tupaličah pri

Letošnji dobitniki priznanj turističnega društva. /Foto: Tina Dokl

Tanji Florjančič, Ivici Mohorič in Urški Krč, v Bašlju pri Dragici Barle (Kmečki turizem Majerček), Zofiji Roblek, Mimi Roblek ter Ediju in Marini Snedec, v Novi vasi pri Editi Mavčič in

Alenki Kovačič, v Mačah pri Bredi Aleš in Alenki Rehberger, v Potočah pri Štefanu Gartnarju in Sonji Brajnik, na Hribu pri Živku Drekonji, na Beli pri Tonetu in Tončki Klakočar (njuna hiša

je izbrana tudi za naj hišo), Polonci Jekovec, Inki Draksler in Zalki Sitar, na Možjanci pa pri Vanji Hafner in Franciju in Tatjani Štirn (Okrepčevalnica Rožmarin).

KRANJ

Tovornjakom prepovedali vožnjo

Od minulega petka, 26. oktobra, naprej, je prepovedan tovorni promet na cestah Kranj–Zbilje in Kranj proti Trbojam. Gre za trajno spremembo prometne signalizacije, in sicer bo prepovedan promet za tovorna vozila, težja od 7,5 tone, dovoljeno bo le za lokalni promet. »Prometna signalizacija je spremenjena zaradi prekomernega povečanja tovarnega prometa na obeh cestah. Predvsem na cesti skozi Mavčiče je v zadnjem času opazno poslabšanje voziščne konstrukcije. Cesta ni primerna za tovorni promet tudi zaradi širine vozišča. V Mavčičah sta osnovna šola in vrtec, za katere predstavlja tovorni promet povečano možnost nevarnih situacij. Ker bi s takšnim ukrepom vozniki tovornih vozil bolj obremenili cesto skozi Čirče in Hrastje, je treba ukrep izvesti na obeh cestah hkrati,« pojasnjujejo na kranjski občini. **V. S.**

KRANJ

Podprli so prostovoljstvo

V prostorih kranjske občine so domači župan Mohor Bogataj, župan radovljiške občine Ciril Globočnik in tržiški župan Borut Sajovic minuli četrtek s predsednikom strateškega sveta Mreže nevladnih organizacij na Gorenjskem Grozd Matjažem Voukom podpisali sporazum o partnerskem sodelovanju. Že prej je enak sporazum podpisal tudi jeseniški župan Tomaž Tom Mencinger, večina drugih županov gorenjskih občin pa naj bi se za podpis odločila v prihodnjih dneh. Gre namreč za partnersko sodelovanje med zainteresiranimi gorenjskimi občinami ter mrežo Grozd, ki jo sestavljajo gorenjska društva, zasebni zavodi in ustanove. »S tem sporazumom so zagotovljene tudi boljše razmere za širjenje prostovoljnega delovanja, sporazum pa pomeni več kot zgolj obljubo županov,« je ob podpisu pogodb poudaril vodja projekta Grozd Beno Fekonja. **V. S.**

Župani Ciril Globočnik, Mohor Bogataj in Borut Sajovic so minuli četrtek na kranjski občini z Matjažem Voukom podpisali sporazume o sodelovanju. /Foto: Gorazd Kavčič

GORENJA VAS

Za sedem milijonov evrov investicij

Gorenjevaško-poljanski občinski svetniki so se seznanili z osnutkom občinskega proračuna, ki bo prihodnje leto visok 12,5 milijona evrov. »Pripravili smo ga na izhodiščih iz leta 2012, saj novi podatki o primerni porabi in finančni izravnavi še niso bili znani. Vlada je v začetku oktobra sprejela dogovor z občinami in določila primerno porabo, kar za našo občino pomeni, da nam v prihodnje finančna izravnava ne bo več pripadla,« je pojasnila glavna občinska finančnica Branka Srša. Do drugega branja naj bi bili vsi ti podatki znani, za sedaj pa kaže, da bo vseh prihodkov za 11,67 milijona evrov, zadolžili naj bi se za približno 1,5 milijona evrov, kar sedem milijonov evrov bo šlo za investicije. **B. B.**

Na novo o prevozih prvošolcev

Po poldrugem letu na Jezerskem spreminjajo pravilnik o povračilu stroškov prevoza šoloobveznih otrok.

DANICA ZAVRL ŽLEBIR

Jezersko – Pravilnik o povračilu stroškov spreminjajo zaradi jasnejše definicije relacije, za katero so starši upravičeni do povračila stroškov prevoza, in točno določene višine povračila za prevožen kilometer. Po novem bodo stroške prevoza otrok, ki obiskujejo prvi razred, in za tiste s posebnimi potrebami, ki jih morajo v šolo pripeljati starši, vračali v višini 0,37 evra za vsak polni kilometer prebivališčem učenca in šolo. Upoštevati bodo dejansko prisotnost otroka pri pouku, sicer pa vračali stroške prevoza za dvakrat na dan v obe smeri, razen v primeru, ko starši pot opravijo na relaciji, za katero prejema povračilo stroškov iz delovnega razmerja.

Zaradi marca lani sprejete pravilnika je na upravnem sodišču zoper Občino Jezersko vložena tožba, ki še vedno ni rešena, smo slišali na seji občinskega sveta, kjer

so svetniki dobili tudi odgovor, da imajo vsako leto največ dva otroka, za katera po tem pravilniku staršem vračajo stroške prevoza, letos pa enega samega. Svetniki so na hitro izračunali, koliko jih bo v novem šolskem letu to stalo: na mesec 150, na leto 1500 evrov. Predlog so podprli, saj mora biti to v kraju, kjer so nekateri otroci doma z oddaljenih kmetij, to primerno urejeno. Primož Muri pa je znova obudil razmišljanje iz minulega leta, da bi bila najbolj elegantna rešitev, če bi starši otroka pospremili do avtobusa, pred Kasino bi nanj počakala učiteljica in ga čez cesto pospremila v šolo. V Kokri je denimo učiteljica že prihajala k cesti po otroke, je povedal Ignac Murn. S prejšnjim ravnateljem Osnovne šole Matije Valjavca Preddvor, kamor sodi tudi podružnična šola na Jezerskem, se o taki rešitvi niso mogli dogovoriti, morda bi poskusili pri novi ravnateljici.

ŠKOFJA LOKA

Danes slovesnost v Lipici

Ob dnevu spomina na mrtve bo v spomin žrtvam povojnih bojev na Škofjeloškem danes popoldne ob 16. uri na pokopališču Lipica žalna slovesnost. Liturgični obred bo vodil dekan dekanije Škofja Loka Alojzij Snoj, kulturni program s pevci in deklamacijami bo povezoval Marko Črtalič, mrtvim v spomin in živim v opomin bo nekaj svojih misli izrekla Blaža Cedilnik. **D. Ž.**

www.posta.si

**Opremljeni za hitrost!
Znotraj mest.
Po Sloveniji. V tujino.**

Hitra pošta znotraj mest. Dostava najkasneje v 2 urah po naročilu.
Hitra pošta po Sloveniji. Dostava pošiljk v istem dnevu.
Hitra pošta v tujino. V več kot 200 držav, v zagotovljenih kratkih rokih.
Odslej tudi na mobilnem portalu.

Brezplačni telefon
080 14 00

Zanesljivo vsepovsod
POŠTA SLOVENIJE
LOGISTIKA

Izkoristite možnost dostave EMBALAŽE v vaše poslovne prostore. Ponujamo vam kakovostno embalažo različnih oblik primerovih za pošiljanje najrazličnejših predmetov.

GIBAJTE SE Z NAMI
MIROSLAV BRACO CVJETIČANIN

Iti ali ne iti?

Športni rekreativec je že v svoji naravi, svoji biti drugačen človek. Kdo smo, je vedno pomembnejše od nalepke, od deklaracije, ki opisuje, kaj počnemo. Pa ne drži ravno, vsaj pri rekreativcih je včasih pomembnejše, kaj počnejo, kot pa, kdo sploh so. Zato je v Sloveniji tudi malce večja gneča v sektorju z napisom Ekstremno, kot pa so to vajeni po večini drugih dežel po svetu. Če se ukvarjaš s športno rekreacijo službeno in ljubiteljsko, gre pričakovati, da bodo ljudje sem in tja, kdaj pa kdaj, prosili za kak nasvet. Jaz jih vedno rad talam in delim brezplačno, če bi jih zaračunaval, bi vam tole tipkal z nekimi toplejših, tropskih plaž. Tekači so posebna vrsta športnih rekreativcev, ki pravzaprav v svoji evolucijski dobi prehajajo že v nadvrsto, tako kot so to pred njimi že postali na primer alpinisti, triatlonci in smučarji. Tekači so si na svoji poti že organizirali tek kot način življenja, bivanja in vsakdana. Težko jih prepričaš, da tekanje ni najpomembnejše početje v njihovih vsakdanjih. Nekateri se še upirajo in trdijo, da je tek samo sprostitve, ki polni baterije, ne prazni. Da je tek sredstvo za premagovanje vsega, kar se težko premaga, če stojimo ali sedimo. Antistres oziroma najboljša tabletko proti potrtosti, melanholiji, preobremenjenosti, nesreči in podobnih zaviralnikih, ki jih doživlja normalen človek v tem nenormalnem vsakdanjiku, ki ga moramo preživeti. Kadar pa človek potrebuje tableto, pa pot že pelje k odvisnosti, ki se prikrade v naša življenja veliko prej, preden smo pripravljene priznati.

Iti ali ne iti na Ljubljanski maraton v vsakršnih vremenskih razmerah, je bilo vprašanje, ki so mi ga zastavljali najpogosteje ob koncu pravkar minulega tedna. Izkušnje kažejo, da je odgovor težko podati. Tu mislim predvsem na pravi odgovor, ki ga bo spraševalec tudi upošteval, da ne napišem, ubogal. Če se tekač celo leto pripravlja za največji slovenski tekaški dogodek, potem je zelo slabe volje, če se mu vreme ravno na ta dan povsem sesuje. Ampak tak ne sprašuje, ali naj gre ali naj ne gre, ker ve, da mora iti, čeprav mu bo težje, kot pa lahko pričakuje. Če si tekač, si vaju vseh vremenskih razmer, zato ker tudi tečeš v vseh vremenskih razmerah, kar pa je spet vprašanje, ali je to sploh normalno ali ni. No, ne normalno, ampak ali je zdravo ali ni. Tek v mrazu, dežju in snegu ima svoj čar.

S tem se strinjam. Vendar ta čar je boljše doživeti neke na samem, kjer ni štoparice, številke na prsih, enournih priprav na startu, da ne govorim o dragih startninah. Doživeti najhladnejši krst ravno na prireditvi, kot je Ljubljanski maraton, pa je malce neodgovorno do samega sebe in tudi do tistega, ki si ga prepričal, da gre s tabo. Teči v vsakem vremenu je potrebno in nujno samo tisti peščici ljudi, ki od tega živijo. Vsem nam, rekreativcem, pa je to izziv lahko le zunaj tekmovalnih aren, vendar v najmanjših možnih ponovitvah. Torej, teka v vsakem vremenu nikoli nisem in nikoli ne bom priporočal. Teči moramo takrat, ko zdravje ni ogroženo. Če to rečem, potem izpadem, da nisem borec, da sem mevža, da nisem garač in da sem jamač, ki ga vsaka dlaka moti. S takimi očitki se tudi moram strinjati, ker je nemogoče verbalno ali kako drugače premagati človeka, ki ti kaj takega očita. In zakaj bi imel namen nekoga premagati ali prepričati v dejanje, ki mu ni po godu. In tako pride človek z izkušnjami do še ene potrditve, da sprašujejo samo tisti, ki so že odločeni iti v vsakem vremenu na polmaraton, ker maratonce nikoli nič ne sprašujejo. Torej potrebujejo potrditev, da so se odločili prav, če pa jim odsvetuješ, jim daš še večje potrdilo, da si ti oz. sem jaz mevža in je on toliko večji junak, borec, garač, ker bo šel. Torej, naučil sem se, da »takim« ne dajem več nasvetov. Kakšnim takim? Dobro vi veste, kakšnim, dobro kajne? Če pomislimo, do kakšnih meja je šla športna rekreacija, bi moral dopisati neke vrste zgražanja, vendar ne bom, ker ima vsakdo svoj razlog za (včasih) nespametno početje. Udeležiti se v takih razmerah rekreativnega maratona, je prav gotovo nespametno početje, vendar bog ne daj, da bi to na glas vpil. Upam samo, da ne bo kdo klical v službo in delodajalcu rekel, da ga ne bo na delovno mesto, ker se je prehladil na Ljubljanskem maratonu. To bi bil višek arogance oz. nespoštovanja delodajalca. Ker pa vemo, da so vsi tisti, ki so si upali biti na startu in tam celo uživali, posebne vrste korenjaki, se nam ni bati za bolniške. Čestitke vsem, ki so zbrali voljo slabemu vremenu navkljub, čestitke vsem, ki so bili dobre volje kljub premraženim telesom, čestitke vsem, ki ste se odločili, da ste zadnjič tekli v tako za tek nepri- mernih razmerah.

Tudi Chicago je padel

Lili Žura izkoriščam za Glasovo poročevalko s svetovno največjih, najbolj znanih in priznanih maratonov. Da bi nam poročala najbolj objektivno, se jih seveda tudi udeležuje.

MIROSLAV CVJETIČANIN

Chicago – Pretekla je že in se nam tudi javila z newyorškega, pariškega in berlinskega maratona, tokrat pa je pretekla 42 kilometrov v Chicagu v Združenih državah Amerike. Ta maraton spada med najstarejše na svetu, saj je bil prvi organiziran že leta 1905.

Lili zbira maratone, kot se zbirajo značke, se šalijo prijatelji in kot sama pravi, se, če bo seveda zdravje dopuščalo, ne bo ustavila. Pravi, da ne dela zbirke, ker je potem človek obremenjen s tem, v čemer bi moral samo uživati. V mislih ima še bostonski in atenski maraton, ki spada med peterico najbolj znanih na svetu. Da. Tudi čičaški maraton je pretekla Gorenjka. Kako je bilo, nam je Lili vtise strnila v nekaj stavkih.

»Za maraton sem se odločila že maja. Maraton predstavlja enega izmed petih največjih maratonov, ki naj bi jih pretekli maratonce (Berlin, Boston, Chicago, London in NY). Chicago je zelo lepo mesto ob jezeru Michigan, ob njem so številne tekaške in kolesarske poti. Tudi s hčerjo Lano sva si privoščili kolesarjenje po teh poteh, ki te kar prevzamejo. Mesto ima v centru ogromno visokih stavb, med njimi je tudi nekoč najvišja stavba na svetu – Sears tower. Popeljejo te do 103. nadstropja, kjer se lahko fotografiraš na steklenem balkonu.

Že prevzem startnih številke je na vsakem maratonu čisto nekaj posebnega. Številke dvigneš na sejmu, ki

poteka ob maratonu in tam si tudi lahko nakupiš športna oblačila, ki imajo vsa znak maratona. Vedno je v predverju načrt proge in tudi navodila za start. Start maratona je bil zelo zgodaj zjutraj, in sicer že ob 7.30. Zunaj je bila še skoraj noč in nekaj stopinj pod ničlo ter rahlo vetrovno. Veter je za Chicago nekaj običajnega, saj je njegovo drugo ime Windy City, Vetrovno mesto. Še dobro, da sem sedaj že nekoliko izkušena maratona in vem, kaj vse moraš imeti s seboj (oblačila, ki jih vržeš, dan prej pa sem si kupila tudi grelce za roke. Tokrat ni bilo težav z WC-ji kot v Parizu in jih je bilo zadošči. Prednost tega maratona je tudi, da sta start in cilj na istem mestu. Moj start je bil v prvem valu, in sicer v boksu takoj za tekmovalci (ne vem, s čim sem to pridobila – mogoče z ženskim časom na prejšnjih maratonih, kajti morala sem poslati certifikat s časom iz Berlina). Malo me je bilo strah, ker zaradi večjih obremenitev v službi nisem izpeljala treningov čisto po predpisih, pa še v letošnjem vročem poletju se resni dalo trenirati dolgih tekov, zato sem jih veliko zamenjala s kolesom. Na startu so ob vhodu v bokse stali ogrevalni avtobusi, ki so bili polni. Nekateri so bili v kratkih hlačah in majicah brez rokavov ter so se pošteno tresli. V boksu si moral vsaj štiri deset minut prej.

Poleg mene je bil čisto prezebel Amerikan, odstopila sem mu grelce za roke, za kar mi je bil hvaležen. Tek je bil ravninski, začela sem ga

Lili Gantar Žura zbira najprestižnejše maratone na svetu.

počasneje kot običajno in izkazalo se je, da še prehitro. Ob poti te spodbuja množica in izkažejo se prebivalci posameznih četrti s programom. Zapomnila sem si nekoga, ki je nam v spodbudo imitiral Elvisa Presleyja. Ob vstopu v kitajsko četrt so nas pozdravili zmajji in nam dali energijo za nadaljnji tek. Postaje na poti vsakih 5 km so imele gatorade, vodo, zdravniško oskrbo in WC-je. Vmes imaš tudi postaje, ki jih pripravijo navijači – ponujajo pivo, brezplačen objem, poljub, bonbone ... Ker sem imela na majici svoje ime, so me klicali, navijali zame osebno in ničlikokrat sem slišala »comone Lili, you can do it, ali Lili you are great

Pri nekako 35 km sem imela kar hudo krizo, ki sem jo morala premagati z glavo oziroma trmo.

Na koncu sem ujela pa-cing team, ki je svoje tekače zelo spodbujal in so tudi meni dali manjkajočo energijo. Žal sem tri milje pred ciljem naredila napako in vzela pijačo ter jih izgubila, drugače bi bil moj čas še boljši. Po času sem bila tukaj najhitrejša, in sicer s časom 3.54.27, v svoji skupini sem bila 198., skupno pa 9830. Tekočev je bilo 50 tisoč.

Na cilju te čakajo ogrinjalo, hrana, pijača in seveda medalja ter začuda so točili pivo. Po koncu je bilo okrog mene veliko zadovoljnih obrazov kljub utrujenosti, iz oči sta jim sijala zadovoljstvo in ponos, da jim je uspelo. Moram reči, da vedno bolj ugotavljam, da so res vsi, ki pretečejo teh 42 km, s kakršnim koli časom, zmagovalci. Slovencev nisem srečala, po pregledu rezultatov pa jih je bilo 14.«

Niti sneg ni ovira za Ljubljanski maraton

MIROSLAV CVJETIČANIN

Ljubljana – Ljubljanski tekaški maraton je že tako močna blagovna znamka, ki vleče nase in medse tudi v takih vremenskih razmerah, ki jih tekači najmanj marajo.

Dež, sneg, mraz prav gotovo niso vremenske razmere, ki bi vabile na tek. Pa vendar, kjer je volja, tam je pot, pravijo pravi tekači. Ni bilo tako hudo, kot se bere, bilo je še hujše. Še najslabše so jo obnesli tisti, ki so mislili, da jo bodo najbolje, in najlaže, in sicer tisti, ki so se odločili preteči deset kilometrov, torej najkrajšo razdaljo na programu. Startali so že ob pol

devetih, ko so bile ljubljanske ulice prekrte še s snežno odejo. Teči po tako drseči podlagi pa ni niti malo prijetno. Malce boljše razmere so imeli tekači na polmaratonski in maratonski razdalji. Osip nastopajočih je bil kar velik, kar je glede na razmere bilo tudi pričakovati. Prišli so tisti, ki se ne zmenijo za vremenske razmere, kadar je v vprašanju tek. Izjava tekača na startu je bila v slogu, da ima Ljubljanski maraton pač svoj čar v vsakem vremenu, tudi v zasneženem. Večina se je seveda strinjala s to izjavo, tisti, ki pa se niso, so ostali doma na toplem. Slovenske tekače,

Ljubljanski maraton je letos potekal v snegu, dežju in mrazu. / Foto: Uroš Buh

vajene mraza, je pogled pogled na temnopolte afriške »suhce«, med katerimi je bilo veliko takih, ki so sploh

prvič v življenju videli sneg. Če ne zebe njih, kaj bi šele nas, je rekel tekač z gorenjskega konca.

Izgublajo žoge in tekme

Košarkarji Šenčurja Gorenjske gradbene družbe kljub dvema porazoma v štirih krogih še vedno ciljajo na vrh 2. državne lige.

SIMON ŠUBIC

Šenčur – Košarkarji Šenčurja Gorenjske gradbene družbe so zadnji dve drugoligaški sezoni končali na drugem mestu, zato so v letošnjo sezono vstopili z željo, da jo končajo na prvem. S polovičnim izkupičkom na uvodnih štirih tekmah zato ne morejo biti zadovoljni. V njihovi igri v oči bode predvsem prepogosto izgubljanje žog in slab skok, kar se je odrazilo tudi pri petkovem porazu v Postojni (77 : 75). »Ne samo v Postojni, v nobeni od štirih tekem nismo igrali, kot smo si zamislili. Predvsem izgubljenih žog je odločno preveč, v Postojni jih je bilo kar dvajset. K temu po moji oceni ni prispevala slaba uigranost, saj že dolgo igramo skupaj, ampak slabše gibanje na parketu. Nujno moramo popraviti tudi skok, še posebej, ker smo bili lani najboljša skalna ekipa v ligi, s Postojno pa smo bili na primer v skoku poravnani. Izboljšati moramo tudi izkoristek meta,« ocenjuje Gregor Jeras, za katerega je letošnja sezona tretja drugoligaška na šenčurski klopi. Jeras upanja na končni uspeh še ni izgubil, opozarja pa, da si veliko kikssov ne morejo več privoščiti. Po štirih krogih sicer kaže, da bo njihov največji konkurent trenutno še neporažena

ekipa Splošna plovba Portorož. Tudi predsednik kluba Aleš Puhar priznava, da so si od uvoda v letošnjo sezono obetali več, še posebej nepričakovan in boleč je bil zadnji poraz s Postojno. Glede na rezultate zadnjih sezon in visoko postavljene cilje, so Šenčurjani ohranili jedro lanske ekipe. To so Jure Eržen, Roman Horvat, Anel Blažević, Dragan Pušić, Aljaž Urbanc, Darijo Kerič, Aljoša Krišto, Gregor Janković in Klemen Cvek (zaradi zdravstvenih težav je prejšnji teden prekinil z aktivnim igranjem košarke). V ekipo se je iz Slovana vrnil Štefan Kossec, na položaju organizatorja so se okrepili z Rokom Perkcom (lani igral v Portorožu), ekipi pa so priključili še štiri igralce iz mladinske ekipe: Andreja Švaba, Nejca Perčiča, Gašperja Smoliča in Jureta Ribnikarja. »Glede na razpoložljiv denar, se obnašamo karseda racionalno, delamo večinoma prostovoljno, poskušamo predvsem izboljšati delo z mlajšimi selekcijami, vsi trenerji v klubu pa so šolani. Za podporo se zahvaljujemo vsem sponzorjem in donatorjem, predvsem glavnemu sponzorju, ki ima posluš za šport kljub znani krizi v gradbeništvu,« je povedal Puhar. Elektro Gorenjska prodaja je na gostovanju v Litiji iztržil zmago (64 : 73).

Šenčurskim košarkarjem (v prodoru Dragan Pušić) se uvod v letošnjo sezono ni izšel po načrtih.

V drugem krogu lige Telemach sta gorenjski moštvi znova iztržili polovični uspeh, le da sta tokrat obrnili vloge. Helios Domžale je v domači dvorani porazil Tajfun s 83 : 76. »Mislim, da smo zasluženo zmagali. Tekma je bila lepa in težka. Odločili sta naša hrabrost in fizična premoč pod košem ter pri skoku,« je dejal domžalski trener Zmago Sagadin.

LTH Castings Mercator je v Šoštanjju nastopil brez poškodovanega Bobana Tomiča,

najkoristnejšega igralca prvega kroga, in proti Elektri visoko izgubil (77 : 45). »Krepko se nam je poznala odsotnost poškodovanega Bobana Tomiča, neposredno na tekmo sta prispela Grega Jakhel Kolarevič in Robi Abramovič, za nameček pa je tik pred tekmo zbolel še Elvin Omanović. Drugi naši igralci so proti agresivni igri Šoštanjčanov izgubili. Upam, da se iz te tekme kaj naučimo. Gremo naprej,« je dejal njihov trener Saša Dončić.

Jazbec začel z 21. mestom

SIMON ŠUBIC

Kranj – V Söldnu so alpske smučarke in smučarji začeli novo sezono svetovnega pokala. Za največje veselje slovenskih navijačev je z zmago v veleslalomu, dvanajsto doslej, poskrbela Korosičica Tina Maze, ki je tako na najboljši način napovedala vnovični boj za veliki kristalni globus. Na nedeljskem moškem veleslalomu pa je v precej slabih razmerah (močno sneženje in slaba vidljivost) uspešno nastopil Tržičan Janez Jazbec. S startno številko 35 se je na koncu veselil 21. mesta, z ogromnim naskokom je sicer zmagal Američan Ted Ligety.

Jazbec je v nedeljo izenačil drugi najboljši rezultat kariere. »V zgornjem delu nisem delal napak, majhna

napaka se mi je zgodila pred ravnino, zaradi katere sem izgubil nekaj tempa. Čez ravnino nisem šel tako hitro kot v prvi vožnji, kar se mi je malo poznalo na času. Bilo je zelo težko napadati prog, to je v drugem teku uspelo samo Ligetyju, ki je smučal fenomenalno za te razmere. Pričakoval sem zagotovo nekaj več. Prva vožnja je bila zelo dobra, v drugi pa že od starta nisem imel pravega občutka, tako da je bil to boj od starta pa do cilja. V prvi vožnji sem pokazal, da sem sposoben dosti več. Če bom odslej naprej dobro delal in bom zdrav, mislim, da sem lahko sposoben priti med prvih petnajst. Je pa to uvod v sezono, s katerim sem lahko zadovoljen,« je po uvodnem nastopu v novi sezoni povedal član smučarskega kluba Kranjska Gora.

Janez Jazbec / Foto: Gorazd Kavčič

KRANJ

Dež in sneg okrnila nogometni spored

Obilno deževje in sneg sta preprečila izvedbo nedeljskih nogometnih tekem, tudi prvoligaških srečanj Triglava in velenjskega Rudarja ter Domžal in državnega prvaka Maribora. Tekmovalna komisija bo sedaj morala poiskati nadomestne termine za odpovedane tekme. V drugi ligi sta Kalcer Radomlje in Krka srečanje 13. kroga odigrala že v petek. Na nogometnem igrišču v Domžalah se je tekma končala brez zmagovalca (0 : 0). V soboto je Roltek Dob gostoval v Krškem in iztržil točko (2 : 2), za goste sta zadela Amer Krcič in Gal Simič. Tudi v tretji ligi bi morala gorenjska predstavnika, vodilni Calcit Kamnik in Zarica Kranj, igrati v nedeljo in so tekmi prestavili. Kljub slabemu vremenu pa so nogometaši v prvi gorenjski ligi odigrali tri tekme 11. kroga, tri pa so bile prestavljene. Bohinj in Alpina Žiri sta se razšla brez zmagovalca (1 : 1), z enakim rezultatom se je končalo tudi srečanje Kondor Godešič : Bitnje. Nogometaši Jesenic so zmagali v Velesovem (1 : 2). Derbi kroga med Nikom Železniki in Savo Kranjem se bo odigral jutri ob 14. uri, srečanje med Šobcem Lescami in Visokim pa ob 14.30. Novi datum tekme Britof : Kranjska Gora še ni določen. Vodi Sava Kranj s 23 točkami, Naklo na drugem mestu jih ima 22, Jesenice na tretjem pa 19. V drugi gorenjski nogometni ligi sta bili odigrani dve tekmi 9. kroga, prestavljena je le tekma med Ločanom Škofja Loka in Trbojami. Vodilni Bled Hirter je s 3 : 1 premagal Preddvor, FC Podbrezje in Thorex DLN pa sta se razšla s 4 : 4. S 24 točkami vodi še naprej Bled Hirter, Thorex DLN je drugi z 12 točkami, tretji pa je Polet z 10 točkami. J. M.

KRANJ

Prva zmagata kranjskih vaterpolistov

V pokritem olimpijskem bazenu v Kranju so vaterpolisti Triglava zabeležili prvo zmago v Triglav Jadranski vaterpolski ligi. Z 8 : 7 (0 : 1, 3 : 1, 3 : 3, 2 : 2) so premagali nekdanjega prvaka lige Jadran iz Hercegnovega. Zmago so Kranjčani pričakovali in jo napovedovali že z dobrimi igrami na zadnjih tekmah. S prvimi tremi točkami se je Triglav z zadnjega mesta na lestvici povzpел na deseto. Vodi reški Primorje. V soboto Triglavani gostujejo pri Primorcu. J. M.

Vodilni Zell am See premočan

Hokejisti kranjskega Triglava so morali v soboto priznati premoč vodilnemu v mednarodni ligi INL – avstrijskemu moštvu Zell am See.

JOŽE MARINČEK

Kranj – Konec tedna so hokejisti kranjskega Triglava odigrali dvojni program v Internacionalni ligi. Obe tekmi so odigrali v ledni dvorani Zlato polje. V soboto so gostili vodilno moštvo, avstrijski Zell am See in morali priznati premoč vodilnega moštva lige, ki je zmagalo z 1 : 4 (0 : 0, 1 : 2, 0 : 2). Edini zadek za Kranjčane je dosegel Jernej Vodnjov v 27. minuti, ko je izkoristil podajo Luke Logarja in Tima Jurajeviča za izenačenje na 1 : 1. »Prvo četrtino smo še odigrali dobro in držali korak z gostujočim moštvom. Po izenačenju smo prehitro prejeli zadetek, kar nas je prelomilo. Gostiso v nadaljevanju strdo igro mož na moža našim napadalcem preprečevali, da bi prišli do ugodnega položaja

za strel, po naših napakah v obrambi pa so prelahko prihajali pred naš gol. V svoji vrsti imajo odlične tujce, ki so gonilna sila avstrijskega moštva. Mi bomo morali sedaj iskati priložnosti na drugih tekmah,« je po sobotnem porazu povedal trener Kranjčanov Edo Hafner.

V nedeljo so Kranjčani gostili hokejiste Bregenzwalda. Po odličnem začetku si je Triglav po desetih minutah srečanja priigral tri zadetke naskoka (3 : 0), kar je bilo že dovolj za končno zmago. Tudi na tem srečanju so gostujoči igralci poskušali po vodstvu Triglava več igrati »na telo«, a so se jim domači za razliko od prejšnjega dne dobro uprli in jim parirali v takšni igri. Na koncu je bila zmaga Triglava s 5 : 2 (3 : 1, 0 : 0, 3 : 0) popolnoma zaslužena. »To srečanje smo začeli

Hokejisti kranjskega Triglava (v modrih dresih) so v dvojnem sporedu lige INL iztržili zmago in poraz. / Foto: Gorazd Kavčič

zelo dobro, a smo nato v nadaljevanju popustili in dovolili, da se nasprotnik razigra. V zadnji tretjini smo zaigrali tako, kot smo začeli. Fantje so dali od sebe vse in tako smo zasluženo zmagali,« je k zmagi dodal kranjski trener Edo Hafner.

V razširjeni avstrijski ženski ligi DEBL je kranjski Triglav v petek na domačem ledu s 5 : 2 premagal avstrijski EC Kitzbühl, v soboto pa je gostoval v Celovcu in po streljanju kazenskih strelav izgubil proti DEC Dragons (4 : 3).

V Vižmarjih trčila vlaka

◀ 1. stran

Šest so jih zelo kmalu odpustili iz bolnišnice, tri pa so obravnavali nekaj dlje. Po prvih neuradnih podatkih bi lahko bil za nesrečo kriv človeški faktor, pravi vzrok pa bo pokazala nadaljnja preiskava. Policisti med drugim nadaljujejo preiskavo tudi zaradi možnega suma storitve kaznivega dejanja

ogrožanja posebnih vrst javnega prometa, kraj nesreče pa si je ogledal tudi glavni preiskovalec železniških nesreč. Zaradi nesreče je bila za ves lokalni promet zaprta železniška proga med Ljubljano in Medvodami, v tem času pa so za potnike organizirali nadomestni avtobusni prevoz. Mednarodni vlaki proti Avstriji so vozili z zamudami.

Foto: T. K.

BROD PRI BOHINJU

V avtomobilu v Bohinjski našli mrtvega moškega

Včeraj okoli 6.30 so policiste obvestili, da je v Savi Bohinjski pri vasi Brod v Bohinju osebno vozilo obtičalo v reki. Dobro uro kasneje so vozilo izvlekli iz vode, v njem pa so našli truplo 80-letnega moškega. Policisti še ugotavljajo, ali je pokojni v reko zapeljal zaradi prometne nesreče ali pa je vozilo vase povlekla reka na kakšnem cestnem odcepu, ki je bil zaradi obilnih padavin poplavljen. **S. Š.**

KRANJSKA GORA

Vlomili v več stanovanj

Pred dnevi so neznanci vlomili v več počitniških stanovanj stanovanjskega objekta v Kranjski Gori. Odtujili so različne tehnične predmete, oblačila in podobno. Ker vsi lastniki, ki so jih policisti obvestili o vlomih, niso takoj prišli v stanovanja, so jih morali policisti zavarovati, ogleda pa so nadaljevali ob prihodu lastnikov. **S. Š.**

JESENICE

Požar v podjetju

V soboto je v podjetju na Jesenicah prišlo do požara. Policisti so ugotovili, da je zagorel hidravlični sistem na ravnalni mizi. O dogodku so obvestili pristojno tožilstvo. Škode je za okoli trideset tisoč evrov. **S. Š.**

Tatovi kipov le na sodišču

Jeseničan Admir Horozović in Aleš Sefaj včeraj na predobravnavnem naroku nista priznala tatvine desetih bronastih kipov na zgornjem Gorenjskem januarja 2008.

SIMON ŠUBIC

Kranj – Na okrožnem sodišču v Kranju so včeraj opravili predobravnavni narok zoper domnevne tatove bronastih kipov na zgornjem Gorenjskem januarja 2008. Pred sodnico Marjeto Dvornik so stopili trije od šest obdolženih: 31-letni Admir Horozović in 28-letni Aleš Sefaj, oba z Jesenic, ter 56-letni Ljubljčan Djemo Ramič. Prva dva sta skupaj z odsotnim Mirnesom Hamzičem obdolžena velike tatvine, za kar je zagrožena kazen od enega do osem let, medtem ko Ramiča ter prav tako odsotna Zlatana Hašimovića in Nesiba Brguljaka tožilstvo bremeni kaznivega dejanja prikrivanja, za kar je v kazenskem zakoniku zagrožena kazen do dveh let. Za Hamzića sodišče ni dobilo pojasnila o njegovi odsotnosti, medtem ko naj bi bila Hašimović in Brguljak v tujini.

Januarja 2008 je v nekaj dneh izginilo deset bronastih kipov v Zabreznici (doprna kipa pisateljev Janeza Jalna in Frana Saleškega Finžgarja), Mostah pri Žirovnici (kip talca), Dragi pri Begunjah (kip talca) in na Plavžu na Jesenicah (doprni kipi narodnih herojev Jožeta Gregorčiča – Gorenjca, Matije Verdnika – Tomaža, Antona Dežmana – Tončka in Andreja Žvana – Borisa ter doprsna kipa revolucionarja, delavskega pisatelja in pesnika Toneta Čufarja

Najdba razrezanih bronastih kipov na odlagališču na obrobju Ljubljane je februarja 2008 šokirala slovensko javnost. / Foto: Gorazd Kavčič

ter delavskega zaupnika, prvoborca NOB in častnega občana Jesenic Venclja Perka). Večina od desetih odtujenih kipov je bila iz obdobja NOB, zato so tatvinam najprej pripisovali politični podton. Kasneje se je izkazalo, da so tatovi gledali le na materialno plat, ne na simbolni pomen spomenikov. Pri novi kraji, tokrat spomenika talcev na Belem polju, so namreč jeseniški policisti prijeli tri Jeseničane, tedaj stare od 23 do 29 let. V nadaljnji preiskavi so policisti ugotovili, da je trojica tatov za deset kipov pri naročniku, 32-letnem državljanu Bosne in Hercegovine, živčnem v barakarskem naselju v Ljubljani, iztržila 1500 evrov. Bosanski državljan je kipe kasneje razrezal in jih prodal

dve leti starejšemu Ljubljčanu. Na njegovi deponiji v bližini Ljubljane so uničene kipe tudi našli. Vsi so bili tako uničeni, da se jih ni dalo obnoviti, ampak je bilo treba izdelati nadomestne.

Prisotna trojica obdolženih na včerajšnjem predobravnavnem naroku ni priznala krivde, čeprav bi s tem iztržili milejše kazni. Okrožna državna tožilka je namreč ob takojšnjem priznanju krivde za Horozovića in Sefaja predlagala po dvajset mesecev zavora in stranski denarni kazni, za Ramiča pa pogojno kazen osem mesecev zavora s preizkusno dobo dveh let in sedem tisoč evrov stranske denarne kazni, kar za Ljubljčanana ne bi predstavljal velik finančni zalogaj, saj po lastnih

besedah zasluži po tri tisoč evrov na mesec.

Horozović, ki je na sodišče prišel brez odvetnika, je sicer sodnico Dvornikovo prosil, naj preloži predobravnavni narok, dokler ne poišče novega zagovornika in se z njim pogovori o ponujeni kazni. Dajal je sicer vtis, da bi krivdo priznal, če mu ne bi bilo treba iti v zapor. »Če priznam, ne morem kar v zapor. Živim sam z očetom, mama je umrla pred dvema letoma. To bi mi uničilo vse, rad bi se posvetoval z odvetnikom.« je namreč poštožil. Sodnica se za preložitve naroka ni odločila, ker pri njem zagovornik ni nujen, je pa Horozoviću pojasnila, da lahko krivdo prizna tudi kasneje. Sojenje bo steklo decembra.

GG naročnine

E-POŠTA: narocnine@g-glas.si
TELEFON: 04 201 42 41

Poplavljaljo predvsem kleti

SIMON ŠUBIC

Kranj – Po dežju posije sonce, pravi ljudski pregovor, narava pa se je ta konec tedna odločila, da vmes poskrbi še za pošiljko snega. Takšnih preglavic, kot so jih zaradi poplav in težkega snega imeli marsikje po Sloveniji, na Gorenjskem ni bilo, vseeno pa so imeli gasilci kar precej dela. Večinoma so morali črpati meteorno vodo iz poplavljenih kleti in odstranjevali podrti drevesa. V nedeljo so meteorno vodo črpali tudi iz Osnovne šole Selca. V Zmencu so tri vozila obtičala v vodi, ki je prestopila bregove in zalila cesto, iz enega avtomobila so gasilci celo reševali osebe. Gasilci PGD Trebija so posredovali v Fužinah, kjer je Sora zalila

Po obilnem dežju je v nedeljo zapadel še sneg. / Foto: Tina Dokl

kletne prostore kovačnice in ogrozila sosednji objekt, v katerem je bil traktor. Gasilci PGD Poljane pa so vodo morali črpati tudi iz cerkve.

Tudi v soboto so imeli s poplavljanjem kleti največ dela gasilci na Škofjeloškem. Med drugim so morali že kmalu po polnoči zaradi poplave zapreti cesti Poljane–Hotovlje–Bukov vrh

in Poljane–Hotovlje–Predmost. Zaprli so tudi cesto Železniki–Davča zaradi poplavljanja bližnjega potoka in cesto Podrošt–Petrov Brdo zaradi plazov. Gasilci PGD Škofja Loka so v Puštalu okoli ene hiše skopali jarek in pustili protipoplavne vreče. Te so postavili tudi v Frankovem naselju v Škofji Loki.

GG | HIŠA KULTURE

www.gorenjskiglas.si

Torek, 6. novembra 2012, ob 18.30

OD ROMANTIKE DO ZRELEGA PARTNERSTVA

Vabljeni na predavanje o partnerstvu in raziskovanju odnosov, ki ga bosta izvedla zakonca in Imago terapevta dr. Tadeja in Tjaž Nemanič.

Predavanje bo zanimivo, čas bo tudi za vaša vprašanja in sodelovanje, vstop pa je prost. Se vidimo v torek!

Gorenjski Glas

Partnerska zveza je kot pot od otroštva k pravi odraslosti. V fazi romantične zaljubljenosti nam izpolnitev naših potreb predstavlja partner. Ko pa zaljubljenost mine, poskušamo partnerja spremeniti, da bo tak, kot ga želimo mi. Številni pari ostajajo v tej fazi boja doživljenjsko. Vendar pa je čas boja tudi priložnost za rast. To je znak, da se v odnosu nekaj skuša razviti, spremeniti in napredovati. In ko se partnerja nehata boriti za prevlado, se lahko njun odnos spremeni. Drug drugega bolj razumeta, sprejemata in spoštujeta in njun odnos postane bolj zrel.

Snovanja

82

PRILOGA GORENJSKEGA GLASA

UREDNIK: MIHA.NAGLIČ@SIOL.NET

Prav je, da ob 50. obletnici njegove smrti tudi v Gorenjskem glasu počastimo spomin na Frana S. Finžgarja (1871–1962), slovenskega pisatelja gorenjskega rodu. In si skušamo odgovoriti na nekaj vprašanj: kaj nam pomeni danes, koliko ga še beremo ...

Finžgarjeva Snovanja

MIHA NAGLIČ

Pred obletnico sem mislil, da bo po vsej Sloveniji več dogodkov v počastitev pisatelja. A jih ni bilo prav veliko. Še najbolj vseslovenski je bil odličen dokumentarni film, ki ga je za TV Slovenija posnel režiser Amir Muratović, glavni »igralec« v njem pa je bil prof. dr. Janez Bogataj, etnolog in pisatelj pranečak. Film z naslovom F. S. Finžgar: Zapuščina strica Jurja je bil prvič na sporedu 27. maja, v nedeljo zvečer. Odličen pa je bil tudi govor, ki ga je imel prof. dr. Miran Hladnik v soboto, 2. junija, na proslavi na Breznici. V celoti je dostopen je na spletu (<http://lit.ijs.si/finzgar.html>), tu navajam nekaj odlomkov.

»Le redkim je najbrž znano, da ima Finžgar pisateljski poklic zapisan že v imenu. Tista kratica S. za ne navadno srednje ime Saleški sporoča, na katerega od okrog 60 svetih Frančiškov (če izpustimo dodatnih deset svetih Frančišk), kolikor se jih sprehaja po nebesih, je bil krščen naš pisatelj. Njegov patron sveti Frančišek Saleški, ki se je rodil na francoskem gradu Sales, je zavetnik pisatelj! Če kaj damo na to, se nam ne zdi nič čudnega, da se je Finžgar odločil za pisateljsko pot! Obenem je bil Frančišek Saleški zgled neverjetne krotkosti in ljubezni do bližnjega, kar se je očitno prijelo tudi Frana Finžgarja. Bil je privrženec Krekovega krščanskega socialnega gibanja in je v duhu Krekovih idej leta 1904 napisal svoj prvi roman Iz novega sveta, ki je tudi prvi slovenski delavski roman. Pri povedoval je o železarskem štrajku na Jesenicah in je zdaj, v času štrajkov, znova aktualen. Finžgar je konflikt med delodajalci in delavci rešil že za tiste čase naivno preprosto, vendar prisrčno: s poroko hčerke tovarnarja z

delavskim zdravnikom, ki je na strani stavkajočih; vprašanje je, kako bi bil uspešen Finžgarjev recept za pomirjanje socialnih nasprotij danes; domnevam, da hčerke direktorjev niso prav lahko dosegljive in še zmanjkati jih utegne prehitro.« Poučno in duhovito, mar ne!

Ko sem hodil v šolo, sem z največjim možnim užitek (večjim kot pri Vinetouju) bral Finžgarjev »veliki tekst«. In me prav zanima, ali ga današnji najstniki še? Pa odrasli? Odgovor bi poznali učitelji in knjižničarji, prof. Hladnik pa se je tudi v tem vprašanju po svoje odrezal. »Zgodovinski roman Pod svobodnim soncem je Finžgarjevo najbolj znano delo. Vzgajalo je nacionalni ponos, nagovarjalo za slogo med južnimi Slovani in mobiliziralo proti nacionalnim sovražnikom. Zgodbe se spomnimo še iz osnovne šole: mladelec Iztok gre v službo v Bizanc, središče vzhodnega dela rimskega imperija, da se bo priučil učinkovitih vojaških tehnik in imperij porazil z njegovim lastnim orožjem. Poskusimo sporočiti romana aktualizirati, tako kot so to počeli hvaležni bralci v vseh kritičnih zgodovinskih trenutkih po izidu: Bizanc bi bil danes kaj drugega kot Bruselj, Iztok pa Slovenec, ki Evropo razume kot pretnjo slovenski samobitnosti in gre tja s figo v žepu in z namenom počrpati čim več evropskih sredstev. Ko se Evropa znajde v krizi, ji obrne hrbet in se vrne nazaj v podalpsko plemensko idilo in samozadostnost. Priznati si moramo, da roman ni najboljša reklama za evropske prosvetljenske cilje, ki terjajo sodelovanje, zavzetost in zanesljivost pri gradnji perspektivnejših modelov preživetja, takih modelov, ki presegajo kolektivni egoizem t. i. nacionalnega interesa. Na srečo Finžgarjeva literarna slava ni odvisna od tega romana, ki zaradi črno-bele odslikave

sveta ne spada v literaturo za odrasle, ampak za mladino. Gotovo pa nam pride spet prav v naslednji vojni.« Ja, se strinjam!

In še Hladnikova beseda o Finžgarju kot Gorenjcu. »Tako kot Prešeren in mnogi drugi je moral že z devetimi leti od doma v šole. Služboval je v različnih krajih po Sloveniji, na Gorenjskem v Bohinju, na Jesenicah, na Joštu in v Sori, najdlje v Ljubljani. V vseh krajih, kjer je služboval, je pustil močno sled in povsod se ga spominjajo s kipi, spominskimi ploščami in pomenovanjem ulic in inštitucij. Na svoj rojstni kraj in na gore nad njim je bil kljub mnogim selitvam močno navezan. V zrelih letih si je na Zabreški planini pod Stolum postavil kočjo Murko in v njej pisal mladinske zgodbe o gospodu Hudourniku, v Doslovče je umestil svojo prvo daljšo povest Gozdarjev sin (1893) in tudi njegova zadnja knjiga, kmečka povest Gostač Matevž šestdeset let pozneje (1954) se dogaja tu. Zato verjamem, da ga imajo najbolj za svojega lahko prav Doslovčani.«

No, tudi vsi drugi Gorenjci in Slovenci ga imamo za svojega in upam, da tudi še kaj beremo. Da bi spodbudili k branju Finžgarjevih del, je tudi glavni namen tega snopiča Snovanj. Zanje smo priredili pogovor, ki ga je s pisateljem opravil njegov prijatelj Izidor Cankar, ko ga je pred dobrimi stotimi leti (1910) obiskal v Sori. S profesorjem Bogatajem pa sva posebej za to objavo naredila obsežno »finžgarjevanje« in upam, da ga z veseljem preberete. V pogovoru sva se dotaknila tudi Finžgarjevih odnosov z nekaterimi gorenjskimi rojaki veljaki, ki jih je dobro poznal in se z njimi pogosto srečeval. O tem, kako je Finžgar ustregel Tavčarjevi želji, da ne bi odšel s tega sveta »nepreviden«, je poseben članek. V času, ko se je veliko razpredalo o

Pisateljjeva mati Terezija, roj. Ažman (1831–1918)

Pisateljjev oče Franc Finžgar (1830–1918), mož, ki je najbolj vplival na bodočega pisatelja v njegovem otroštvu.

domnevnem očetovstvu naših nadškofov, sem skušal profesorja nekoliko »sprovocirati« z vprašanjem, kako je bilo s Finžgarjevim očetovstvom. A me je elegantno zavrnil. »O tej temi zelo nerad govorim, saj menim, da ni neposredno povezana z njegovo ustvarjalnostjo. Še več, bojim se, da se v sodobnosti z odpiranjem takih tem

preveč približamo slogu rumenega tiska in rumenih novic, saj kot družba še nismo zreli do te mere, da bi razumeli sporočilo Finžgarjevega trnovskega soseda in prijatelja Jožeta Plečnika, ki je zapisal: Minljiv si, le tvoje delo je tvoj spomin!« Pa še res je: danes na Finžgarja spominjajo predvsem njegova dela!

»Bizanc bi bil danes Bruselj, Iztok pa Slovenec, ki Evropo razume kot pretnjo slovenski samobitnosti in gre tja s figo v žepu in z namenom počrpati čim več evropskih sredstev. Ko se Evropa znajde v krizi, ji obrne hrbet in se vrne nazaj v podalpsko plemensko idilo in samozadostnost

«
(dr. M. Hladnik)

Konec novembra 1910 je Finžgarja, župnika v Sori, obiskal Izidor Cankar, Ivanov bratranec. Pogovor je zapisal in ga leta 1911 objavil v književni reviji Dom in svet, pozneje še v knjigi z naslovom Obiski (1920). Če vas zanima, preberite, kaj sta govorila.

Cankarjev obisk pri Finžgarju

MIHA NAGLIČ

Ko sem sedel na vlak – bilo je koncem novembra – se v Ljubljani še nikakor ni hotelo prav zjasniti. Le za trenutek se je včasih nad mestom pretrgal zastor zimske megle, svetla modrina neba se je le za hip prikazala, da se takoj zagrne, in kar nas je v Ljubljani med deževnim tednom želelo solnca in luči, smo obupavali. Toda komaj je vlak bil izza Vižmarij, je svetloba planila med megle, ob tiru se je prikazala dolga, rjava senca voz in sinji odsev pare, snegovi na Karavankah so zablesteli, Gorenjska se je razodela – jutro je bilo kot žlahten kristal. «Tako je Izidor Cankar uvedel svojo pot k Finžgarju v Soro. »V Medvodah sem izstopil ter se napotil po stezi proti Sori, kjer župnikuje in misli in piše Fr. S. Finžgar. Bil sem namenjen k njemu na literaren pogovor in sem le iz srca želel, da ga najdem pri dobri volji. Čez pol ure krepke hoje se je dvignila tik pred menoj na zložnem hribu sorska farna cerkev, oziraje se s čuječim očesom po gosposkem župnišču, vasi in ravnem polju. Vzpel sem se po zmernem klancu v vas, in preden sem

še prišel pod hrib, sem zapazil Finžgarja sredi ceste: stal je trdno razkoračen pred delavcem, ki je kopal novi vodovod, mu z besedo in levico nekaj živahno dopovedoval, s kazalcem desnice pa se odločno tolkel po čelu, kar je bilo delavcu očitno zelo všeč. Stopil sem bliže, mu podal roko ter nato s potrpežljivo vdano stjo poslušal razpravo o vodovodih. Ko je bila razprava končana, je prišel mojster naznanit, da je v šoli počila cev. Napotili smo se takoj tja in nanovo sem z vdano potrpežljivostjo poslušal razpravo o vodovodnih ceveh. Finžgar se je pri tem izvrstno zabaval. Njegova vedno elegantna postava je bila sicer v delavnik in doma nekoliko manj salonska, toda obraz mu je bil ves živ in napet, kakor kadar razžarjen in pričrpan razgret debatira v Ljubljani. Njegovo visoko čelo, nagubano v mnogo plasti, se naglo giblje in izpreminja kot misel. Pogled, ki je stoičnomiren, skoro mrtev ter zastrt s težkimi vejami, le včasih vzplamti v pritajenem ognju. Obraz, malodane stiliziran z globokimi gubami, oživi v pogovoru, mišičevje deluje neenakomerno in nervozno, a zelo izrazito; to spominja na rajnega Medveda «

Sorški župnik Finžgar na karikaturi H. Smrekarja

Finžgar je gosta povabil v župnišče. »Sedla sva v pisarno, pogovor se je razplel; soba je bila ugodno topla in odkritosrčnost se drži najrajša toplih sob, ko je zunaj mraz. Prižgal sem si cigareto. Finžgar jo je odklonil, a ko se je v pogovoru ogrel, je nevede posegel po njej. Govori z globokim glasom, ki vedno prihaja iz polnih prsi. Privadil se je širokih

gest, ki postanejo v ognju debate nasilne: večkrat udari ob mizo in skoči s stola. Od besede do besede je odkritosrčnejši in intimnejši.«

Kako delaš?

»Kako pišem? Jaz moram imeti, preden začnem, misel popolnoma jasno pred seboj, načrt dejanja od začetka do konca, brez malih okraskov

seveda. Vsak junak – vsaka oseba – ki sem jo popisal, živi. Postregel bi lahko s fotografijami. Ireno /iz romana Pod svobodnim soncem, op. M. N./ sem iskal v Ljubljani trikrat pri koncertu. Nekoč se je pa zgodilo, da je sedela pri koncertu Glasbene Matice pred menoj neka gosposkična v reformni obleki. Takrat nisem pevec nič slišal. Moj tovariš je zapazil, da sem raztresen, in mi je rekel: Ti nekaj iščeš! – Ne, sem že našel, hvala Bogu! sem mu odgovoril. Tisti večer se je duh Irene učlovečil. Da, jaz moram imeti vse živo pred očmi, sicer ne morem pisati. Ko sem prišel v romanu do dvobojne scene, nikakor nisem mogel naprej. Kot dijak sem se učil boriti, študiral sem tudi iz knjig, a bilo je vendar težko. Tedaj sem se jel dvobojevati sam s seboj: naskakoval sem, se branil, podlegal, zmagoval, sekal rane in umiral. Utrudil sem se, toda nato sem stran napisal v petih minutah.«

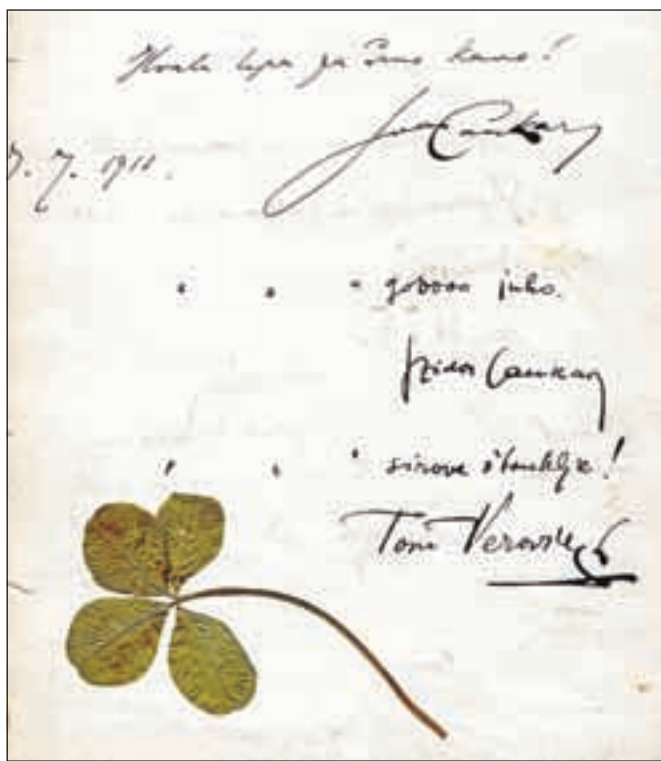
Kdaj delaš?

»Pišem vedno dopoldne od osmih do dvanajstih, le izredno proti večeru. Navadno delam precej hitro, ker je že vse pripravljeno, preden sedem k mizi. Premišljujem vedno hodeč, na prostem ne morem delati. Tiste čase, ko sem pisal svoje večje stvari, sem živel samo v načrtih in lepih besedah; takrat sem besede skoro jedel in pil. Zato mi je šlo pisanje samo dosti hitro od rok.«

Kdaj si začel literarno delati?

»Najprej kot dijak v alojzijeviskih Domačih Vajah, ktere visoko cenim zaradi izrednih zaslug, ki se jim ima zanje zahvaliti naše slovstvo. Pozneje v društvu Academia operosorum. To je bilo tajno društvo, ki se je osnovalo ob stoletnici nekdanje Academiae operosorum. V njem so sodelovali bogoslovci in duhovniki, duša mu je bil rajni Benkovič. Imelo je geslo: A. O. To je pomenilo: alfa in omega, apage otium!, apis operosa, avete omnes! in Academia operosorum. Posamezni

»Glede ljubezni bi sodil takole: To je pravzaprav edini predmet, s katerim bi radi strašili duhovnika. Toda ljubezen je najnaravnejše čuvstvo in je brez šole vsakomur dobro znana. Prav zato je zloraba ljubezenskega nagona v literaturi naravnost zločin.«

Po obisku v Sori so se Finžgarju zahvalili za črno kavo (Ivan Cankar), gobovo juho (Izidor Cankar) in sirove štruklje (Anton Verovšek). / Osebni arhiv J. Bogataja

Imenitni obiskovalci v Sori, 11. julija 1911. Sedi župnik Finžgar, za njim stojijo (z leve) umetnostni zgodovinar Izidor Cankar, igralec Anton Verovšek in pisatelj Ivan Cankar. / Osebni arhiv J. Bogataja

SPOMINI

Snovanja

funkcionarji društva so imeli svoja imena; predsednik je bil Stražimir, blagajnik Branimir, tajnik Pazimir. Udje so imeli dolžnost, tekem enega leta spisati daljše delo katerekoli vsebine. Če ga kdo ni spisal, je moral dokazati, da ga je pripravljaj. Shajali smo se v Ljubljani v gostilnah in privatnih hišah. Zanimivo je, da ni nihče vedel, da je sprejet; kak ud ga je obdelaval in pripehljal na občni zbor ter naznanil njegov pristop. V društvu so bili Benkovič, Medved, Hribar, Štrukelj, Stroj in iz Rima ven Opeka in Aleš Ušeničnik. Ko je Tomšič umrl, sem bil kot bogoslovec pet mesecev nepodpisan urednik Vrtca ter sem ga večinoma tudi sam pisal. Moja prva tiskana stvar ni bila ne pesem, ne proza, marveč drama Mladi tat. Prvi pa je bil napisan, Gozdarjev sin, ki sem ga sestavil v osmi šoli in ga odposlal Mohorjevi družbi. Toda tajnik mi je odgovoril dobesedno: Povest ni sprejeta, ne vem, zakaj. Nato sem jo nesel Žitniku, ki mi je dal 10 goldinarjev iz lastnega žepa in jo takoj drugi dan tiskal v Slovincu. Takoj nato mi je pisala Mohorjeva družba: Zelo nam je žal, da povesti nismo sprejeli, ker je pisana kakor nalašč za prosto ljudstvo. To je moj prvi honorar. Druga povest iz dijaških let je novela Zaroka o polnoči. Pokazal sem jo rajnemu dr. Lampetu, ki me je potem povabil na kosilo in mi zelo veselo izrekel tole kritiko: Vaša povest je in ni; ampak prepričan sem, da bodo tej, če boste pridni, sledile boljše. Nato sem jo poslal Kraju v Novo mesto, ki mi je čez par dni poslal 15 gld. honorarja in mi naznanil, da se povest že tiska. Vse, kar sem pisal – tudi v prvih letih – sem zajel iz resničnega življenja. S tem seveda nikakor nočem reči, da merim povest po njeni resničnosti; ne, to nima sploh nobenega pomena, če presojamo umetniško vrednost stvari.«

Kako si se literarno šolal?

»V celi gimnaziji nisem prebral nobenega romana razen slovenskih, in teh je malo. Začel sem enkrat brati Friedrich Barbarossa od Brandena in sem ga po sto straneh zaprl. Tudi pozneje sem bral malo, toda samo klasične stvari. Ljubi so mi Coloma, Sienkiewicz, Lev Tolsti, nad vse Shakespeare; stare klasike sem bral tudi izven šole. Za zabavo – bi rekel – nisem bral nikoli. Sedaj berem, kar izide slovenskega, drugega malo. Visoko cenim tudi Čehova in Maupassanta. Načina opisovanja sem se največ učil pri Zolaju. On ti popiše šopek na mizi tako, da zadiši iz knjige.«

Si v stiku z našimi slovstveniki?

»Izmed vseh prijateljev – literatov mi je ostal najboljši in najzvestejši Anton Medved, s katerim sva si vedno zelo odkrito in včasih trpko sodila svoje spise. Velikokrat sva bila polna dvomov, ali sva poklicana in ali niso vse obilne ure literarnega dela izgubljene. Strinjala sva se pa v njegovi devizi: Ko bi bila toliko časa posvetila hrupni politiki, bi najini blagajni izgledali drugače.«

Kaj sodiš o našem sedanjem slovstvu?

»Sodim veliko napako našega naroda, zlasti inteligence, da se premalo briga za leposlovstvo. Pred kratkim sem se peljal z gospodično, ki je bila izobrazena in liberalna ter mi je imponirala, a Župančiča ni poznala. Toda krivi so tudi naši mladi pisatelji. Z načinom svojega pisanja silijo občinstvo, da se krog čitateljev vedno oži. Obdelujejo snovi, katere intenzivno zanimajo samo literate, ker le ti poznajo intimno življenje umetnikov; pišejo povesti iz umetniških krogov, ki so veliki masi bralcev tuji. Zato je moje prepričanje: da bi se vendar pri tem krasnem razvoju dušne analize in načina opisovanja v slogu in besedi ter tudi glede na to, da nimamo več samo diletantov, temveč pisatelje po poklicu, že vendar moral dobiti človek, ki bi nam po Cankarjevih besedah moral napisati veliki tekst.«

Dejal si, da se je umetnik od-tujil ljudstvu. Ali ni čisto naravno, da inteligent-pisatelj piše za inteligenco? Ali nismo dolžni dvigniti ljudstvo k pisatelju in ne pisatelja ponižati do ljudstva?

»Gotovo. Toda med ljudstvom in inteligenco ne sme biti prepada, temveč mora peljati most z ene strani na drugo. Jaz držim ta most, kolikor morem, in mislim, da ga nikakor ne smemo podreti. Največja umetnost je pisati za ljudstvo in inteligenco obenem. Sto doktorjem govoriti ni težko; sto kmetom lepo govoriti je višek umetnosti. Knjige, ki jih uživa ljudstvo in inteligence z enakim veseljem, so najboljše, kar jih je kdaj človek napisal. Tako je Sveto pismo, Homer, tako so pisali Tolsti, Dickens in Shakespeare, če hočeš. Glede mladih še nekaj. Opetovano sem jim že pravil, naj ne bodo ne Rusi in ne Francozi, temveč Slovenci. Mi imamo toliko tipov – in vendar nam sedaj tako radi rišejo človeka, ki je mogoč le v Parizu ali v Moskvi. Nas naj študirajo, literarnega roko-delstva pa naj se uče v tujini. Odločno tudi oporekam večni trditvi, da naš narod nima

zgodovine in da je bil do neke dobe nekulturen. Vsi veliki evropski zgodovinski pojavi so glasno odmevali v Slovenicah, n. pr.: boj med Štaufi in Gibelini, reformacija, kmet-ski upori, francoska revolucija, da ne pozabim turških bojev – brez knjige so vse ideje prešle na naša tla. Poleg tega pomisli še na narodno zavest slovenske individualnosti, ki se je skozi veke javljala v nošah, domači umetnosti – v slikarstvu, rezbarstvu in stavbarstvu.«

Kaj je vodilna misel tvojih spisov?

»Samo tisti bo resnična last celokupnega naroda, ki bo pisal tako, da narod spozna v povesti samega sebe, spozna vrline junakov in jih vzljubi, spozna pa tudi napake, katerih vedno brez zrcala ne vidi, in te zasovraži. Vsi naši sedanjni pokreti, kakor jih idejno razvijajo in politično kakorkoli udejstvujejo, ne bodo med ljudstvom tako dolgo našli tal, dokler ne nastopijo kot sejalcic idej pisatelji. Naloga pisatelja ni nič drugega, kot odkriti v naravi to, mimo česar gredo drugi z odprtimi očmi in ne vidijo. Star lovec mi je rekel – in njegova kritika mi je najbolj ugajala – o črtici Na petelina: Šestdeset divjih petelinov sem že ustrelil in vse se natanko tako zgodi, kot ste zapisali, a sam nisem tega ne videl, ne slišal, dokler nisem bral Vaše silhuete.«

Kaj razumeš pod besedo: katoliška literatura?

»Tega imena sploh ne priznavam. Pač obstoji literatura katolikov, a katoliške literature ni. To je razvidno že iz namena umetnosti, kot sem ga označil ravnokar.«

Se kot duhovnik ne čutiš vezanega pri pisateljevanju?

»Ne, jaz sem zadovoljen tudi kot duhovnik pisatelj. Naj bom odkritosrčen! Madžarska grofica H., ki sem jo o počitnicah kot dijak prepehljal po Bledu, me je po maturi hotela spraviti na juridično fakulteto. Stavljala mi je najsjajnejše ponudbe, ki sem jih pa odklonil, in sicer zgolj iz narodnega navdušenja. Bil sem prepričan, da morem ne-sebično delovati le kot duhovnik – Kot duhovnik in pisatelj stojim na stališču najširjega – če hočeš – liberalizma. Tudi duhovnik-pisatelj lahko opisuje kočljive predmete. Toda kar je grdo, naj se pokaže kot tako; to je dolžnost vsakega pisatelja, naj bo duhovnik ali ne. Pisati pa tako, da postane to, kar je grdo, vzor, je vsakemu nedovoljeno. Pelji bralca preko blata po brvi in ga opiraj pri tem. Če kdo pravi: Duhovnik-pisatelj je vezan po svojem krščanskem svetovnem nazoru

Finžgarjev prvi divji petelin, v hribih nad Soro, 1910
/ Osebni arhiv J. Bogataja

Sorški župnik Finžgar v kmečkem gvantu in z vilami v rokah na karikaturi H. Smrekarja, 1913

– pravim jaz: drugi so tudi vezani, vsak po svojem svetovnem nazoru. Rekel sem že enkrat pisatelju romana V krvi, da je on ravno tako in še tesneje vezan od svojega filozofskega sistema kot jaz, ki sledim Kristusu. Glede ljubezni bi sodil takole: To je pravzaprav edini predmet, s katerim bi radi strašili duhovnika. Toda ljubezen je najnaravnostnejše čustvo in je brez šole vsakomur dobro znana. Prav zato je zloraba ljubezenskega nagona v literaturi naravnost zločin. Če je pisateljeva dolžnost, pokazati to, česar drugi ne vidijo, je tudi tukaj njegova dolžnost, opisovati to, kar

je v ljubezni lepega, vzvišene-ga, nizkotnim očem skritega, junaškega in požrtvovalnega. To pa sme in mora tudi pisatelj, ki je duhovnik. Kdor se ob tem spotika, je kriv ali priderije ali farizejstva.«

Kaj sodiš o prihodnosti našega slovstva? Ali nismo sedaj že na vrhuncu?

»Nikakor ne. Ta nedosežna rutina v brušenju posameznih kamenčkov, ki se zdaj javlja pri mladih, bo rodila moške, ki bodo znali sestavljati mozaike. Zlata doba naše književnosti se šele pripravlja. Bog daj, da bi se ne dolgo «

»Star lovec mi je rekel – in njegova kritika mi je najbolj ugajala – o črtici Na petelina: Šestdeset divjih petelinov sem že ustrelil in vse se natanko tako zgodi, kot ste zapisali, a sam nisem tega ne videl, ne slišal, dokler nisem bral Vaše silhuete.«

V dokumentarnem filmu, ki ga je TV Slovenija posnela ob 50. obletnici Finžgarjeve smrti, je bil glavni pričevalec o pisateljevem življenju in delu prof. dr. Janez Bogataj. Poznamo ga kot odličnega narodopisca, večina pa do tega filma ni vedela, da je tudi pisateljev pranečak ...

Minljiv si, le tvoje delo je tvoj spomin!

PROF. DR. JANEZ BOGATAJ, ETNOLOG, PRANEČAK PISATELJA FRANCA S. FINŽGARJA

MIHA NAGLIČ

Profesor Bogataj, vesoljna Slovenija, tudi tista v zamejstvu in zdomstvu, vas pozna kot prvaka slovenskih etnologov. Večina pa je šele letos izvedela, da ste tudi pranečak pisatelja Frana S. Finžgarja – v dokumentarnem filmu, ki ste ga posneli ob 50. obletnici njegove smrti. Nam lahko najprej opišete svoje sorodstvo s pisateljem?

»Moja gorenjska stara mama Reza, poročena Soklič, je bila prava pisateljeva sestrična, kar pomeni, da sta bila pisatelj oče in oče moje stare mame brata. Ali če povem z nekim bolj starim izrazom, ki ga mnogi več ne poznajo: pisatelj je bil moji stari mami strnič!«

V filmu, ki smo ga prvič videli 27. maja 2012 na TV Slovenija in ima naslov F. S. Finžgar: Zapuščina strica Jurja, smo izvedeli, da ste ga prav vi klicali kar »stric Jur« – zakaj Jur, če je bil pa Franc?

»To je pravzaprav uganka tudi zame. Tudi moja pokojna starša mi nista vedela povedati, zakaj sem Finžgarja klical 'stric Jur'. Po obujanju spominov smo prišli do zaključka, da je bilo to povezano z njegovo pripovedjo in risbo lovca s psom in puško. Ko je pripoved zaključil in risbo dokončal, mi je rekel: 'Glej, to je Jur s pušo!' Eno teh risb menda še hranim nekje v arhivu. Druga taka hudomušna pripoved je bila povezana s pijancem in natakario. Ko se je pijanec spet vrnil v gostilno, mu je natakario rekla: 'O, ti svinja ti!' To je bilo namreč povezano z risbo svinje, ki je nastajala ob tej pripovedi.«

V filmu smo izvedeli tudi, da ste svojih prvih petnajst let preživeli s pisateljem na njegovem domu v Ljubljani. Kdo je v tistih letih še živel v hiši, kako ste se razumeli?

Janez Bogataj s pisateljevo fotografijo v dokumentarnem filmu F. S. Finžgar: Zapuščina strica Jurja. / Foto: Amir Muratović

»Med drugo svetovno vojno je bila Finžgarjeva hiša na ljubljanskem Mirju bombardirana in pisatelj je bil ob tem ranjen ter je izgubil sluh. Moja starša sta najprej stanovala v sosednji ulici, po vojni pa smo se preselili k stricu, saj sta oče in mati skrbeli zanj in tudi za njegovo sestrično Anico, ki mu je bila na vsej njegovi službeni poti zvesta gospodinja. V hiši smo torej živeli pisatelj, teta Ana, naša družina, v zgornjem nadstropju pa je stanovala še družina arhitekta Gustava Ogrina.«

Kakšen pa je bil »dnevni red« v hiši?

»Dnevni red je seveda dooločal stric Jur. Težko bi rekel, da je bil to dnevni red, bila so bolj neka trdna postavljenja pravila. Vse je bilo prilagojeno njegovemu dnevneurniku, ki se je začel zgodaj zjutraj z mašo v predsobi (njegov rojak in daljni sorodnik škof Anton Vovk mu je namreč dovolil maševati doma), sledil je zajtrk,

potem se je stric umaknil v svojo delovno sobo, ki je bila z bogato knjižnico pogosto tudi moja 'igralnica'. Ob lepem vremenu se je veliko zadrževal na izjemno lepo urejenem in negovanem vrtu, ki so ga sestavljale gredice z zelenjavo, sadno drevje, kokošnjak ter z belim peskom posute poti, po katerih se je pogosto sprehajal in prebiral svoj dnevni brevir. Današnja podoba tega vrta ni niti minimalni približek tistega iz Finžgarjevega časa! Vendar to je že drugo vprašanje, o katerem ne bi razpravjal, saj bi se preveč razburil.«

Pisatelj je bil predvsem duhovnik – je kot tak posegal v vašo vzgojo, se skušal postaviti v vlogo očeta?

»Finžgar mi je bil predvsem dober vzgojitelj in tudi pomembna oseba pri mojem osnovnem šolanju. Slednje je povezano npr. s slovnico in pisanjem domačih nalog, zlasti t. i. prostih spisov. Moje glavne igrače so bile tudi nekatere knjige

v njegovi knjižnici, do katerih sem imel prost dostop. Če sedaj pogledam na vse to še z vidika njegovega duhovništva, je zanimivo, da mi nikoli ni bilo treba hoditi k mašam, čeprav so bile le nadstropje višje. Tudi ministri-rati mi ni bilo treba, saj je to opravljal študent iz Trnovega Franci Bizjak, ki zdaj živi v Nevadi v ZDA. Včasih sem ob tem tudi asistiral, če se mi je zaželelo. Seveda je to povzročalo pogoste komentarje, zlasti med 'žlahto', češ zakaj pa Janezek tega ne opravlja. Vendar Finžgar se je pogosto razjezil na take komentarje: 'Pustite mladeniča, da se zjutraj dobro naspi!' Spominjam se tudi njegovih razlag o pomenu in vlogi Miklavža in glavnih cerkvenih praznikov. In še nekaj: bil mi je tudi birmanski boter v ljubljanski stolnici.«

V filmu se spominjate, kako ste kot otrok nosili pošto k pisateljevemu prijatelju arhitektu Jožetu Plečniku, se skrivali med obiskom škofa

Jožeta Pogačnika, kako sta s stricem Jurjem hodila na sprehode in skupaj na počitnice. Lahko še v tem pogovoru obnovite katero od teh doživetij?

»Vse tri navedene teme so zaključene zgodbe. Zato se bom odločil le za eno. To so bile prav gotovo počitnice in nekateri izleti s stricem Jurjem. Eden takih je bil k odkritju spomenika Ivanu Tavčarju na Visokem, ki je delo odličnega kiparja Jakoba Savinška. Spominjam se, da sem se moral kot otrok nekoliko odmakniti od jedra dogajanja in sem se držal taksista (Finžgar mu je pravil 'fijakar'), ki nas je odpeljal iz Ljubljane na Visoko. Finžgar pa je na slovesnosti stal v kulturniškem krogu, npr. z Izidorjem Cankarjem, tudi Josipom Vidmarjem in drugimi, kar je razvidno tudi iz dveh ohranjenih fotografij; jaz takrat še nisem vedel, kaj ti može pomenijo. Še lepši so spomini na počitnice, in sicer na Jasenju nad Martuljkom, v leseni koči med

»Tudi ministrirati mi ni bilo potrebno. Včasih sem pri maši asistiral, če se mi je zaželelo. Seveda je to povzročalo pogoste komentarje, zlasti med žlahto, češ, zakaj pa Janezek tega ne opravlja. Finžgar pa: Pustite mladeniča, da se zjutraj dobro naspi!«

POGOVOR

Snovanja

prvim in drugim martuljskim slapom. Ali pa počitnice v Stari Fužini, kjer smo stanovali v hiši Janka Mlakarja. Vse te počitnice sem bil seveda deležen številnih njegovih informacij in komentarjev o ljudeh, živalih in rastlinah. Na Jasenju sva skoraj vsak dan lovila gade in modrase v precep in jih zmagoslavno prinesla nazaj h koči, ko sva se vrnila s sprehodov.«

Finžgarjev dom je bil vse do pisateljeve smrti tudi nekakšno kulturno središče, kjer so se shajali pomembni slovenski intelektuali. Kateri?

»Poleg občasnih obiskov je v naši hiši veljal tudi nekakšen ustaljen urnik. Vsako nedeljsko dopoldne je prihajal na obisk verjetno največji Finžgarjev prijatelj dr. Izidor Cankar, zadnja leta s svojim psom Baldom. Slednji se je vedno najprej močno okopal v Gradaščici in potem sta s Cankarjem odšla v hišo. Sledovi premočenega psa so bili zelo vidni na tleh in tudi na kavču, kamor se je pes pogosto zavlekel. Naša teta Ana se je zelo razjezila, a Finžgar se je ob tem neizmerno zabaval.«

Finžgarjev največji prijatelj je bil torej Izidor Cankar. Tudi ta je bil najprej duhovnik, a se je temu stanu odrekel, se oženil z Ičo Hribar in imel z njo hčerko Kajtimaro ... Manj znano pa je, da je imel hčerko tudi Finžgar. Ste takrat, ko ste živeli pri njem, vedeli zanjo?

»O tej temi zelo nerad govorim, saj menim, da ni neposredno povezana z ustvarjalnostjo in delom tako Cankarja kot Finžgarja. Še več, bojim se, da se v sodobnosti z odpiranjem takih tem preveč približamo slogu rumenega tiska in rumenih novic, saj kot družba še nisimo zreli do te mere, da bi razumeli sporočilo Finžgarjevega trnovskega sosedu in prijatelja Jožeta Plečnika, ki je zapisal: 'Minljiv si, le tvoje delo je tvoj spomin!' Zelo zanimivo je, kako mi nekateri posamezniki zatrjujejo, da je imel Finžgar hčerko, a se v času njunih življenj še niso niti rodili ali pa so bili le še otroci. Vse o tej zadevi sem povedal v dokumentarnem filmu, ki ga je za TVS izdelal odlični režiser Amir Muratović. Domnevno hčerko Marto Kunstelj sem seveda spoznal, saj je nekajkrat obiskala našo hišo, čeprav se je zadrževala pretežno le v ljubljanskih kavarnah. Zanimivo pri tem je tudi to, da se je Finžgar vedno zelo razjezil, če je slišal, da je bila v hiši. Žal se njegovo zelo osebno pričevanje o

tem, ki ga je napisal in podaril moji mami, ni ohranilo. Seveda sem ga pred »uničenjem« vsaj dvakrat prebral. Vendar to ni dovolj, saj sem le pričevalec, ki nima več pisnega vira. Finžgarja je ta 'zgodba' spremljala celo življenje. 'Zgodba' zato, ker je iz leta v leto dobivala nove vsebinske poudarke, ki so jih žal tudi uspešno 'folklorizirali' nekateri posamezniki celo iz njegovega sorodstva. Tudi to je bilo Finžgarju dobro znano.«

Prav letos smo priče velikim javnim zgodbam, ki se pletajo okrog možnosti, da bi bila očeta tudi dva od nekdanjih ljubljanskih nadškofov. Finžgar naj bi imel hčer v časih, ki so bili v teh rečeh še bolj strogi, a se zdi, da zaradi tega ni imel kakšnih večjih problemov?

»No, ena od teh zgodb je prav pred kratkih dobila svoj epilogo. V zvezi s Finžgarjem in njegovo domnevno hčerjo pa le še ponovno opozorilo, da sem vse v zvezi s tem, sicer zelo na kratko (saj na dolgo niti ni potrebno in ni gradiva) pojasnil v dokumentarnem filmu.«

Pisatelj je bil gorenjskega rodu. Je v družbi z vami in vašo družino kdaj obudil kak spomin na svoja gorenjska otroška leta?

»Gorenjska je bila v njegovem življenju stalno prisotna na različne načine. Tudi v vseh petnajstih letih, ki sem jih preživel z njim. Z Gorenjsko so bili povezani njegovi zadnji dopusti od leta 1950 naprej, z Gorenjsko so bile povezane naše vsakdanje in praznične jedi, z Gorenjsko je povezoval številne pripovedi oz. povedke, ki mi jih je pripovedoval ob najinih stikih.«

Na Gorenjskem so se zvrstile tudi nekatere od njegovih prvih duhovniških služb: bil je kaplan v Bohinju, na Jesenicah in v škofji Loki, ekspozit pri Sv. Joštu in župnik v Sori ... So vam znani kakšni zanimivi dogodki iz teh služb, po možnosti takšni, ki jih ni že sam opisal v znamenitih Letih mojega popotovanja?

»Več o tem bi vedela moja pokojna mama, ki se je k stricu v Ljubljano preselila, ko je imela dopoljenih trinajst let. Bila je prava zakladnica vedenja o Finžgarju, žal pa je urednik njegovih zbranih del ni nikoli obiskal niti z njo opravil ustreznega intervjuja, ampak je pobiral tudi nepreverjene informacije, ki postavljajo opombe v zbranih delih v dokaj slabo luč. Ko sem bil že študent

Osebni arhiv J. Bogataja

Planinec Finžgar pri koči Murki. Partizani so jo 1. maja 1944 požgali »za prvomajski kres«, češ da je to »hiša nekega kapitalista«. Finžgarjev komentar je bil: »Bog daj norcem pamet!«

na fakulteti, me je moj profesor dr. Vilko Novak pogosto navduševal, naj napišem komentarje k tem opombam. Zlasti še k tistim, ki govorijo o Finžgarjevih mladostnih spominih in osvetljujejo vsakdanjike in praznike ljudi pod Stolom.«

Na Glasovi preji, ki smo jo priredili februarja letos v Sori, sva se dotaknila tudi Finžgarjevega župnikovanja v tej fari. Zanj je značilno, da ni bil le duhovni, ampak v marsičem tudi gospodarski prvak te župnije?

»Finžgar je bil zares pravi 'narodni' gospodar. V Sori je uredil vodovod, organiziral živinorejsko zadrugo na Robežu in še kaj. Vse to je izviralo iz Krekovega socialnega programa, ki mu je bil Finžgar zelo naklonjen. Poleg pisateljstva je bil vedno tudi posebne vrste 'praktik'. Naj bo to v času študija, ko je naredil načrt za novo hišo staršev in brata, ali v visoki jeseni njegovega življenja, ko se je pogosto z žepnim nožem loteval popravljanja slušnega aparata, ki so mu ga poslali slovenski izseljenci iz ZDA.«

Iz Sore je šel Finžgar leta 1918 v Ljubljano in tu ostal vse do smrti 1962, kar 44 let je bil torej Ljubljančan. Se je Ljubljančana oziroma meščana tudi počutil?

»O tem ni dvoma. Bil je meščan v vseh pogledih, vendar pa je ohranil vez s svojo Gorenjsko in je ni zatajil, tako kot je to pogosto pri novodobnih posameznikih. Spominjam se, kako je Prešernovo pismo staršem prestavil v gorenjsko narečje prve polovice 19. stoletja. Bral ga je na nekaj proslavah, potem tudi na radiu. Ko sem bil v tretjem ali četrtem razredu, je še mene naučil to besedilo in sem ga bral na eni od proslav v Hotelu Union.«

Ko je bil Finžgar trnovski župnik, naj bi poskrbel tudi za

Finžgar v Kamniških planinah, 1930 / Osebni arhiv J. Bogataja

Finžgarjeva bajta Murka na Zabreški planini, blagoslovljena na sv. Ano 1934, požgana 1. maja 1944. / Osebni arhiv J. Bogataja

Koča na Jasenju nad Martuljkom, med prvim in drugim martuljskim slapom. Tu je mali Janez Bogataj s Finžgarjem preživel svoje najlepše počitnice / Osebni arhiv J. Bogataja

Osebni arhiv J. Bogataja

Finžgarjeva zadnja fotografija: ko se je 14 dni pred smrtjo še zadnjič sprehajal po vrtu, ga je fotografiral Janez Bogataj.

»Gorenjska je bila v Finžgarjevem življenju stalno prisotna na različne načine

Z njo so bili povezani njegovi zadnji dopusti, z njo so bile povezane naše vsakdanje in praznične jedi, z njo je povezoval številne pripovedi oz. povedke, ki mi jih je pripovedoval ob najinih stikih.«

POGOVOR

Snovanja

»Spominjam se, kako je Finžgar Prešernovo pismo staršem predstavil v staro gorenjsko narečje. Bral ga je na nekaj proslavah, potem tudi na radiu. Ko sem bil v tretjem ali četrtem razredu, je še mene naučil to besedilo in sem ga bral na eni od proslav v Hotelu Union.«

Finžgarjeva družina. Oče sedi, med kolena drži sina Franca. Zadaj levo stoji mati Reza, pred njo sin Janez, na desni botra Maruša Pintar. / Osebni arhiv J. Bogataja

to, da pisatelj Ivan Tavčar ne bi umrl »nepreviden«. Obhajal naj bi ga pa Andrej Kallan, škofijski generalni vikar, po rodu pa Ločan. Spet nekakšna gorenjska naveza v Ljubljani

»Ne le Ivan Tavčar. Tudi za Izidorja Cankarja je poskrbel v tej smeri in se spominjam, da mi je mama povedala, kako je šel k njemu v takratni Sanatorij Emona, da ga je spovedal.«

Finžgarju sta, če prav vem, veliko pomenili vsaj še dve osebnosti gorenjskega rodu, oba duhovnika. Selški rojak Janez Ev. Krek mu je bil kot krščanski socialist vzor v političnih in gospodarskih rečeh, v Kamniku rojeni nesrečni pesnik Anton Medved pa mu je tudi veliko pomnil

»Bil je zares trden steber Krekovih nauk. Z Antonom Medvedom pa sta bila velika prijatelja. O tem govori navsezadnje veliko Medvedovih fotografij in fotografij njegove družine v Finžgarjevem fotografskem arhivu, kar dokazuje, da so bili ti stiki zares izjemni. Medved je naši teti Ani (pisateljici sestrični in gospodinji) posvetil tudi unikatno, vezano rokopisno pesniško zbirko Venec. Vendar to so že podrobnosti!«

Finžgar se je v ljubljanskih letih redno vračal na Gorenjsko, zlasti na počitnice, danes bi rekli, da je bil neke

vrste »vikendaš«. Kje pa so bile njegove gorenjske postojanke? Je v njih le počival in se »rekreiral« ali je tudi kaj napisal?

»Kot vemo, je Finžgar v visoki starosti zelo malo napisal. Njegove počitnice so bile po koncu druge svetovne vojne na že omenjenem Jasenju nad Martuljkom in enkrat v Mlakarjevi hiši v Stari Fužini. Lesena brunarica na Jasenju je tudi meni ostala v izjemnem spominu. Tam ni bilo elektrike, vodo smo dobili iz hudo urnika, mleko in nekaj živil pa so nam nosili iz doline. V poletnih mesecih smo nabirali brusnice, saj so bile divjačinske jedi pogosta nedeljska in praznična hrana v naši hiši.«

Finžgar je bil tudi lovec. Kakšen? Da je pisatelj lahko tudi strasten lovec, vemo iz primera Ernesta Hemingwayja, ki je umrl enajst mesecev pred Finžgarjem (2. julija 1961). Kombinacija duhovnika in lovca pa ni najbolj običajna

»Kombinacija duhovnika in lovca je morda nekoliko nenavadna z vidika današnjih duhovnikov. Današnji duhovniki npr. igrajo tudi v ansamblih, vozijo motorje, tisti v Finžgarjevem času pa so bili tudi lovci. Seveda jih ni bilo prav veliko. Finžgar je bil lovec v najbolj pristni povezanosti človeka in narave. Torej vse tisto, kar današnji 'tehnološki' lovci

niso, čeprav pogosto uporabljajo znamenite slogane o varuhih narave in še čem. Tudi moj oče je bil lovec (pred njim tudi moj stari oče) in je imel velikega zagovornika prav v Finžgarju. Predstavljajte si mojo mamo še v zgodnjih letih po poroki, kako je negodovala, kadar je oče odhajal na lov, kar je bilo zelo pogosto. Vendar je Finžgar dosledno zagovarjal to njegovo strast. Navdušeno je komentiral uplenjene živali, zlasti srnjake, fazane, jerebice, kljunače, zajce. Vse to je bilo seveda tudi na naših jedilnikih, pripravljeno po starih dunajskih receptih in z izvrstnimi omakami, kakršnih danes ni več v naši siceršnji gostinski ponudbi. Seveda pa predstavlja vrhunec Finžgarjevega lovskega odnosa njegova odlična črtica Na petelina in navsezadnje tudi nekdanja zelo popularna ljudska igra Divji lovec.«

Prav je, da ste v filmu obudili tudi spomin na dejstvo, da je bil prav Finžgar tisti, ki je dal pobudo in opravil glavno delo v naporih, da se je odkupila in kot muzejska postojanka ohranila Prešernova rojstna hiša v Vrbi. Danes se to zdi samoumevno, takrat pa?

»Finžgar je neke zapisal, da mora neskromno priznati, da je bil prav on tisti, ki je ta voz potegnjal iz drage. Po naključju se je ohranilo vabilo, ki ga je Finžgar napisal za prvo sejo odbora za odkup in ureditev Prešernove rojstne hiše. Velike naklonjenosti do Prešerna ni občutil le kot literat ali širše kulturnik in Slovenec, ampak tudi zato, ker sta bila sorodstveno povezana po materini strani. Finžgar je bil tudi 'inovator' glede pridobivanja sredstev za uresničitev tega velikega kulturnega projekta. In na podoben način je šolska mladina zbirala sredstva tudi za odkup in ureditev njegove rojstne kajže v Doslovčah.«

Če prav vem, ste bili vi tisti, ki ste uredili prvo spominsko zbirko v Finžgarjevi rojstni hiši, zdaj pa jo prenavljate?

»Zelo sem ponosen na to, da sem se šolal v časih, ko je bila gimnazija še gimnazija in fakulteta fakulteta! Na gimnaziji smo v četrtem letniku delali maturitetne naloge in naslov moje je bil Finžgarjeva rojstna hiša – etnografski spomenik. Danes bi bil ta naslov nekoliko drugačen, vendar to so že vprašanja za okvirje moje vede. Bolj pomembno je to, da sem čez poletje

podrobno obredel vse še takrat živeče sorodnike med Žirovnico in Rodinami ter Vrbo, zlasti tiste, ki so v svoji zgodnji mladosti zahajali tudi v Dolenčevo kajžo v Doslovče. Poleg teh sogovornikov sem obiskal še nekatere družine, ki so hranile predmete iz Finžgarjeve rojstne hiše. To je bila osnova za njeno poznejšo ureditev v muzej, ki prikazuje bivalno in s tem kulturno okolje gorenjske kajžarske družine iz 2. polovice 19. stoletja. O tem, kako se je pripravljala ureditev Finžgarjeve rojstne hiše, bi lahko napisal tanjšo knjigo! Sedaj Zavod za kulturo Žirovnica prenavlja najprej spodnji, kletni del hiše, kjer je prikazano pisateljevo življenje in delo. Ta prikaz je bil vsebinsko in oblikovsko že popolnoma zastarel in zato smo pripravili zares odlično rešitev, tudi s pomočjo in naklonjenostjo arhitekta Matjaža Deva. V teh ne najbolj prijaznih časih je seveda prava sramota, da se moramo ukvarjati z nemogočimi vprašanji financiranja ter izvajati dejanja, ki spominjajo na kulturno beraštvo! Nekaj manjših del in posegov čaka v prihodnje tudi t. i. muzejski del hiše in njeno okolico, ki je ob zadnjih sanacijskih posegih ostala zanemarjena.«

V Finžgarjevem opusu je veliko narodopisnega. Je življenje z njim kaj vplivalo na vašo odločitev za študij etnologije?

»Imel sem veliko srečo, da je bila ena od mojih otroških 'igralnic' Finžgarjeva delovna soba z bogato knjižnico. Tam sem odkrival knjige, ki so govorile o tem, kako ljudje stanujejo, kako in zakaj se prehranjujejo, kako se razlikujejo načini oblačenja po posameznih območjih Slovenije in sveta, kakšne so razlike v družbenih odnosih in katere oblike duhovnih ustvarjalnosti so soblikovale ljudi po svetu. Žal je velik del te knjižnice 'odšel' po Finžgarjevi smrti na dva druga naslova, nekaj pa je le ostalo in predstavlja danes tudi jedro moje osebne knjižnice.«

H koncu gre leto, v katerem se spominjamo pisatelja ob petdeseti obletnici njegove smrti. Vi ste ga počastili s filmom in prenovno spominsko zbirko v njegovi rojstni hiši? Kaj pa drugi, je še kdo počastil njegov spomin?

»Kot mi je znano, so se Finžgarja spomnili še v nekaterih krajih njegovega potovanja. Osrednja proslava je bila v občini Žirovnica, ki pa se je žal nisem mogel

udeležiti, ker sem bil na strokovnem potovanju v tujini.«

Vam je morda znano, koliko se Finžgarjeva dela še berejo? V mojih otroških letih je bil roman Pod svobodnim soncem kulturno čtivo. Je še?

»O tem nimam podatkov. V zadnjih dveh letih se nekatere založbe spet zanimajo za ponatis romana Pod svobodnim soncem. Pri tem je zanimivo, da so ga prav v zadnjem času kar dvakrat ponatisnili v Srbiji.«

»Gorje narodu, če pognoji travnike z lastno krvjo. Ne bo pasel svojih čred po zelenicah. Sovrag pride in popase s tujo čredo. Sin, če od očeta vse pozabiš, če se ne domišliš niti gomile, kamor zasuješ moj prah, če se nepotiš na jug, če odrine narod za soncem proti zatonu, ne pozabi teh besed. Velik bo Sloven, bival bo v mirnih hišah, rejene bodo njegove črede, svobodno sonce mu bo svetilo leto in dan, če bo složen z brati. Če ne, pride tujec, postavi mu peto na tilnik in svobodni postane suženj.« – Te besede govori Svarun sinu Iztoku po bratomorni vojni z Anti. Če v njih »črede« nadomestimo z bankami in podjetji, »tujca« in »sovraga« pa s tujim kapitalom, smo pravzaprav spet oziroma še vedno na (is)tem? Vprašano drugače: v čem je Finžgar še aktualen?

»Menim, da je izbrani citat odlična ilustracija Finžgarjeve aktualnosti tudi danes. Torej pomeni njegovo delo tako spomin in hkрати tudi opomin. Prebiranje Finžgarja bi navsezadnje lahko vnašalo v naša sodobna razmišljanja in dejanja tudi nekaj več samozavesti.«

Samo še dobrih osem let je do 2021, ko bomo obhajali 150. obletnico Finžgarjevega rojstva. Kaj bi morali po vašem do takrat še storiti v čast njegovega »lika in dela«? Med Slovenci nasploh in med Gorenjci še posebej?

»Nekaj takega, kar pogosto pravim, da je temeljno izhodišče za vsakokratno življenje s kulturno dediščino. Nobene romantične, nostalgije, trkanja po prsih, ampak stalno odkrivanje preverjenih spoznanj in modelov, ki nas lahko navdihujejo, spodbujajo k ustvarjalnim iskanjem ter ustvarjanjem novih rešitev. Tudi Finžgarjevo delo nosi v sebi taka sporočila in vsebine.«

Profesor Bogataj, najlepša hvala za vaše odgovore – tudi ti vsebujejo veliko navdihajočih sporočil!

Januarja 2013 bo minilo devetdeset let od smrti Ivana Tavčarja. Pa ste vedeli, da je bil prav Fran S. Finžgar tisti, ki je posredoval, da se je stari in bolni liberalni veljak kako leto pred smrtjo na lastno željo spravil z Bogom?

Oča trnovski, skrbi zame

MIHA NAGLIČ

Finžgar je Tavčarja obiskal nekaj let pred smrtjo, službeno. Tedaj se je med njima razvil pogovor, ki sledi in kakor si ga je zapisal Finžgar. »Meni kot trnovskemu oču je rekel, ko sem bil po farnih opravkih pri njem kot županu: Še malo pred življenja imam pred seboj. – No, no, saj ste junak! D obro vem, kaj mi je. (Imel je raka v črelih.) Hočem umreti kot katoličan. – Pa ste kajkrat tako napadali duhovščino. – Sem jo, toda le politično. Vero sem pa branil, saj ste brali moj napad na Malovrha o Rešnjem Telesu. Sem, lepo je bilo. Vidite, politika je huda in grda reč. Pa se mi je za malo zdelo, da me napada in objeda kako kaplane. Saj sem v duhovskih favozih zrasel in natanko poznam vse vaše slabosti in vrline. Bil sem pa liberallec, svobodoljuben, in se mi je – ne vera – ampak vlada klerikalna – duhovska – upirala. Bolj zaradi mode kot iz prepričanja sem se odtegnil tudi cerkvi. – Torej, oča trnovski, skrbi zame, da ne uidem kar tako na drugi svet.«

Finžgar je Tavčarjevo željo posredoval loškemu rojaku Andreju Kalanu, ki je bil takrat škofijski generalni vikar. Ta pa je šel s Škofije kar v talarju k Tavčarju na bližnji Magistrat in mu svetoval: »Vi imate na voljo mestna šimeljčka in kočijo. Kar povejte, kdaj želite. Pripeljite se po osmi uri v Marjanišče /poznejši in zdajšnji DIC, op. M. N./, ko je hiša prazna. Tam vas bo čakal star pater v zakristiji. Ko opravite, bom jaz maševal za vas in vas obhajal. Potem pa vas povabim k sebi v obednico na zajtrk, kjer se bova pomenila, kako smo se nekdanj politično vojskovali.« Finžgar poroča, da se je nato točno tako tudi zgodilo.

Kljub konspiraciji pa je Ljubljana kmalu izvedela, da se je župan spovedal in bil pri sv. obhajilu. Liberalne duhove je to seveda nekoliko zmedlo. »Ko je Tavčar potem odšel na Visoko, so ga obiskali dr. Prijatelj, dr. Kraigher in še kdo (?) – Ti so ga vprašali (pred gradicem je sedel): A li Vam je

Finžgar je bil že kot bogoslovec član Slovenskega planinskega društva, o čemer priča članska izkaznica iz leta 1893.

pater res naložil, da morate več svojih literarnih del preklicati? Tavčar: P rav nič mi ni nalagal in nimam literarno nič preklicavati. Vi g. Kraigher pa bi imeli marsikaj preklicati. Nekaj pa vam svetujem gospodje: Bodite zvesti svojim ženam in družini. Na starost in pred smrtjo to posebno boli. – Tudi to mi je Tavčar sam povedal kasneje. Ob tej priložnosti mi je rekel: Na preden pisatelj ne more pisariti za pobožne device. Toda umazan pa ne sme biti. Ko sem bral Škrobarja, se mi je zdelo, kot da bi moral držati pokrov od stranišča v rokah, nos pa tiščati v smrdljivo luknjo. Tako se ne sme!« (Finžgar, Zbrano delo, 12. knjiga, str. 355-57, 538-39.)

Sicer pa Finžgar in Tavčar nista bila v kaki posebni povezavi. Finžgar je bil bolj navezan na nekatere druge gorenjske rojake. Predvsem na nesrečnega pesnika in duhovnika Antona Medveda, po rodu Kamničana, ki je imel v svojem duhovniškem kolegu tudi najboljšega prijatelja. Spoštljiv odnos je vezal Finžgarja na škofa Antona B. Jegliča, ki je bil njegov predstojnik. Visoko je cenil dr. Janeza Ev. Kreka, bil privrženec njegovih krščansko socialnih nauk. Upošteval

pa je tudi njegov literarni namig, po katerem je napisal svoje življenjsko delo. »Leta 1903 sem bil pri Kreku. Pred seboj je imel Kosovo gradivo, ki je izšlo 1902. Takoj me je vprašal: Fa ntič, ali si to knjigo prebral? – N isem je še. – B eri in študiraj! Imel je odprto tam, kjer Sloven odgovarja: D oklercajt (tako je rekel Krek) je kaj sonca in doklercajt je kaj mečev, se Sloven ne poda. Samo to mi je navedel. Nato je rekel: Vi diš, v naši stari zgodovini je polno imenitne snovi za vas pismarje, kralje fantazije. Loti se česa takega!« Pa se je mladi pisatelj lotil prav te snovi in je nastal roman Pod svobodnim soncem!

Ko je Krek 8. oktobra 1917 umrl, je bilo Finžgarju hudo pri srcu. »Kako da je ta krepki kož tako prezgodaj padel? Po telesu je bil prava grča. Koliko potov je prehodil po hribih. Ko je bil na Dunaju, je bila njegova postaja za domov: Soteska (ob železnici v Bohinj). Od tod je hodil čez Jelovico na Prtovč ali pa v Selca. Dežnika ni poznal, tudi ure nikoli ni imel. Hodil je rad po neizhojenih potih. Večkrat ga je zatela nevihta in je prenočil v kakem seniku. Pri hrani silno skromen. Mnogo let popoln abstinent. Vedno zdrav. Dobro

se spominjam, ko mi je rekel v šali: T rdno upam, da bom brez pomoči zdravnikov umrl. Dosegel je to. Zakaj? Že kmalu v začetku svetovne vojske je čutil, da v gore teže hodi. Zdravnik – prijatelj – je ugotovil, da ga zalezuje skleroza, in mu zato priporočil, naj opusti močno kajenje. Opustil je viržinke in pokadil le kako portoriko. S tako sklerozo bi bil gotovo lahko čakal še mnogo let. Toda večna razburjenost, ko se je pehal za Jugoslavijo in potoval na vse strani, ga je duševno preveč utrujala. To je gotovo pospeševalo razvoj skleroze. Ko je prišla še nesramna zgodba o Theimerici, se mu je vse zagrizlo v srce in drob. Bil je notranji črv, ki je strašno nevaren in je že premnoge pahnil v prezgodnji grob.«

Finžgar je moral biti dober gostitelj, saj so ga kar naprej obiskovali. »Nekaj krat je bil pri meni tudi Grohar iz Loke. Bil je molčeč mož, z viržinko v ustih in se je le majhno nasmehnil izpod košatih brk, če sem mu kaj veselega povedal. Zelo zelo mi je žal, da nisem kaj kupil od njega. Ni mi ponujal

in ne razkazoval. Toda jaz sam bi bil moral skrbeti, da bi mi bil kaj prodal. Neke velike noči me je obiskal – v ponedeljek. Pri meni je bil dr. Gruđen zgodovinar (avtor Zgodovine slovenskega naroda, op. M. N.). Ker je Gruđen želel, da bi šel popoldne v Loko – v Emavs – sem dal napreči in vsi trije smo se odpeljali. V Puštalu pa je neki pobič zamahnil tik pred konjem z veliko rdečo cunjjo. Konj se je splašil. Gruđen je hitro planil z voza, Groharja sem pridržal, ker sem zapal vozniku in konju. Ostal je v kočiji. Gruđen pa se je zelo potolkel, da smo v Loko klicali zdravnika na pomoč. Teden dni je ležal zaradi poškodb.«

No, našemu rojaku v letih njegovega popotovanja res ni bilo dolgčas. Za dolgčas ni imel časa. »Kadar je bil na Goričanah škof Jeglič, me je tudi vselej obiskal. Leta 1909 mi je rekel, ko je že sedal na voz: Ni č ne pišete! Morate pisati! – S am sem, preveč imam dela. Saj delam za dva. – V i lahko delate za tri. Delajte še za tretjega, ki naj piše!« In tako nekako je tudi bilo.

Finžgar v družbi svojih knjig, v svoji hiši v Ljubljani (takrat Dobrilova 30, zdaj Finžgarjeva 12) / Osebni arhiv J. Bogataja

»Kadar je bil na Goričanah škof Jeglič, me je tudi vselej obiskal. Leta 1909 mi je rekel, ko je že sedal na voz: Nič ne pišete! Morate pisati! – Sam sem, preveč imam dela. Saj delam za dva. – Vi lahko delate za tri. Delajte še za tretjega, ki naj piše!«

Je res, da je imel duhovnik Fran S. Finžgar hčerko? Vas zanima, kako je v Dekli Ančki opisal spolni akt? Berite, a razočarani boste. Z današnjega vidika so te reči tako človeške in nedolžne, da se berejo prav staromodno ...

Pogled v Finžgarjevo intimo

MIHA NAGLIČ

Zadnje čase je pri nas spet v modi, kar je bilo že pred sto leti: iskati pri katoliških duhovnikih, ali je tudi njim, ki so se zavezali celibatu in telesni »čistosti«, kdaj spodrnilo v teh »kočljivih« rečeh. Ko gre za kazniva dejanja pedofilije, je takšno iskanje in javno razkrivanje dolžnost. Ko pa gre za vzajemno ljubezen in intimo pri odraslih ljudeh, bi morali biti v tem tudi mediji bolj zadržani. Po načelu: česar ne želiš, da bi drugi storili tebi, tega ne privošči tem drugim. Ko so mediji preiskovali domnevno očetovstvo dveh nedavnih ljubljanskih nadškofov, so šli nekateri po mojem čez meje dopustnega.

Splošno znano je, da se je »nesreča« te vrste zgodila tudi mlademu duhovniku in pisatelju Finžgarju v njegovi prvi kaplanski službi v Bohinjski Bistrici (1895–96). Ostarelemu župniku je stregla mlada sorodnica in nanoslo je, da je prišlo med njo in mladim kaplanom do »hipne slabosti« in iz nje se je 1897 rodila hčerka Marta Gruber. Finžgar jo je priznaval, njegova sestrična Ivana Mulej iz Vrbe na Gorenjskem, pa je Jožetu Šifrerju,

avtorju monografije o pisatelju, povedala: »Kot dekletce sem bila dostikrat v Sori pri bratrancu na počitnicah in večkrat je bila tam tudi Marta. Nisem vedela, zakaj je tam tudi Marta, spominjam pa se, da so jo vsi imeli zelo radi.« V poznejših letih se je Finžgar v tej zadevi vsaj dvakrat javno izpovedal. Ko je nastopil službo župnika v Sori, se je faranom razkril kar s prižnice, kot pisatelj pa je o tem napisal posebno poglavje za Leta njegove popotovanja, z naslovom Razmišljanje pred odhodom iz Sore. V knjigo, ki je prvič izšla 1957, ga ni uvrstil, ohranjeno pa je v rokopisu. Iz njega je tudi odlomek, ki sledi.

»Povedati hočem svoje bridke preizkušnje, ki sem jih nabral zaradi svoje nesreče na prvi službi. Povem naj odkritosrčno tole: Ko bi se bilo to dogodilo iz resnične ljubezni, bi bilo to dejanje preiščeno in ne naključje hipne slabosti. Priznam, da bi bilo to, gledano z očmi vere, ki hvalim zanjo Boga in svoje predobre starše, gotovo večji greh. Gledano pa zgolj s človeškimi očmi, bi bilo tako breme veliko lažje. A je še eno: duhovnik sem. Pri našem stanu pa ne pomaga noben izgovor in zagovor: Resnica je le ena:

nepopisna moč za njegovo duhovsko delo je v njegovem čistem življenju. Ljudstvo to zahteva, stan to veleva in ljubi Bog daje svoj blagoslov za tako veliko žrtev, ko človek zataji sam sebe in izpodrine to največjo naravno silo zaradi poklica in zaradi Boga ter se posveti nesebičnemu delu kot pastir duš. Ko sem se v Sori tako rekoč s prižnice javno obtožil in izpovedal, sem seveda prisluhnil, kako bo to odjeknilo v ljudstvu. Če sem si izpodkopal ves ugled in s tem možnost za delo, naj se zgodi po božji volji. Tako sem se vdal in čakal. A vsega tega ni bilo. Odrasli so z naravno modrostjo vse to sprejeli in – čudo – spoznal sem nenavadno zaupljivost do mene pri mnogih prav zaradi tega, zlasti ako so bili v zadregah ob takih kočljivih težavah in nadlogah. Ugotovil sem trdno, da pri duhovniku najbolj sovražijo skopost, z njo oblastnost in nepostrežljivost.« (Jože Šifrer, Franc S. Finžgar, 1973, str. 40–41.)

In ko smo že pri teh rečeh, lahko ugotovimo še eno značilnost – da je bilo pred sto leti z vidika katoliške morale bolj sporno o tem javno pisati kot to zasebno prakticirati. Preberimo si, denimo, tale odstavek. »Po zadnjih časih sta se oba kakor zresnila. Strmela sta na belo steno, obeh misli so bile strnjene, molčala sta, a sklenjene roke so se dobrikale in pogovarjale. Tuintam sta prekinila molk in govorila šepetaje, kakor bi ju bilo nečesa groza. Oba sta čutila, da se nekaj maja in ziblje, da pada nanju izpod stropa kakor črna, mrežasta perot. Niti tega nista opazila, da lučka pojema, da komaj še brli. In preden sta se zavedla, se je dvignil zubelj še enkrat, vztrepetal in ugasnil. Vse je zamigotalo po sobi v zadnji jasnini; bela kamrica se je zavila v črno noč.« Kaj je po vašem občutku opisano v gornjih vrsticah? Danes bi kak blogger napisal, da sta ti dve osebi »seksali« ali celo »fukali«, Finžgar pa je njuno početje zameglil v stavek: »Oba sta čutila, da se nekaj maja in ziblje, da pada nanju izpod stropa kakor črna, mrežasta perot.« (Dekla Ančka, 1913)

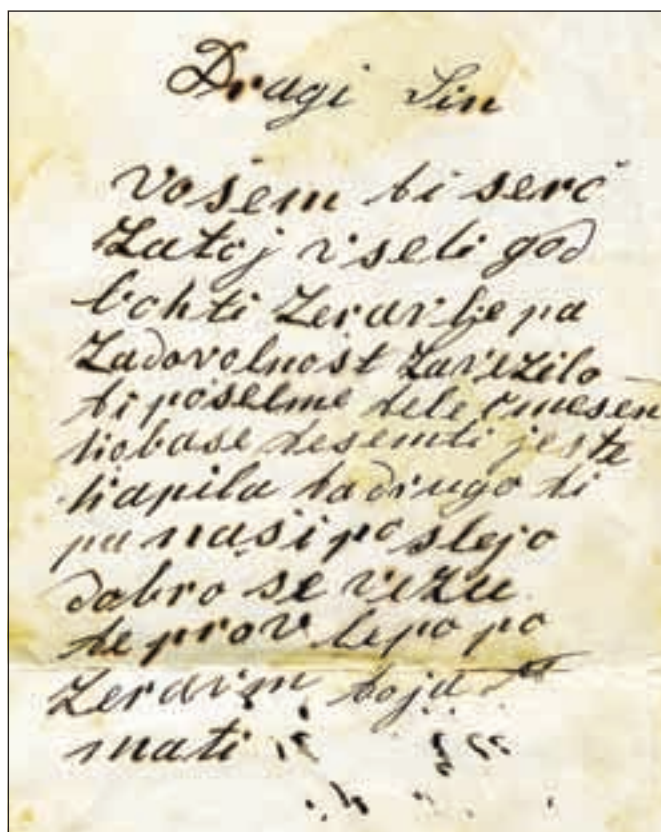
Kaplan Finžgar s prijateljem in književnikom Engelbertom Ganglom na Jesenicah, 1896 / Osebni arhiv J. Bogataja

Pa še takšno zamegljevanje je bilo za varuhe javne morale preveč odkrito. »Fran S. Finžgar je v povesti dekla Ančka z zelo previdnimi besedami opisal prvi spolni odnos med glavno osebo in moškim, s katerim ima skrivno zvezo. Kljub temu so ti stavki pri varuhih javne morale zbudili nejevoljo, saj je bilo v tistih časih spotakljivo – še zlasti, ker je bil avtor povesti duhovnik – že samo omenjanje spolnosti, kaj šele spolnega odnosa med neporočenima osebama. Da bi Finžgar čim bolj prepričljivo izrazil občutja svojih literarnih oseb, je v petih kratkih odstavkih, v katerih je opisal njuno izkušnjo, kar trikrat zapisal besedo groza. Z našega vidika je njegovo besedilo zanimivo, ker prepričljivo upodablja posledice restriktivne spolne morale, ki je v začetku dvajsetega stoletja prevladovala na slovenskem podeželju, kamor je postavljena povest. Za to moralo je bilo značilno, da je individualnim spolnim izbiram postavljala izjemno ozek okvir, njegovo neupoštevanje pa je bilo strogo kaznovano. Za sodobno permissivno spolno moralo, ki je v mnogih pogledih antipod tiste, ki jo

prikazuje Finžgar, je značilno, da posameznikom ponuja le splošen in pogosto celo nejasen scenarij spolnega vedenja in doživljanja. To velja tudi za prvi spolni odnos, saj je osebam, ki vstopajo v partnersko spolno življenje, ne le dopuščena, ampak celo naložena visoka stopnja svobode pri izbiri prvega spolnega partnerja. Isto velja tudi za starost ob prvem spolnem odnosu.«

Gornja razlaga Finžgarjevega opisa spolnega odnosa v Dekli Ančki je iz knjige Spolno življenje v Sloveniji; izšla je 2011, napisala sta jo sociolog Ivan Bernik (rojak iz Selške doline) in zdravnica epidemiologinja Irena Klavs, ki sta že leta 2000 opravilo temeljno istoimensko raziskavo. Avtorja sta odlomek iz Finžgarja izbrala ravno zato, da bi bilo očitno, kako kočljivo je bilo pred sto leti pisati o teh rečeh. Danes je to kar težko razumeti. Po seksualni revoluciji, ki smo jo doživeli v 20. stoletju in je bila bistveno bolj radikalna kot komunistična, ni v teh rečeh nič kočljivega več, ne na ravni spolnih praks ne v pisanju o njih. Finžgarjevo življenje in delo pa je odlično pričevanje o tem, kako je bilo s temi rečmi pred to revolucijo.

Po seksualni revoluciji, ki smo jo doživeli v 20. stoletju in je bila bistveno bolj radikalna kot komunistična, ni v teh rečeh nič kočljivega več, ne na ravni spolnih praks ne v pisanju o njih. Finžgarjevo življenje in delo pa je odlično pričevanje o tem, kako je bilo s temi rečmi pred to revolucijo.

Materino voščilo sinu Francu za god / osebni arhiv J. Bogataja

TURIZEM

GG

PO MANDARINE (1)

HRVAŠKA KALIFORNIJA

Gorenjski glas in Kompas sta naročnike in bralce našega časopisa spet peljala na obiranje mandarin v dolino reke Neretve.

Alenka Brun

Lani se nas je nabralo za dva avtobusa, letos pa še za avtobus več. Tokrat smo namesto Mostarja zadnji dan podrobneje spoznali Split in se sprehodili skozi Trogir. Navdušila nas je Makarska, do Baške vode in Podgore smo se peljali tudi z ladjico. Nastanjeni smo bili v prijetnem hotelu Quercus v Drveniku

na Makarski rivijeri. Vreme je v sobotnem dopoldnevu še zdržalo, tako da je bila naša 'berba' uspešna, pa tudi najedli smo se jih dodobra; potem pa se je velika večina z malimi čolnicami, tako imenovanimi trupicami, po jezeru Kuti v dolini Neretve ravno pripeljala do Jozota, kjer so jih pričakale polno obložene mize neretvanskih specialitet in dobra glasba, ko se je ulilo. Dež je pospremil še močan veter, tako da smo nekateri

na kosilo pešačili. S te perspektive jezero ponuja svojevrstno sliko, edino dež nas je pa dobro 'napral'. Vendar smo na to in mandarine kar malo pozabili, ko nas je ob vrnitvi domov pričakal sneg.

Z nami so bili tokrat na tridnevnem popotovanju Kompasovi Lili, Rado in Marko, predstavnice Gorenjskega glasa pa smo poskrbele, da so sobotni večer še dodatno popestrile nagradne igre in so Glasovi dežniki dobili nove lastnike.

Tokrat so se Glasovci odpravili na obiranje mandarin s kar tremi avtobusi. Potniki prvega avtobusa tik pred vkrcanjem na ladjo.

Potniki drugega ...

Obvladovanje hulahopa je najpogumnejšim potnikom prineslo lepe nagrade: Glasove dežnike.

Marička Rakovec iz Kranja

Nasmejani mama in hči, Janja in Ana Trepše iz Škofje Loke.

... in tretjega avtobusa v Trogirju

GLASOV ODER

SE POČASI DALEČ PRIDE

V kranjski Mitnici je gostoval Adi Smolar, počitniški teden se je nadaljeval s skupino Illioni, v sredo pa prihajajo Blow Up. / Foto: arhiv dogodka (Primož Pičulin)

18

KULTURA

CHOPINOV PRSTAN POLJSKEMU PIANISTU

Radovljica je minuli konec tedna gostila mlade glasbenike, ki so se udeležili 8. mednarodnega tekmovanja mladih pianistov Chopinov zlati prstan.

19

LJUDJE

ČAROVNICE PRAZNUJEJO

Včasih so imele praznik samo na zadnji dan v oktobru, a se v zadnjih letih dogaja, da se noč čarovnic praznuje že vikend prej, vrhunec pa potem gospe na metlah v obliki takšnih in drugačnih strašljivih zabav doživijo na predvečer dneva mrtvih.

24

TOREK_30.10.2012

GLASOV ODER, KINO

KINO SPORED

KOLOSEJ DE LUXE, KRANJ (CENTER)

Torek, 30. 10.
0.07 SKYFALL
13.20, 15.15, 19.20
 HOTEL TRANSILVANUJA, 3D, sinhro.
17.10, 21.15, 23.25
 ASTERIX IN OBELIX V BRITANUJI, 3D
13.50, 16.30, 19.00, 21.30, 0.00 ŠANGHAJ
20.00 PRIJATELJA
14.00, 16.00, 18.00 POGUM, sinhro.

Sreda, 31. 10.
13.20, 16.10, 19.00, 21.50 SKYFALL
12.00, 14.00, 18.10
 HOTEL TRANSILVANUJA, 3D, sinhro.
16.00 ASTERIX IN OBELIX V BRITANUJI, 3D
20.10, 22.40 ŠANGHAJ
12.50 PRIJATELJA
15.00, 17.00 POGUM, sinhro.

Četrtek, 1. 11.
13.20, 16.10, 19.00, 21.50 SKYFALL
12.00, 14.00, 18.10
 HOTEL TRANSILVANUJA, 3D, sinhro.
16.00 ASTERIX IN OBELIX V BRITANUJI, 3D
20.10 ŠANGHAJ
12.50 PRIJATELJA
15.00, 17.00 POGUM, sinhro.

Petek, 2. 11.
13.20, 16.10, 19.00, 21.50 SKYFALL
12.00, 14.00, 18.10
 HOTEL TRANSILVANUJA, 3D, sinhro.
16.00 ASTERIX IN OBELIX V BRITANUJI, 3D
20.10, 22.40 ŠANGHAJ
12.50 PRIJATELJA
15.00, 17.00 POGUM, sinhro.

Sobota, 3. 11.
13.20, 16.10, 19.00, 21.50 SKYFALL
12.00, 14.00, 18.10
 HOTEL TRANSILVANUJA, 3D, sinhro.
16.00 ASTERIX IN OBELIX V BRITANUJI, 3D
20.10, 22.40 ŠANGHAJ
12.50 PRIJATELJA
15.00, 17.00 POGUM, sinhro.

Nedelja, 4. 11.
13.20, 16.10, 19.00, 21.50 SKYFALL
12.00, 14.00, 18.10
 HOTEL TRANSILVANUJA, 3D, sinhro.
16.00 ASTERIX IN OBELIX V BRITANUJI, 3D
20.10, 22.40 ŠANGHAJ
12.50 PRIJATELJA
15.00, 17.00 POGUM, sinhro.

Ponedeljek, 5. 11.
16.10, 19.00, 21.50 SKYFALL
18.10 HOTEL TRANSILVANUJA, 3D, sinhro.
16.00 ASTERIX IN OBELIX V BRITANUJI, 3D

20.10 ŠANGHAJ
15.00, 17.00 POGUM, sinhro.

PLANET TUŠ, KRANJ

Torek, 30. 10.
15.00 IDEALIST
19.15, 21.15, 23.20 UGRABLJENA 2
17.15 NORA DEKLIŠČINA
20.45, 22.50 PARANORMALNO 4
13.40, 16.00, 18.20
 ASTERIX IN OBELIX V BRITANUJI
18.05, 19.10, 20.25, 21.30, 22.45
 ASTERIX IN OBELIX V BRITANUJI, 3D
13.10, 15.40, 18.10 PRAVA NOTA
14.00, 15.00, 16.05, 17.00
 HOTEL TRANSILVANUJA, 3D, sinhro.

Sreda, 31. 10.
15.00 HUDODELCI
13.30, 14.30, 16.30, 17.30, 19.30, 20.30,
22.30, 23.30, 00.07 SKYFALL
19.15, 21.15, 23.20 UGRABLJENA 2
17.15 NORA DEKLIŠČINA
20.45, 22.50 PARANORMALNO 4
13.40, 16.00 ASTERIX IN OBELIX V BRITANUJI
18.05, 20.25, 22.45
 ASTERIX IN OBELIX V BRITANUJI, 3D
18.20 PRAVA NOTA
14.00, 16.05 HOTEL TRANSILVANUJA, 3D, sinhro.

KINO SORA, ŠKOFJA LOKA

Petek, 2. 11.
18.00 PARANORMAN
20.00 HISTERIJA

Sobota, 3. 11.
18.00 PARANORMAN
20.00 HISTERIJA

Nedelja, 4. 11.
19.00 HISTERIJA

KINO ŽELEZAR, JESENICE

Torek, 30. 10.
18.00 POTOMCI

Sobota, 3. 11.
18.00 PARANORMAN

Nedelja, 4. 11.
11.00 PARANORMAN

Organizatorji filmskih predstav si pridružujejo pravico do spremembe programa.

POČASI SE DALEČ PRIDE

V petek je v kranjski Mitnici gostoval priljubljeni kantavtor Adi Smolar, ki je tudi tokrat številni zbrani publiki zapel in odigral večino svojih uspešnic. Počitniški teden se je nadaljeval z legendarno stražiško skupino Ilioni, v sredo pa se obeta čarovniška noč z znano skupino Blow Up.

Samo Lesjak

Prekaljeni glasbeni maček **Adi Smolar** spada med legende slovenskega kantavtorstva. Od njegovega prvega javnega koncerta v Cerknici mineva 31 let, v vsem tem času pa je Smolar izdal petnajst plošč in nastopil domala na vseh odrih pri nas. Tudi na tokratnem koncertu je navdušil množico oboževalk in oboževalcev z zimzelenimi pesmimi kot npr. Neprilagojen, Dvajset ljubic, Daleč je za naju pomlad, Je treba delat, Zavod za zaposlovanje, Zlo počas, Pasji dnevi

Adi je svojo zadnjo ploščo z naslovom *Se počasi daleč pride* posnel v sodelovanju z gorenjsko skupino Mestni postopači, sploh pa se v Kranju

Adi Smolar ostaja nor in neprilagojen. / Foto: arhiv dogodka (Primož Pičulin)

in tudi na drugih gorenjskih odrih počuti odlično, kar je bilo zaznati tudi tokrat, saj je bilo razpoloženje odlično.

Noč čarownic bo to sredo v Mitnici obarvana rokovsko, saj se ob 21. uri začne koncert

skupine **Blow Up**, ki jo sestavljajo pevec in basist Ernie Mendillo, bobnar Gašper Oblak in kitarist Klemen Lombar. Skupina je znana po raznovrstnem repertoarju, ki zajema uspešnice

skupin Rolling Stones, Beatles, REM, U2, Elvisa Presleyja idr. Igrali so tudi kot spremljevalna skupina Branka Đurića – Đura, energična izvedba skladb pa občinstvo hitro potegne na plesišče.

NEWYORŠKA JAZZ NOSTALGIJA

V Stolpu Layerjeve hiše v Kranju je v petek nastopila jazz zasedba Lenart Krečič Trio in poslušalcem ponudila nostalgичno ubujanje klasične jazzovske glasbe petdesetih in šestdesetih let.

Samo Lesjak

Petkova deževna melanholija je bila kot nalašč za obisk jazz koncerta izkušnega tria v zasedbi saksofonista **Lenarta Krečiča**, basista **Jana Gregorke** in bobnarja **Marjana Lobarca** – koncert, ki je očaral občinstvo. Lenart Krečič se z glasbo ukvarja že od mladih nog, po srednji glasbeni šoli pa ga je pot zanesla v New York, kjer se je glasbeno izobraževal in s številnimi nastopi pridobival dragocene izkušnje. Sodeloval je z mnogimi znanimi glasbeniki, kot so Billy Harper, Reggie Workman, Chico Freeman, Awery Sharp idr., pred dvema letoma pa je izdal tudi odličan album *Chain Of Sounds*.

Lenart Krečič Trio: vrhunska 'deževna' jazz-melanholija / Foto: arhiv dogodka (Primož Pičulin)

Zelo izkušeni Marjan Lobarca – sedaj prebiva v Britofu pri Kranju – je v petdesetletni karieri preigral skoraj

vse zvrsti zabavne glasbe, sedaj pa se je ustalil v jazz vodah. Na odru skupaj z Lenartom ter basistom Gregorko

so poskrbeli za glasbeno pretnanjen, tehnično dovršen ter emocionalen koncert, kakršnih si lahko le še želimo.

Z glasbo skozi magično noč

V sredo, 31. oktobra, se bo na kranjskem Trainstation Squatu ob 21. uri začela glasbena noč čarownic, na kateri bo za zabavo s številnimi uspešnicami iz 80. in začetka 90. let poskrbela uveljavljena ekipa DJ-jev. Na svoj račun bodo prišli vsi rokerji, pankerji, darkerji, metalci, šminkerji ter drugi ljubitelji dobre glasbe. Pod disko kroglo bodo lahko v družbi

čarownic, pošasti in drugih stvorov poskakovali do jutra ali pa se bodo preprosto prepustili nostalgiji in uživali ob znanih zvokih izvajalcev iz tistega obdobja, kot so npr. Duran Duran, Samantha Fox, Depeche Mode, Bon Jovi, Michael Jackson, Nena, Guns N' Roses, Queen, Spandau Ballet, Europe, The Cure, Alice Cooper, Roxette, A-ha, Kim Wilde, Scorpions, Billy Idol, Prince, The Cult in številni drugi. **S. L.**

LAŽJI SUDOKU

5	1		9	6		7	
	8			7		9	
		2	3		8	5	
3	2					4	1
			1	9			
9	4					8	6
		6	7		1	8	
	5			6			3
7		4		5			1

Rešitev:

6	1	9	5	7	2	8	3
4	8	3	9	6	5	1	7
9	2	8	1	6	7	4	5
8	9	7	6	5	4	3	2
1	7	6	8	9	5	2	3
7	9	6	7	8	5	4	3
2	6	1	7	5	3	8	9
8	3	9	2	6	7	1	5

TEŽJI SUDOKU

7							8	
		5				3		
2	9		5		4		6	1
				2				
	6		3	4	5			8
				1				
8	4		9		7		2	6
		6					4	
9								7

Rešitev:

4	8	1	9	7	2	5	6
6	1	7	8	9	5	2	3
9	2	5	4	6	1	7	8
8	7	6	1	2	9	5	3
5	7	1	9	2	8	6	3
1	9	7	8	5	6	2	3
7	6	2	1	9	8	3	4
8	5	2	6	9	7	1	3

Navodilo za reševanje: v kvadrate vpišite števila od 1 do 9 tako, da se ne bo nobeno število ponovilo ne v vrstici ne v koloni ne v enem izmed odebelenih devetih kvadratov.

Sestavila: P. F.

KULTURA

CHOPINOV PRSTAN POLJSKEMU PIANISTU

Radovljica je minuli konec tedna gostila mlade glasbenike, ki so se udeležili 8. mednarodnega tekmovanja mladih pianistov Chopinov zlati prstan.

Jasna Paladin

Srečanje, ki je v Radovljici potekalo od 26. do 29. oktobra (danes se bodo pianisti v kategoriji historični klavir predstavili še na Ptujju), se je začelo s petkovim uvodnim koncertom v Baročni dvorani Radovljiške graščine, na katerem sta zaigrala pianista Sonja Pahor in Karol Radziwonowicz.

V soboto in nedeljo so v radovljiški glasbeni šoli potekala tekmovanja mladih pianistov, ki so se sklenila z nedeljskim zaključnim koncertom zmagovalcev. Ustanova Chopinov zlati prstan iz Radovljice je omenjeno tekmovanje kot svoj prvi projekt prvič organizirala leta 2005 na pobudo številnih izvajalcev, pedagogov, ljubiteljev Chopinove klavirske glasbe in na prigovarjanje glasbenih prijateljev s Poljskega. »Glasba Frederica Chopina je najbolj priljubljena literatura vsakega pianista. Redno je del programa učencev in dijakov glasbenih šol in akademij za glasbo. Pomeni vstop mladega umetnika v sfero glasbe romantičnega obdobja in hkrati soočenje z zahtevnimi tehničnimi in muzikalnimi prvinami klavirske igre. Celotno delo Frederica Chopina zahteva ne le spretnost, prefinjeno tehniko, jasno artikulacijo, ampak tudi izrazito muzikalnost, občutek in dovzetnost za najbolj tenkočutne

Iz rok radovljiškega župana Cirila Globočnika je Chopinov prstan prejel Piotr Nowak s Poljskega. / Foto: Tina Dokl

nianse dinamike z visoko kulturo tona, s katerim interpret izraža glasbo klavirskega poeta z lastnim umetniškim stališčem in hkrati v umetniško delo vlaga svoje

umetniško stališče,« nam je povedal predsednik uprave Ustanove Janez Rozman in dodal, da jim je v minulih letih v Radovljico uspelo privabiti že več kot sto mladih

pianistov iz 26 držav vseh celin, zanimivo pa je med tekmovalci še najmanj Slovencev. Letos se je v kategorijah do 16 let in od 17 do 19 let tekmovanja udeležilo 24 pianistov iz Avstralije, Albanije, Anglije, Bolgarije, Poljske, Rusije, Italije, Hrvaške, Srbije, Turčije, Japonske in Slovenije, njihovo znanje pa je ocenjevala štiričlanska žirija, ki jo je vodil poljski koncertni pianist in profesor Karol Radziwonowicz.

Prvo nagrado v kategoriji od 17 do 19 let in s tem Chopinov prstan je prejel poljski pianist Piotr Nowak, prvo nagrado v mlajši kategoriji pa hrvaška pianistka Paula Ropuš. Posebno nagrado – koncert v Baročni dvorani prihodnje leto – so kot najboljše uvrščenemu Slovencu podelili Urbanu Staniču iz Ljubljane.

Skupinska fotografija nagrajencev 8. mednarodnega tekmovanja mladih pianistov Chopinov zlati prstan / Foto: Tina Dokl

ŠKOFJA LOKA

Debussyjev glasbeni prelom

Ob 150. obletnici rojstva francoskega skladatelja Clauda Debussyja (1862–1918) so v Sokolskem domu pripravili dvodnevni projekt, s katerim so predstavili tega pomembnega glasbenega umetnika. V četrtek je tako o skladatelju spregovoril Aco Biščevič, študent Mozarteuma v Salzburgu, ki je na zanimiv način s številnimi anekdotami ter glasbenimi primeri predstavil skladateljevo življenje in delo. Debussy je prelomil pravila tradicionalne harmonske gradnje in začel vrednotiti akorde po njihovi zvočni barvi, s tem pa odprl pot glasbenemu modernizmu in vplival na mnoge velike skladatelje 20. stoletja, npr. na Ravela, Stravinskega, Bartoka. Debussyjev opus obsega predvsem klavirsko glasbo, glasbo za solistični glas in klavir ter različne komorne zasedbe. Vse to je ponudil koncert dan kasneje, na katerem so nastopili ŽPZ Grudnove Šmikle z zborovodkinjo Marjeto Naglič, instrumentalisti Jerca Novak, Marta Kucborao, Mate Bekavac, Tilen Bajec in Aco Biščevič ter pevke Marjeta Cerar, Urška Bernik in Marika Rainer. Projekt o Debussyju je pomemben del mozaika predstavitve celotnega obdobja impresionizma, kateremu je na slikarskem področju pripadal eden naših največjih umetnikov Ivan Grohar. S. L.

Na petkovem koncertu so navdušile tudi Grudnove Šmikle. / Foto: arhiv dogodka (Luka Renner)

Vabilo

Vabimo vas v avlo Gorenjskega glasa na ogled razstave del slikarja in grafika Črtomirja Freliha. Razstava je del Mednarodnega festivala likovnih umetnosti Srečanja 2012, ki poteka v Kranju in bo na ogled do petka, 9. novembra, vsak dan od 7. do 15. ure, ob sredah do 16. ure.

Prisrčno vabljeni, vstop je prost.

Gorenjski Glas | www.gorenjskiglas.si

Še nimate slovenske zastave?

Za vas smo pripravili izredno ugodno ponudbo kakovostnih slovenskih zastav.

Slovenska zastava, svilena, 200 x 100 cm, stane le 24,50 EUR.
Slovenska zastava, svilena, 150 x 75 cm, stane le 18,90 EUR.

Zastavo lahko kupite na Gorenjskem glasu, Bleiweisova cesta 4 v Kranju, jo naročite po tel. št.: 04/201 42 41 ali na: narocnine@g-glas.si. Če vam jo pošljemo po pošti, plačate še poštnino (ok. 3 EUR).

www.gorenjskiglas.si

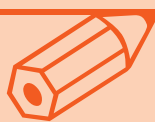
Gorenjski Glas

GORENJSKI GLAS RAZPISUJE NATEČAJ

Mali pesnik

Dragi otroci,

kot ste opazili, smo danes rubriko poimenovali kar Mladi pesnik, saj smo v uredništvo prejeli imenitno pesmico sedemletnega Jana Plavevskega z Godešiča. Jan je napisal prijetno pesmico, ki vas bo spravila v dobro voljo, hkrati pa je iz nje izdelal celo knjigico z risbicami. Bravo, Jan!

Prdljive pesmi

Mateja pa prdi
sraka pa leti

Piki in maček se lovita
pa zraven še prdita

Mačk prdi
Monika pa smrdi

Kokoška pa prdi
miš pa drvi

RUBRIKA RIŠEMO IN USTVARJAMO NA TEMO

UGANKE ZA OTROKE

RUBRIKO MULARIJA ureja
Dina Kavčič. Pišite ji na
dina.kavcic@g-glas.si ali na
koticek@g-glas.si.

Objavljamo uganke, ki so jih napisali tretješolci iz OŠ Cvetka Golarja. Poskusite najti rešitve na vsako uganko in nam jih pošljite na naslov: Gorenjski glas, Bleiweisova 4, Kranj, ali po e-pošti na: koticek@g-glas.si. Če boste vse uganke pravilno rešili, boste sodelovali v žrebanju za knjižno nagrado. Želimo vam lepe krompirjeve počitnice, čim več se družite s prijatelji, malo se pocrkajte pred televizijo, pa kaj nam narišite in pošljite na zgornji naslov.

Polje, vrt in sadovnjak

Sto in sto pik črnih pik po
drevesu leze.
Naredijo si mravljišče,
to je njihovo skrivališče.

Velika je kot vrabček.
Majhna, siva.
Krompir je pojedla
in jabolka snedla.

Ves je črn ta gospod.
Vrtnar je srečen,
ko prispe,
da deževnike poje.

Ni priljubljen vrtni gost,
saj čebele prepodi
in potlej sadja ni.

To je vrtni pripomoček.
V njem vode je malo,
z njo zalijem, da seme bo
pognalo.

Terezija Končan

Pod zemljo prebiva,
se z vodo naliva.
Gloda korenine,
premika kamnine
in srka tekočine.
Škoduje rastlinam,
ne pa krtinam.

Nik Vodovnik

V zemlji je doma in
pridno jo rahlja.

V luknjici je doma in
sirček grizlja.

Velika in okrogla bo
pujske nahranila,
lahko bo tudi na krožnik
zavila.

Ko je je obilo, jo polž je
za kosilo.

Ana Roza Grobolšek

Pod zemljo hiti,
krtine naredi.

Hitro leti, rastline oprai.

Po polju hiti,
da skrivališče naredi.

Urban Pirman

Izdelek šestletne Neje Maček iz Šenčurja nam je poslala njena teta Sabina Pliberšek.

ANITA DI GRAZIA

POVEJ, KAJ SANJAŠ ...

»Zakaj se mi kar naprej sanja o možu? Pa nič tako hudega, kakor je bilo za časa njegovega življenja. Ni bil dober mož ne oče, tašča ni bila dobra. Sanja se mi, da je vse podro in skratka vse narobe, da zmerom nekam bežim in da imam kar naprej majhne otroke, ki so stari en mesec, pa že hodijo. Pa veliko se mi sanja od ljudi, ki so že zdavnaj umrli, da hodim po domačem kraju in vse je tako lepo jasno in lepe gore, v snegu ali obsijane v soncu. Sanja se mi tudi o ljudeh, kjer sem služila, ko sem bila mlada, pa o pokojnih sorodnikih. Vse lepo in živo se mi sanja.«

Anica

Draga Anica, predstavljam si, da si v življenju doživela marsikaj, veliko lepega in tudi slabega. Prav o tem govorijo tudi tvoje sanje. Obenem so tudi kažipot tvoje duše, ki

te opozarja na določena poglavja iz tvojega življenja, ki jih nisi zaključila in ti sledijo kot senca. Pa vendar, to so tvoji spomini, tvoja izkušstva in so del življenja, ki ti je bilo dano. Ponavljajoče sanje o možu te spodbujajo, da razmisliš o njem, o vajinem skupnem življenju, o vsem, kar si z njim doživela, in vse slabo za vedno pozabiš in odpustiš. Vsako zlo, ki smo ga doživeli, zapremo v nekakšno jetniško celico v svoji (pod)zavesti. Od tam deluje podobno virusu, ki napade telo in dušo. Nemo goče je torej, da bi v sebi nosili zavest o zlu, ne da bi nam to škodovalo. Ko boš odpustila, se boš osvobodila, ko boš odpustila, se bo končalo trpljenje. Poglej vase, vendar pazi, da se ne zapleteš! Nekatero vrsto odpuščanja so namreč povsem zgrešene in veliko ljudi tako pravi: »Odpustim, toda pozabiti

pa ne morem!« Takšno odpuščanje je neučinkovito, ne celi ran, pač pa jih na novo odpira. In zakaj ne morejo pozabiti? Ker imajo veselje nad zgražanjem in obsojanjem in jim je to edino plačilo za krivico, ki so jo doživeli. Kdor torej iz srca odpusti, ta tudi pozabi in s tem ozdravi ne le sebe, temveč tudi vse vpletene na več ravneh. Beg v sanjah razkriva, da ti je težko soočiti se z minulim. Z bežanjem zavzemaš vlogo žrtve in se sama izročas milosti in nemilosti svojih preganjalcev. Tako te sanje opozarjajo, da je čas, da stopiš v svoj strah in greš skozi! Nato sprejmi ozdravitve v srce in se zahvaljuj, da je tako. Že zrno vere zadostuje, da ozdravimo, kar koli je potrebno ozdravitve. Otroci so simbol notranjih moči, osvobajanja od starega in rojevanje novega. Kažejo, da si velikokrat za vse

bila sama, včasih se nisi čutila dorasla vsem naloženim nalogam, pa vendar si vedno ravnala po svojih najboljših močeh in dala vse od sebe. Pokojni prijatelji in sorodniki te prav tako opominjajo na čustvene rane iz otroštva in mladosti, ki te spremljajo še zdaj. Preteklosti sicer ne moremo spreminiti, lahko pa se potrudimo, da sedanost napolnimo s srečo in veseljem. Gore so simbol tvojega življenja. Obsijane so s soncem, kar kaže, da tvoja najbolj notranja bit nima ran niti brazgotin in v celoti zaupa toku življenja. Sneg pa je znamenje zamrznjenih ali potlačeni čustev, torej vsega tega, kar je še potrebno zdravljenja. Skušaj se torej osvoboditi iz primeža starih ran, da boš lahko izkusila svobodo, ki jo iščeš. Želim ti veliko, veliko zdravja in veselja!

PESMI MLADIH

Samota

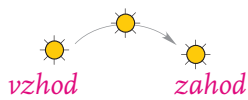
Žalost,
zakaj?
Srce ne more kričati,
neenakomerno utripa.
Oseba molči,
nikogar ne obsoja.
Bori se sama s sabo.
Zroč v nebo,
zagleda sončni žarek,
razvedri se,
na obraz se prikrađe nasmeh.
Žalosti ni več.

Tilka Gider

Koliko malo je resnično potrebno za nasmeh na obrazu. In če bi se tega zavedali, bi nasmehe brezplačno delili na vsakem ovinku. Vsem želim veliko nasmehov. **Metka**

Pesmi pošljite na elektronski naslov pesmi.mladih@gmail.com ali pisno na naslov: Gorenjski glas, Bleiweisova cesta 4, 4000 Kranj.

tedenski koledar

30. 10.	tor.	Marcel	6.40	16.50
31. 10.	sre.	Bolfenk	6.42	16.49
1. 11.	čet.		6.43	16.47
2. 11.	pet.	Dušanka	6.44	16.46
3. 11.	sob.	Silva	6.46	16.45
4. 11.	ned.	Draga	6.47	16.43
5. 11.	pon.	Zahar	6.49	16.42

desetdnevna vremenska napoved

Torek 30. 10.	Sreda 31. 10.	Četrtek 1. 11.	Petek 2. 11.	Sobota 3. 11.	Nedelja 4. 11.	Ponedeljek 5. 11.	Torek 6. 11.	Sreda 7. 11.	Četrtek 8. 11.
-2/6 °C	5/8 °C	7/11 °C	2/11 °C	5/12 °C	8/14 °C	4/11 °C	-1/4 °C	-4/4 °C	-3/4 °C

PRAZNOVANJA

BISERNA CUDERMANA

Poročni dan pred šestdesetimi leti je bil ravno tako deževen, kot je bila tokratna sobota, ko sta v cerkvi v Adergasu obnovila poročno zaobljubo Angela in Vinko Cuderman iz Šenčurja. Slavje se je potem nadaljevalo z vsemi najbližjimi na skupnem kosilu.

Miroslav Cvjetičanin

Spoznala sta se v fabriki, v Savi, in od takrat ostala skupaj. Ljubezen med njima nima ovir, ni jih imela niti takrat, ko je Angela vrsto let zaradi vojaščine čakala na Vinka. On iz Bašlja, ona Šenčurjanka sta si lastno hišo sezidala v Šenčurju, kjer živita še danes. Najprej se jima je rodila hči Angeli in potem še sin Marko. Danes imata pet vnukov in pet pravnukov. Najmlajša Mark in Lovro sta se rodila letos. Angela in Vinko nikoli nista tarnala, vendar večkrat poudarita, da je bilo včasih velikokrat hudo in zato življenje zelo naporno. V službo sta dolgo let hodila kar s kolesom, če je deževalo pa iz Šenčurja do Save peš. V šali pravita, da je mlajši sin Marko verjetno zato postal vrhunski kolesar, olimpijec v Los Angelesu leta 1984. Živeli so skromno, vendar to njune ljubezni do življenja ni krhalo. Zanju je

bilo najpomembnejše to, da sta se razumela in imela rada, kar poudarjata še danes, po toliko letih skupnega življenja. Vinko se rad spominja prvega avtomobila, ki sta ga šla kupit v Ljubljano. Vedno, ko se ga spomnita, pravita, da na poti nazaj v Šenčur nista na cesti srečala niti enega drugega avtomobila. Danes pa taka norišnica na cesti do Luž kaj šele do Ljubljane. Ko sta otroka zrasla in se prav tako zaposlila v Savi, sta imela več časa zase. Največ svojega prostega časa sta porabila za hojo po hribih, vdranje po tujih deželah. Dvakrat sta skupaj prehodila slovensko transverzalo in trikrat sta bila v Sveti deželi. In vendar, kamorkoli sta šla, sta vedno pravila, da je Slovenija najlepša dežela na svetu. Danes starost preživljata v miru, najraje v posedaњу doma na terasi. Veselita se vsakega obiska domačih in pravita, da je skupno življenje lepo, če sta le oba vsaj približno naklonjena drug drugemu, tako kot takrat, na začetku

Angela in Vinko na poročni dan ... / Foto: osebni arhiv

... in danes, po 60 letih / Foto: N. C.

PRAZNOVALI NA STARI DOMAČIJI

Milan Krišelj z Visokega je 70-letnico praznoval v prijetnem ambientu več kot dvesto let stare domačije Pri Šuštarju v Hotemažah.

Simon Šubic

Milan Krišelj z Visokega pri Kranju je pred kratkim praznoval 70. rojstni dan. Prijetno praznovanje je potekalo na čudoviti domačiji Pri Šuštarju v Hotemažah, ki jo je upokojeni profesor geografije in med drugim tudi dolgoletni predsednik komisije za razvoj turizma na podeželju pri Turistični zvezi Slovenije podedoval pred 28 leti. Kot nam je ob tej priložnosti zaupal, se je v vseh teh letih posvečal obnovi več kot dvesto let stare domačije, po svoji upokojitvi leta 2008 pa je k njeni obnovi pristopil še intenzivneje. Njena sanacija je sedaj pri koncu, na domačiji pri Šuštarju pa želi obiskovalcem prikazati

življenje naših prednikov do 1. svetovne vojne. Pritličja hiše tako ni želel spremenjati, ohranil je tudi črno kuhinjo, sprejel je le nekaj nujnih kompromisov zaradi turistične dejavnosti. Gospodarsko poslopje je obnovil, v njem pa uredil muzej kruha. »Kruh me je zaznamoval že v mladih letih, sem namreč medvojna generacija, ko ga ni bilo v izobilju,« je razložil jubilar, ki je v svoj muzej kruha prestavil tudi Kapov mlin iz Rape, enega od sedmih nekdanjih vodnih mlinov na tem območju. Ima tri otroke, med njimi je najbolj znana novinarka, pisateljica in scenaristka Urška Krišelj, poročena z direktorjem produkcijske skupine Marget Tomažem Grubarjem. Na POP TV lahko prav sedaj spremljate njuno potopisno-dokumentarno serijo Okrog sveta.

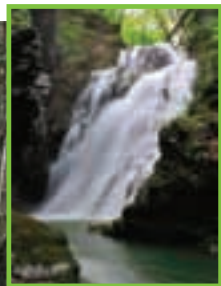
Milan Krišelj je pred kratkim praznoval 70. rojstni dan.

KRANČKOVI ZAKLADI 40

Besedila: Manca Bežek, Kristina Sever, Irena Čebulj
Oblikovanje in ilustracije: 3a@telje

VČASIH SE KRANČEK IN NJEGOVI PRIJATELJI NAVELIČAJO MESTNEGA VRVEŽA. TAKRAT GREDO RADI NA IZLET V NARAVO. NIKOLI JIM NE ZMANJKA IDEJ KAM BI ODŠLI NA POTEPE IN V VSAKEM LETNEM ČASU NAJDEJO PRIMEREN KOTIČEK ZA DOBRO DOGODIVŠČINO. TO JESEN SO SE IMELI NADVSE SUPER V BESNICI. NABRALI SO CEL KOŠ KOSTANJEV IN SE MARSIKAJ ZANIMIVEGA NAUČILI. O VSEM TEM PA SO, KO SO SE VRNILI, NAVDUŠENO PRIPOVEDOVALI RUDARJU FRANCLJU.

VEŠ, DA SE DNEVI, KO S PRIJATELJI ŠE LAHKO BRENČIM PO GMAJNI, IZTEKAJO. SONCE JE ŽE POŠTENO UTRUJENO IN NI VEČ DALEČ ČAS, KO SE BO LE ŠE Z MUKO SPRAVILO IZ POSTELJE. ZATO JO NARAVNOST Z VESELJEM UBEREM ČEZ POLJE, SE POTIKAM OKROG BUJNEGA JESENSKEGA GRMIČEVJA IN SI OGLEDUJEM JEŽKE IN VEVERICE, KAKO HITIJO PO OPRAVKIH. VSE JE ŽIVO IN SPREHOD PO UČNI POTI BESNICA JE PRAV ZDAJ NAJLEPŠI. NE ZAMUDITE GA!

Učna pot Besnica

A veš Francelj, da smo bili zadnjič v Besnici, je glasno zabrenčala Banči, Kranček nas je peljal po učni poti. Brenčala sem med mogočnimi in lepimi drevesi: gorski brest in divja češnja, pa hrast graden in rdeči bor... Ah kaj drevesa, je zavzdihnila Angelca, razgled, ki se nam je razkril iz tistega hriba, Rovnika, je bil naravnost prečudovit - videli smo skoraj celo Gorenjsko in hribe od Stola pa vse do Krvavca. Meni sta bili pa najbolj všeč tista Bidovčeva luknja in Podskokarjeva jama – to je bilo nekaj zame, se je navduševal krtek Lovro. Ne samo, da sem videl čisto

prave kapnike, tudi svojega starega znanca, jamskega hroščka, sem srečal... Prijatelji so glasno naštevati en čez drugega vse, kar so videli in doživeli, da jih je Francelj komaj kaj razumel. Hm, si je mislil Francelj, bom šel tudi sam tja na sprehod. Pa tudi vi pojdite, dragi otroci, mogoče pa boste ob krmišču za divjadi uspeli za trenutek ugledati kakšno srno ali lisičko.

NAGRADNO VPRAŠANJE 40

Naštejte vsj tri zanimivosti, ki jih lahko vidite na Učni poti Besnica?

Na dopisnico napiši pravičen odgovor. Pripiši še svoje ime, priimek ter STAROST in pošlji na naslov: **Zavod za turizem Kranj, Glavni trg 2, 4000 Kranj, ZA KRANČKA**, najkasneje do **17. novembra 2012**.

Med prispelimi odgovori bomo izžrebali 3 nagrajence, ki bodo prejeli **Krančkovo knjigo zakladov**.

NAGRAJENKA (39):
Špela Kern, Kranj
Mia Ribnikar, Kranj
Živa Leben, Kranj

AVTOMOBILIZEM

NOVA MODNA STALNICA

Test: Subaru XV 2.0 CVT

Matjaž Gregorič

Subaru spada med najbolj klene, tradicionalistične, na trenutke že kar konzervativne avtomobilске znamke. Takšni so po večini tudi kupci, zato je zanimivo, da so se poševnooki možje tokrat lotili razvoja nekoliko drugačnega avtomobila, ki naj bi s svojo zunanostjo, široko uporabnostjo in ne nazadnje tudi s ceno privabil mlajše kupce. Novi Subaru XV je torej posledica sprememb v miselnosti, ki se mora soočiti z izdaji sodobnega sveta.

Za XV se uporablja polno vsečnih oznak, kot so urbani terenec, vsestranski križanec in podobno. Pravzaprav pa s tem avtomobilom japonska avtomobilská znamka, ki prisega na bokserske motorje in štirikolesni pogon, sledi modnim zapovedim in kar številnim tekmečem. XV je nekakšen mešanec vsega, njegova karoserija je z 22 centimetri odmika od tal opazno dvignjena, silhueta pa je zaokrožena v nekakšen terenski kupe, če takšen avtomobil sploh obstaja. Ampak, pomembno je, da zna novi Subarujev model oblikovno ugažati tudi tistim, ki so se doslej ozirali po bližnjih tekmečih; ve se, da so to Hyundai ix35,

Mitsubishi ASX, Kia Sportage, Nissan Qashqai in podobni, tudi kakšnega Evropejca bi bilo mogoče postaviti zraven.

Voznik ima pred seboj sodobno oblikovano instrumentno ploščo, ki ji do popolne privlačnosti manjka le še nekaj podrobnosti, osrednji prikazovalnik pa je z nekaterimi grafi o delovanju avtomobila bolj moteč kot koristen. V potniški kabini ni prostorskih zadreg, udobno se sedi tako spredaj kot zadaj. Pač pa so snovalci rahlo zgrešili v prtljžniku, ki meri sorazmerno skromnih 380 litrov, s podiranjem sedežev pa se poveča na 1270 litrov. V tolažbo vsem, ki s seboj ne bodo mogli vzeti vse prtljage, je prtljažno dno,

ki se zadaj lahko dvigne in olajša natovarjanje.

Močnejši 2,0-litrski bencinski motor s samodejnim menjalnikom je kombinacija za voznike, ki od avtomobila ne pričakujejo avtomatizacije, in za tiste, ki se jim ne ljubi neprestano posegati po prestavni ročici. Samodejni menjalnik ni med najhitrejšimi in nekako ne sledi v celoti motorni energiji. Precej boljše se ta kombinacija izkaže v mestni vožnji.

Kot se za Subarujeve avtomobile spodobi, je pogon vselej speljan k vsem štirim kolesom, kar novincu zagotavlja dobre vozne lastnosti, ne samo na asfaltu, ampak tudi na brezpotjih. Vendar, treba je vedeti, da se s tem avtomobilom ne kaže podajati na ekstremna brezpotja, saj pogonski sklop kakšnim hujšim podvigom vseeno ni dorasel. Subaruja XV naj bi tako kot večino njegovih tekmecev namreč večkrat videli v mestnih središčih in na gladkih odprtih cestah kot v blatu ali na snegu. Za takšne namene pa štirikolesni pogon pravzaprav niti ni nujno potreben.

TEHNIČNI PODATKI

Mere:	d. 4,450, š. 1,780, v. 1,570 m, medosje 2,635 m
Prostornina prtljavnika:	380/1270 l
Teža (prazno v./dovoljena):	1405/- kg
Vrsta motorja:	štirivaljni, bencinski
Gibna prostornina:	1995 ccm
Največja moč pri v/min:	110 kW/150 KM pri 6200
Največji navor pri v/min:	196 pri 4200
Najvišja hitrost:	187 km/h
Pospešek 0-100 km/h:	10,7 s
Poraba goriva po EU norm.:	8,6/5,5/6,6 l/100 km
Emisija CO ₂ g/km:	153 (Euro V)
Maloprodajna cena:	31.010 EUR
Uvoznik:	Interservice, Ljubljana

NA KRATKO

FORD: Pri Fordu načrtujejo obsežno prestrukturiranje evropskih proizvodnih zmogljivosti. Tako naj bi do konca leta 2014 ustavili proizvodnjo v tovarni v belgijskem Genku, proizvodnjo novega Mondeaja, S-Maxa in Galaxyja pa bodo prestavili v špansko Valencio. Obe različici C-maxa naj bi izdelovali v nemškem Saarlouisu, vsi ukrepi (vključno z odpuščanjem) pa so posledica več kot 20-odstotnega upada potreb po proizvodnji vozil na zahodnoevropskih trgih od leta 2007. **M. G.**

TANJA ODGOVARJA

tanja.70@hotmail.com

»Februar«

Začela bom z banalnim stavkom, da redno prebiram vašo rubriko v GG. Všeč mi je, ker so vaši odgovori tako spodbudni, sicer se vas ne bi upala vprašati, kaj me čaka v prihodnosti. Lepo prosim, če mi odgovorite po e-pošti. Zanima me tudi zdravje in ali me sploh še čaka kaj lepega. Najlepša hvala za odgovor in upam, da vsaj malo spodbude, kistejo dali že številnim. Bog vam bo že poplačal. Pozabili ste dodati šifro, a ker ste moja redna bralka, boste našli odgovor. Znova poudarjam, da na vašo pošto odgovarjam samo prek časopisa, pri meni se lahko naročite na osebni obisk. Brezplačno pa vedežujem tudi na svoji spletni strani www.vedezevanje.alemars.com. Zelo ste bili naivni in ste slepo zaupali. Sem in tja so bile manjši laži, največ zaradi denarja. Nujno morate hitro v akcijo, da ne ostanete praznih rok, dobesedno brez vsega na stara leta. S tem da ste mnogo let skrbeli za vse, svoje in njegove, brez razlik in brez kakršnega obžalovanja. Naravnost ga vprašajte, ali je za vas poskrbljeno, naj vam nikar ne bo nerodno, saj gre za vas in vaše preživetje. Zdravje imate pod kontrolo, včasih vam malce niha, odvisno tudi od vremena, a za zdaj kar bo. Seveda vas čaka še kaj lepega, vidim vam osebno srečo, tako kot je še niste občutili, nikoli ni prepozno, dokler le imamo vero. Sem kristjan, verujem v dobro in hvala vam za lepe želje, enako želim tudi vam. Srečno!

»Prihaja jesen«

Spet sem v situaciji, ko vas potrebujem. Ob novem letu sem vas spraševala za sina in vnuka. Sin je dobil službo že pred poletjem, kot ste napovedali. Imma pol leta poskusne dobe, kaj pa potem? Glavna sinova težava pa je trenutno v tem, da imata z ženo kar hudo zakonsko krizo. Mlajši vnuk bo šel s septembrom prvič v šolo. Želim vam veliko zdravja in srečno vedno in povsod! Kot vidite, je bil vaš strah od več, rubrike ni bilo samo poleti in spet sem z vami, za vas. Me veseli, da ima rubrika toliko zvestih bralcev in da me še vedno spremljate in berete. Vsem vam rada pomagam in v vsem tem času sem odgovorila čisto vsem brez izjem. Sinu se po poskusni dobi obeta redna zaposlitev in bo zadovoljen. V zakonu že dolgo ni več srečen, čeprav je videti, da se vihar med njima umiri, a ne za vedno. Vse to morate vzeti za dobro, za sina si gotovo želite samo najboljšo in če bo srečen on, bo to srečo delil tudi z otroki, obratno velja enako, saj sedaj občutita njegovo žalost in nezadovoljstvo. Ne smete se toliko obremenjevati, čas bo prinesel svoje. V veri se skrivajo največje moči, prepričana sem, da bo vnuk začel z govorom in kasneje s tem ne bo imel težav. Šola se je že začela, vidim še malce uvajanja, kmalu po novem letu pa se mu odpre in presenečeni boste nad njegovim napredkom. Kasneje čez dve ali tri leti se šola menja zanj pozitivno. Umirite se in zadihajte, lep pozdrav.

KIA, REKORDER V NIZKI PORABI IN NAJHITREJE RASTOČA AVTOMOBILSKA ZNAMKA V EVROPI IN SLOVENIJI

"Kia je z velikimi koraki napadla evropski trg, njihovi modeli dobesedno dežujejo na glave Evropejcev in eden je boljši od drugega. Ne, to ni pretiravanje, to so dejstva, podkrepljena tudi s števkami."

Dnevnik, 8. 9. 2012

Novi ce'd

Najsodobnejša družinska petratna kombiiluzina, ena največjih v svojem razredu, nudi brezkompromisno varnost in popolno udobje že v osnovni različici. Novi bencinski in dizelski motorji novemu ce'd-u omogočajo kar 20 % nižjo porabo od svojega predhodnika.

OB MENJAVI STARO ZA NOVO V AKCIJSKI PONUDBI SEDAJ CELO CENEJŠI OD PRIMERLJIVO OPREMLJENEGA VOZILA PREJŠNJE GENERACIJE.

BONUS ZA RABLJENO VOZILO
-1.000 EUR
V PROMOCIJSKI AKCII ŽE ZA
12.850 EUR

POVPREČNA PORABA GORIVA
3,7 l/100 km

JESENSKA AKCIJA

ŠTIRI ZIMSKE PNEVMATIKE ZA 1 EUR

NAVIGACIJA GARMIN ZA 1 EUR

KASKO ZAVAROVANJE BREZPLAČNO

NLB Leasing *OB NAKUPU PREKO FINANCIRANJA NLB LEASING

PREVERITE POSEBNO AKCIJSKO PONUDBO DODATNO ZNIŽANIH VOZIL NA ZALOGI!

Rio - rekorder v nizki porabi goriva
Rekordno nizka poraba - le 3,2 l/100 km, najsodobnejši bencinski in dizelski motorji, popolna varnostna oprema že v osnovni izvedenki, vrhunski dizajn in nizki vzdrževalni stroški.

9.410 EUR (ZE ZA) **3,2** l/100 km

Sportage - najbolj prodajan športni terenec v Sloveniji*
Štitsko in dinamično najbolj dodelan športni terenec na trgu nudi vrhunski dizajn in prostorsko razvajanje, prepričljive bencinske in dizelske motorje, zavidljivo nizko porabo goriva ter inteligentni sistem aktivnega pogona na vsa štiri kolesa »Dynamax«

16.890 EUR (ZE ZA) **5,3** l/100 km

OMEJENA SERIJA VOZIL SEDAJ UGODNEJE DO **-5.000 EUR**

The Power to Surprise
www.kia.si

KIA - Največ avta za vaš denar!

KMAG d.d., Leskoškova 2, Ljubljana, 01/58-43-425

MEDVODE: ČREŠNIK 01/361-22-50; KRANJ: NASMEH 04/235-17-77; BLED: AMBROŽIČ 04/574-17-84

Kombinirane porabe goriva: 3,2 - 8,2 l/100km, emisije CO₂: 85 - 195 g/km CO₂.

*Po stat. podatkih o novoreg. vozilih v RS (ARDI) za leto 2012. Vse ostale info. o porabi goriva in emisijah CO₂, so na voljo v prilož. o varčni porabi goriva in emis. CO₂ na prod. mestu in na www.kia.si/emission. MPC vsebuje vse dane popuste in prihranke ter ne vključuje kovinske/MICA barve in stroška priprave vozila. Bonus za rabljeno vozilo: 1.000 EUR velja pri menjavi po sistemu staro za novo. Bonus pri ce'd 1.4 gas CVT LX Fun zbiruje Joker popuste v vrednosti 1.000 EUR (Joker Bonus zvestobe 500 EUR + Joker Krpan 300 EUR + Joker Družina 200 EUR). Cena 9.410 EUR velja za Rio 1.25 CVT LX Cool in že vključuje Joker popuste v višini 580 EUR (Joker Bonus zvestobe 250 EUR + Joker Staro za novo 180 EUR + Joker Družina 150 EUR). Cena 16.890 EUR velja za Sportage 1.6 gas FUN 15c. Popust 5.000 EUR velja za 2.0l. mot. Limited. Akc. ponudba »Kasko zavar.mnv. Garmin Navi 240\$» velja le, ko bo leasingni sklenil obvezno zav. zav. vozilnika ter Premium kasko za 1. leto financ. z NLB Leasing d.o.o. (NLB.L), oz. Zavarovalnico Maribor d.d. Event. zavar. bonus leasingni, se 1. leto financ. oz. 1. zavar. leto ne priznava. Akcija velja izključno za leasingni. novega osebn. vozila ob sklenitvi pogodbe o financ. leasingu preko NLB.L ter pologa financ. 20-50 % vrednosti voz. V tem primeru stranka dobi navgaščjo za 1 EUR. Akcija traja 6.10.-30.11.2012, oz. do razprodaje zalog. za nova vozila KIA do MPC 40.000 EUR. NLB.L si pridržuje pravico odkloniti financ. če stranka ne ustreza pogojem za odobritev financ. Ob nakupu Rio, ce'd in Sportage podarimo pnevmatike za doplačilo 1 EUR (ne vključuje prilašč in montaže). Pogoji garanc. so na voljo v garanc. knjižici vozila, oz. pri poob. zastopniku vozil Kia. Silke so simbolične. KMAG d.d., Leskoškova 2, Ljubljana.

NAGRADNA KRIŽANKA

Avtohiša Vrtač, d.o.o. Kranj

Delavska cesta 4, 4000 KRANJ

tel.: 04 27 00 200, faks: 04 27 00 222

www.avtohisavrtac.si

Dobro pripravljeni!

Spoštovane voznice in vozniki vozil Volkswagen!

Blíža se zima, dnevi se krajšajo in razmere na cesti so vse bolj zahtevne. Da bo vaša pot ostala varna, je treba vaše vozilo za zimске razmere dobro pripraviti.

Tako boste lahko z vašim vozilom Volkswagen brez skrbi na cesti uživali tudi v zimski sezoni.

ZIMSKI PREGLED V NOVEMBRU IN DECEMBRU GRATIS + Darilo!

KOMPLETI ZIMSKIH KOLES PO IZJEMNO UGODNIH CENAH

Alu. platišča Dolomit s pnevmatikami Continental TS850 195/65R15 (primerno za vozila VW Golf 5,6)	cena 639 EUR
Alu. platišča Dolomit s pnevmatikami Semperit Speed Grip 2 205/55R16 (primerno za vozila VW Golf 5,6)	cena 799 EUR
Jeklena platišča s pnevmatikami Semperit Speed Grip 2 185/60R15 (primerno za vozila VW novi Polo)	cena 459 EUR
Jeklena platišča s pnevmatikami Nokian 205/55R16 (primerno za vozila Škoda Octavia II)	cena 609 EUR

SESTAVIL: F. KALAN	NEPRAVI KROG	VELIK TROPSKI KUŠČAR	VEČNOST	RUDAR	ŽIVALSKA NOGA	ENAKI ČRKI	DVORANA ZA KONCERTE	IZUMITELJ TELEGRAFSKEGA APARATA (SAMUEL)	GLASBENIK SMOLAR	MERA ZA GLASBENI RITEM	SRBSKA IGRALKA (E. R.)	RAFKO IRGOLIČ	KRVO-SKRUNSTVO	ZNAMKA RAČUNALNIKOVA	LISTNATO DREVO
ELEKTROTEHNIČNI MATERIAL								21					4		
ITALIJANSKI SLIKAR IN KIPAR			10								27				
OBLIKA IMENA NACE						PESNICA VOUK AFRIŠKI HRAS	19					CEPIČ REKA V GRČIJI			17
PETER VILFAN		30	VELIK ZANOS PRIZIDEK	1					GRŠKA TROVESLAČA GLASBENA ZVRST Z JAMAJKE			15			
PLOD					IGRALEC KONČAR	STARLETA JURANOVIČ GROBO DOMAČE SUKNO				UMETNOST JAPONSKO MESTO				VRSTA SIRA	OSTANEK
VETRNI JOPIČ							NAJVIŠJE GOROVJE NA ZEMLJI	LAHKA KOVINA (Sn) OTOK ČAROVNICE KIRKE	9						
GORENJSKI GLAS	SINICA Z MODRO LISOM NA GLAVI	DEL ČELJUSTI Z MESOM POLNJENE TESTENINE				NIZOZEMSKO MESTO SONARODNJAK	29				RDEČA POLJSKA CVETLICA	BELOPOLTA SUŽNJA V HAREMU	SOŠEDNI ČRKI TRK VOZIL OD ZADAJ		12
GLAVNI ZDRAVNIK			5						VRSTA RAZSTRELIVA ŽIVALSKI IZRASTEK						
NOVINARKA ZEJ		22			PEVEC NABER REZULTAT					IT. PISEC (GIUSEPPE) OTOK V TIHEM OCEANU			28		
ŠIROKA MESTNA ULICA							33	DROBEČ SKALE OZARE NA KONCU NJIVE				7			
VPITJE				REZERVA							MEDENO PECIVO ROBERT IRVING				
ČRTOMIR OMAN	34		HRIB PRI BEOGRADU	24	DEDALOV SIN ZNAMKA ŠPORTNIH OBLAČIL				MINERAL Z URALA KIRURŠKI NOŽ				23	AMERIŠKA IGRALKA (JENNIFER)	DRŽAVLJAN RUSIJE
AFRIŠKA VOLOVSKA ANTILOPA					POLDRAG KAMEN ČAST TRIBUNOV				13					ALJOŠA REBOLJ ZBIRANJE JAVNIH MNENJ	
AZJSKI SADEŽ					MAJHNA TACA MERSKA KOLIČINA							VRSTA COLNA			
ADAMI ANISTON ELEKTOR I LEGVAN SAIPAN	ZATRINA	AMERIŠKA PLOŠČINSKA MERA NASA PEVKA (E. V.)					31	MONGOLSKI VLADAR KOMIK VALIČ		18		LATINSKI IZRAZ ZA JANEŽ			
KOORDINACIJA SEMAFORJEV V KRIŽIŠČIH	3										IGRALEC RANER	KOŽNO VNUTJE KARMEN STAVEC TINKARA KOVAČ		6	ARTHUR
ŠAHISTKA KUŠNIR				PAS PRI KIMONU MLEČNI IZDELEK							8				
TOMAŽ DOMICELJ			GNUS, OGABA DOLITEK										25		
KOTNA MERA							14	STROJ ZA MLETJE DRŽAVA V AFRIKI						STAR SLOVAN	16
PALAČA		20			NEKDANJI TURŠKI VELIKAŠ SL. PEŠNIK (JOŽE)										
IGRALKA DAGOVER				FILMSKA ZVEZDA ORANŽADA			32								
TROJA				2	BRANE OBLAK LOJZE DOLINAR										
ZDRAVNIK ZA ŽIVČNE BOLEZNI		26													
ANJA RUPEL			ARH. NAJDIŠČE NAD ŽIROVNICO												

PNEVMATIKE:

DOPOLNILNA OPREMA:

Prtljažniki, strešni kovčki, korita, ...

ZIMSKI SET ČISTIL AUDI, cena 18,90 EUR

ORIGINALNI NOSILCI ZA SMUČI:

4 PARI SMUČI / 2 BOARDA, akcijska
6 PAROV SMUČI / 4 BOARDI, akcijska

cena 95 EUR
cena 119 EUR

AKUMULATORJI ECONOMY:

Originalni akumulator Economy 61Ah
Originalni akumulator Economy 72Ah

cena 81,13 EUR
cena 93,74 EUR

VEDNO VREDNO – PAKETI ZA VZDRŽEVANJE STAREJŠIH VOZIL

Primeri paketov:

GOLF IV, 1,9 TDI, servis z menjavo olja 93,53 EUR

SEAT LEON 1,9 TDI, 2006 – 2007, servis z menjavo olja 108,66 EUR

AUDI A4 2,0 TDI, 2004 – 2008, servis z menjavo olja 102,96 EUR

VW GOLF IV 1,9 TDI, 1998 – 2004, originalne zavorne obloge spredaj (z vgradnjo), 78,30 EUR

ŠKODA FABIA 1,4 16V, 2004 – 2007, originalni zavorni koluti in obloge spredaj (z vgradnjo), 170,52 EUR

SEAT IBIZA 1,4, 2002 – 2007, originalni zavorni bobni in obloge zadaj (z vgradnjo), 219,05 EUR

AUDI A3 1,6, 1997 – 2003, komplet zob. jermena in črpalke hladilne tekočine z vgradnjo, 249,96 EUR

ŠKODA OCTAVIA II 1,9 TDI, 2004 – 2010, komplet zob. jermena in črpalke hladilne tekočine z vgradnjo, 297,02 EUR

AUDI A6 1,9 TDI, 2001 – 2005, komplet zob. jermena in črpalke hladilne tekočine z vgradnjo, 330,32 EUR

NAGRADE:

1. nagrada: premontaža pnevmatik
2. nagrada: kompletno pranje vozila
3. nagrada: zunanje pranje vozila

Rešitve križanke (geslo, sestavljeno iz črk z oštevilčenih polj in vpisano v kupon iz križanke) pošljite na dopisnicah do petka, 9. novembra 2012, na Gorenjski glas, Bleiweisova cesta 4, 4001 Kranj, p. p. 124. Dopisnice lahko oddate tudi v nabiralnik Gorenjskega glasa pred poslovno stavbo na Bleiweisovi cesti 4.

DRUŽABNA KRONIKA

ČAROVNICE PRAZNUJEJO

Včasih so imele praznik samo na zadnji dan v oktobru, a se v zadnjih letih dogaja, da se noč čarovnic praznuje že vikend prej, vrhunec pa potem gospe na metlah v obliki takšnih in drugačnih strašljivih zabav doživijo na predvečer dneva spomina na mrtve.

T. K., S. L., A. B.

Na Zgornji Lipnici je bil tako že petek v znamenju buč, kostanja, mošta in pikada. Vaščani so se v lepem številu zbrali pred Kronar barom, kjer so večinoma ženske izrezovale buče za prihajajočo noč čarovnic, moški pa so se pomerili v pikadu.

Kranjski Planet Tuš je gostil poseben Halloween party, kar je za predstavitev svoje nove pesmi Novi svet izkoristila **Kataya**, ki se jo marsikdo spomni iz zasedbe

Tangels. Spektakularen nastop plesalke ob drogu je bil več kot le zanimiv, **Jay Dan-covci** so s plesnim nastopom dodatno popestrili zabavo, **DJ Seba** je skrbel za večerne ritme. Napovedanih obiskovalcev, kot so čarovnice, zombiji, ovdovele neveste, stvori in pošasti pa ni bilo ravno v izobilju.

So se pa zato čarovnice za-tele v Rove pod starim Kranjem in bodo tam ostale vse do srede, **Strašno, strašno v Bohinju** pa se bo zgodilo v sredo točno ob 16.16 v Kulturnem domu Joža Ažmana v Bohinjski Bistrici. Triglavski narodni park pa bo

vzporedno pripravil tudi delavnico, na kateri bodo otroci s pomočjo čarobnega klobuka, navadnega ogledala in skrivnostnega ključa gozdnemu čarovniku in čarovnici poskusili pričarati ime. Izdelovali bodo tudi čarovniške pomočnike – netopirje, zaplesali pa bodo še plesalci in plesalke Plesalnice Bohinj. Domača vas pa danes gosti poseben vedeževalski dan v kombinaciji z nočjo čarovnic, kjer boste lahko povprašali vedeževalca, kaj pravijo karte, kavna usedlina, kristali, prihodnost; lahko pa si boste ogledali, celo kupili kako bučo, okušali

bučne juhe in druge čarobne napitke.

V kranjskem rokovskem lokalu Down Town so pripravili glasbeni tematski večer, ki so ga poimenovali **Hell & Vin**. Kakor se spodobi za čas, ko se bliža noč čarovnic, je bil ambient skrivnostno temačen, osvetljen večinoma zgolj s svetlobo sveč v čarovniških bučah. Ob gotških in težkoindustrijskih zvokih, za katere je poskrbel **DJ Captain**, pa so si zbrani lahko ogledali tudi nekatere kulturne grozljivke, se zabavali ob namiznem nogometu in se pogostili s prazničnim kuhančkom.

Na Zgornji Lipnici je bil že petek v znamenju buč, kostanja, mošta in pikada. / Foto: Tjaša Kržišnik

Na sobotni čarovniški večer se je v Tušu v ritmih pozibavalo precej nasmejanih deklet. / Foto: Luka Renar

Ples na drogu je v zadnjem času zelo priljubljen. Zahteva precej fizičnih sposobnosti. / Foto: Luka Renar

Kataya je za predstavitev nove pesmi izbrala čarovniško zabavo v kranjskem Planet Tušu. / Foto: Luka Renar

Kranjske rove so obiskali različni čarovniki. Nekateri bolj, drugi manj spretni, v čemer so najbolj uživali otroci.

VRTIMO GLOBUS

Cooper in Depp bosta znova snemala

Johnny Depp (49) bo odigral vodilno vlogo v filmu Transcendence, ki ga bodo začeli snemati prihodnje leto in bo predstavljal režijski prvenec Wallyja Pfisterja. **Bradley Cooper (37)**, ki je najbolj znan iz priljubljenega filma Prekrokana noč, pa bo zaigral v filmu Deep Tiki, ki govori o havajski folklori, ljubezni in vojni.

Taylor Swift izdala nov album

Kantri pevka **Taylor Swift (22)** je izdala četrti studijski album z naslovom Red. »Tako sem ga poimenovala zaradi burne, nore avanture v ljubezni in tragične izgube,« pravi pevka, ki je po enem tednu prodala več kot milijon albumov in se s pesmijo We Are Never Ever Getting Back

Together uvrstila med najbolj prodajane pesmi iTunesa, s pesmijo I Knew You Were Trouble pa postala peta izvajalka v zgodovini ameriške lestvice Hot 100.

Laži o Christini ga jezijo

Ko je **Christina Aguilera (31)** po rojstvu sina Maxa (3) pridobila nekaj odvečnih kilogramov, je postala tarča kritik in laži v medijih. Pevka pravi, da si je vseč takšna, kot je, Adam Levin (33), s katerim si delita sodniški stolček v glasbeni oddaji The Voice, pa je govorice označil za neodrasle. »To je postalo trend kulture slavnih in je podobno ustrahovanju. Te stvari me zelo jezijo,« pravi frontman skupine Maroon 5, ki je z Aguilero posnel tudi duet.

Bitka za premoženje

Eno leto potem, ko sta se razšla igralca **Demi Moore (49)** in **Ashton Kutcher (34)**, njuna ločitev še vedno ni uradna. Zataknilo naj bi se pri delitvi premoženja. Nikakor se ne moreta dogovoriti, ker je Ashton v zadnjih letih zaslužil veliko več kot Demi. Premoženje Demi ocenjujejo na 94 milijonov, Kutcherjevo pa na 87 milijonov funtov.

Tamara Lazar z Lancovega je prikupna enaindvajsetletnica, ki zaključuje študij na Fakulteti za organizacijske vede v Kranju. Rada se druži s prijatelji, sicer pa veliko prostega časa preživi s psom Ronom. Pred kratkim je opravila najtežji izpit in si za nagrado privoščila tandemski skok s padalom v Lescah, pri čemer jo je s svojo prisotnostjo podprlo lepo število prijateljev, družina ter fant Matjaž. / Foto: Tjaša Kržišnik

Bučna jesen in zima (1)

Čeravno so čisto tiho, buče tako ali drugače poskrbijo za bučno jesen in zimo. Ob njihovi »strašljivi« podobi bomo morebiti bučno kriknili že v jutrišnji, čarovnicam namenjeni noči. Mogoče nas bo do bučnega navdušenja pripravila slastna bučna oz. bučno-kostanjeva juha. Bučno razpoloženi pa bi morali biti tudi ob bučni masaži ali ob podatku, da naj bi buče pomagale varovati zdravje in lepoto

PAVLA KLINER

Nasvetov, kako izrezljati buče in jih spremeniti v zabavne in strašljive svetilke za noč čarovnic, v teh dneh ne manjka. Morebiti ste si svojo celo že izdoblili in ji naredili obraz. Če se zmrdujete nad tem nič kaj slovenskim običajem, pa vam je gotovo toplo pri srcu, ko s kakšno prisrčno grozljivo bučko prestrašite oz. razveselite svoje najmlajše »bučke« in »bučkote«.

Značilna barva jesenskih buč je močna rumena ali oranžna, ki nam ob pustih zimskih dneh pričara občutek toplote in sonca. No, če sodite med bučne privrženice buč, gotovo že veste, da jih je veliko različnih vrst, jedi iz njih pa še toliko več. Buče lahko kuhamo, cvremo, pečemo, nadevamo, uporabimo za pire, iz njih pripravimo marmelado, slastno pito, okusen sok ...

Najprej je bilo seme

Navadne buče (Cucurbita pepo) in orjaška buča (Cucurbit maxima) izvirajo iz Mehike, kjer so jih gojili že vsaj pred pet tisoč leti. Divje buče so sprva nabirali zgolj zaradi semen. Dolgo je trajalo, preden se jim je posvetilo, da je užitno, celo zelo okusno tudi njihovo sladko meso. Na Staro celino so kmalu po odkritju Novega sveta pritovali številne sorte. Tudi Evropejci so bili prvotno najbolj navdušeni

Svetleče buče za naše male bučkote

nad semeni. Radi so jih zobali, iz njih pa so pripravljali tudi lepotilno sredstvo, s katerim so si posvetlili pege in druge madeže na koži. Da bi buče ohranili čim dlje in se ne bi pokvarile, so jih škropili s sokom netreska, to je tista rastlina, ki jo pri nas uporabljamo predvsem takrat, ko nas bolijo ušesa. Pri Majih in Aztekih je buča zaradi oblike in obilice semen veljala za simbol plodnosti.

Zdravilnost iz rokava

Če stresemo iz rokava, lahko zapišemo, da so buče izjemno lahko prebavljiva hrana z malo energijsko vrednostjo in z veliko vitamini in minerali. Vsebujejo beta karoten, vitamina C, E in

vitamine skupine B, kalcij, fosfor in kalij, pa tudi velik odstotek vode.

Meso za dieto

Kot smo ugotovili, so buče bogat vir karotenoidov. Hrana, bogata s karotenoidi, pa naj bi imela vrsto dobrodejnih učinkov na zdravje, saj naj bi pomagala preprečevati bolezni, kot so rak na pljučih, širokem črevesu, mehuru, materničnem vratu, dojkah in koži, srčne in očesne bolezni, denimo očesno mreno in degeneracijo rumene pege. Po buči naj bi segali ljudje, ki imajo težave s krvnim tlakom – buča je namreč dobro obdarjena s kalijem, mineralom, ki pomaga pri vzdrževanju normalnega

krvnega pritiska. Zaradi precejšnje zastopanosti z vitaminom C se buče priporočajo tudi ljudem, ki jih mučijo bolečine v sklepih. Buče spodbujajo izločanje urina in lajšajo vnetje ledvic in vnetje sečnega mehurja. Pohvalijo se lahko tudi s pomirjevalnimi in odvajalnimi učinki. Primerne so tudi kot dietna prehrana pri ljudeh, ki imajo želodčne težave in bolezni ter pri debelih ljudeh. Obnesejo se pri vnetjih tankega črevesja in pri krvavi driski. Zadnje čase se buče vse bolj omenjajo kot pomočnice pri zdravljenju luskavice.

Semena iz selena

Bučna semena imajo poleg neoluščenega riža in ječmena najvišji delež selena. Selen deluje antioksidativno ter preprečuje vnetja in nastanek rakastih obolenj. Pomemben tudi za srce in ožilje, imunski sistem in še bi lahko naštevali. Ljudsko zdravilstvo uporablja bučna semena za zdravljenje simptomov pri povečani prostati. Sem sodijo težave pri mokrenju, šibek curek pri odvajanju vode, pogosto tiščanje na vodo, naknadno kapljanje itd. Z njimi si lahko pomagajo tudi ženske, ki imajo težave z inkontenco oz. uhajanjem urina. Proti obolenjem prostate pa se obnese tudi nesladkan čaj iz zdrobljenih bučnih semen, pripravljen kot prevretek.

KUHARSKI RECEPTI

ZA VAS IZBIRA DANICA DOLENC

Nedelja – kosilo: kremna juha iz zelene, svinjske zarezbrnice po bordojsko, lečni pire, motovilec v solati, jabolčna pita s skuto in makom; **večerja:** toast z jetrno pašteto, ajvar

Ponedeljek – kosilo: ječmenčkova juha z zelenjavo in kranjsko klobaso, cesarski praženec, višnjev kompot; **večerja:** čebula s sirom in jajci, zrnat kruh, grozdje

Torek – kosilo: dušeno kislo zelje, krvavice, ajdovi žganci z ocvirki, pečena jabolka; **večerja:** ocvrte ribe, radič s krompirjem v solati

Sreda – kosilo: prežganka z jajcem, pečen piščanec, natrt s pehtranom, pečen krompir, zelna solata s fižolom; **večerja:** telečja rižota z zelenjavo, rdeča pesa v solati

Četrtek – kosilo: goveji golaž, polenta, zelena solata s paradižnikom; **večerja:** široki rezanci z maslom in orehi, čokoladni napitek

Petek – kosilo: fižolova juha, pečen oslič, zavit v pršut, pire krompir ali matevž, zelena solata z naribanim korenjem; **večerja:** skutni cmoki, sadni sok

Sobota – kosilo: cvetačna juha, svinjina po balkansko, krompirjevi žganci, paradižnikova solata; **večerja:** hrenovke s papriko, čebulni kruh

Svinjina po balkansko

Potrebujemo: 1 kg svinjine, 1 kg čebule, 4 stroki česna, sol, 3 dl belega vina, 2 dl vode, 1 oster feferon, zelen peteršilj, 50 g olja, poper, 1 žlica vegete.

Meso namažemo z vseh strani s strtim česnom, soljo in vegeto. V posodo damo olje in meso ter ga obložimo s čebulo, narezano na listke. Vse dobro popopravimo, posolimo, dodamo drobno sesekljan oster feferon in sesekljan zelen peteršilj. Zalijemo z vinom in vodo, pokrijemo in pečemo pokrito v pečici pribl. 2 uri. Meso večkrat polijemo s pečenim sokom. Ponudimo s krompirjem v oblicah ali z belimi krompirjevimi žganci.

Hrenovke s papriko

Za 4 osebe potrebujemo: 3 pare hrenovk, 5 raznobarnih paprik, olje in začimbe.

Hrenovke narežemo na poševne kosce, papriko na krajše trakove. Na dveh žlicah olja oboje popečemo, da jed lepo zarumeni (10 minut), vmes solimo in popravimo. Ponudimo s kruhom ali pečenim krompirjem.

Ajvar iz zelenih paradižnikov

Potrebujemo: 50 dag čebule, 2 kg zelenega paradižnika, 1 kg zelene paprike, 2 feferona, 3 dag soli, 3,5 dl olja.

Vse sestavne zmeljemo, kuhamo eno uro in pol, ohladimo, dodamo 60 dag gorčice, ko je zmes povsem mrzla, dodamo še 1,5 dl olja. Vse skupaj dobro premešamo, damo v manjše kozarce in zapremo.

Soričani za zgled

DRAGO PAPLER

Decembra 1914 je začel poskusno obratovati prvi agregat hidroelektrarne Završnica, 25. februarja 1915 je prvič stekel tok v električne daljnovode iz hidroelektrarne Završnica pri Žirovnici. Tako je Elektrostrojna zadruga Sorica za skoraj tri leta prehitela Kranjske deželne elektrarne.

Zadružna elektrarna, zaslug Lovra Pintarja

Za elektriko se je najprej navdušil soriški poštar Lovro Pintar, ko je poslušal pogovore Janeza Evangelista Kreka s Soričani. Svetoval jim je veliko koristnih stvari, že prej so ustanovili hranilnico in posojilnico ter mlekarsko zadrugo.

Lovro Pintar, ustanovitelj Elektrostrojne zadruge v Sorici, z ženo in otroki med letoma 1930 in 1935. Fotografijo hrani Slovenski etnografski muzej v Ljubljani.

Lovru Pintarju pa ni dala miru misel o elektriki, ki da sveti in goni gospodarske stroje. V tistem času je Deželni odbor

v Ljubljani snoval načrte za elektrarno v Završnici. Zamisel o elektrarni v Sorici je Pintar razjasnil združnemu

V SORICI ŽE STO LET ELEKTRIKA (3)

komisarju pri deželnem odboru dr. Lovru Pogačniku. Na podlagi pismene prošnje na tehnični oddelek deželnega odbora sta inženir Gailhofer in dr. Lovro Pogačnik 7. junija 1911 v Sorici naredila izmere. Iz Nemčije so pridobili pravila elektrostrojnih zadrug in 23. junija 1911 so jih sprejeli in ustanovili Elektrostrojno zadrugo Sorica, v katero se je vpisalo 15 članov. Zaradi posredovanja tehničnega oddelka deželnega odbora sta se 4. julija 1911 zglasila v Sorici zastopnika Tovarne turbin in vodnih napeljav Andritz pri Gradcu inženir Grunwald in A. E. G. na Dunaju inženir Srnc, poznejši ban dravske banovine. Inženir Grunwald je izračunal množino

natočene vode pri nizkem stanju in padcu 31 metrov na 70 litrov na sekundo. Inženir Srnc je ob katastrski mapi na terenu ugotovil potek daljnovoda. Deželni odbor je kmalu zatem razpisal natečaj za prevzem del. 21. avgusta 1911 je bila podpisana pogodba o nabavi strojev in materiala ter gradnji in napeljavah. Hidromehanični del, to je Franciso-vo turbino in gradnjo cevovoda je prevzela tvrdka Andritz za 4899 kron, električni del, to je postavitve dinam, stikalnice, regulatorja napetosti in napeljavo vodov pa A. E. G. Union za 8319 kron. Za gradnjo stavbe, betonskega kanala in rezervoarja so dobili stavbnega mojstra Petra Bevwald iz Cerknega.

Z dosevki tudi nad strune

V poskus so vključili dosevke, ki bogatijo tla, zmanjšujejo zapleveljenost njiv in zavirajo razvoj strun.

CVETO ZAPLOTNIK

Spodnje Bitnje – Kmetijsko gozdarski zavod Kranj je prejšnji teden na njivi v Spodnjih Bitnjah kmetom predstavil poskus z dosevki za ozelenitev tal, ki sta ga omogočila kmetija Šifrer iz Žabnice in podjetja Saatbau iz Linza. Kot je ob tem povedala Marija Kalan, specialista za rastlinsko pridelavo v zavodu, so na predstavitvi dali poudarek dosevkom za ozelenitev njiv po pravilu žita in krompirja, ki so pomembni predvsem zato, da se na neobdelanih strniščih ali po spravilu pridelkov na njivah ne razvijejo pleveli. Na Gorenjskem kmetje večino njiv po strniščih zasejejo s krmnimi dosevki, med katere sodijo mnogocvetne ljulke v kombinaciji z metuljnicami ali s stročnicami; kot dosevek pa sejejo od avgusta do sredine septembra tudi vse več lucerne.

V poskus, ki je bil v torek na ogled, so vključili dosevke,

ki bogatijo tla z dušikom in humusom ter preprečujejo zapleveljenost njiv, pa tudi dosevke križnic (meliorativno redkev, belo gorjušico), ki vplivajo na zmanjševanje števila strun v tleh. Vsi dosevki, ki učinkujejo na strune in druge talne škodljivce, namreč ne prezimijo. Ko jih slana uniči, tovrstne dosevke podorjejo, s tem pa dvignejo s koreninskega območja tudi strune, ki so tako veliko bolj izpostavljene mrazu in pticam. Pri razkrajnju rastlin se sproščajo tudi plini, ki odganjajo talne škodljivce. »Uvrščanje dosevkov z naravnim učinkovanjem na škodljive organizme je priporočljivo zlasti na območjih, kjer bo morebiti zaradi varovanja vodnih virov omejena raba fitofarmaceutskih sredstev. Že zdaj jih za zatiranje strun nimamo skoraj nič,« je dejala Marija Kalan in dodala, da je za preprečevanje razmnoževanja strun v tleh zelo priporočljiva tudi pridelava ajde.

Gozdarji vse manj na terenu

Finančna stiska odvrta gozdarje iz javne gozdarske službe od terenskega dela, za službene pogovore imajo na voljo le pet evrov na mesec. V krajevni enoti Poljane so že oblikovali čakalno listo za lastnike gozdov.

CVETO ZAPLOTNIK

Kranj – Zavod za gozdove Slovenije deli glede financiranja usodo preostalega javnega sektorja, zato lastnikom gozdov ne more več zagotavljati storitev v tako kratkem času, kot jim jih je lahko doslej. Že pred časom jih je pozval, da potrebe po izbiri drevoja za posek ali po katerikoli drugi storitvi pravočasno sporočijo revirnemu gozdarju oz. krajevni enoti, kjer bodo oblikovali čakalne liste. »V kranjski območni enoti zavoda je za zdaj čakalna lista le v krajevni enoti Poljane, kjer je za izbiro drevoja za posek treba čakati od dva do tri tedne. V preostalih petih krajevnih enotah (Tržič, Jezersko-Kokra, Kranj, Železniki in Škofja Loka) je odzivni čas do sedem dni, kar pomeni, da jim storitve zagotavljamo dokaj tekoče,« je dejal vodja kranjske območne enote zavoda Janez Logar in dodal, da so imeli v enoti v prvih devetih letošnjih mesecih v primerjavi z enakim lanskim obdobjem za

Janez Logar, vodja kranjske območne enote zavoda za gozdove

službene prevoze na razpolago nominalno 16 odstotkov manj denarja, glede na

primerljivo predlansko obdobje pa 26 odstotkov manj. Ker so se cene pogonskih

Na kranjskem gozdnogospodarskem območju so do konca septembra zabeležili 11.383 kubičnih metrov od lubadarja napadenega drevoja, tako da do konca leta pričakujejo še celo manjšo količino kot lani. Pri označitvi napadenih in oslabilih dreves navzočnost lastnika gozda ni obvezna kot pri redni sečnji, lastnik se lahko loti poseka in spravila tudi brez odločbe, vendar mora prej o tem obvestiti zavod.

gorov v zadnjih dveh letih občutno zvišale, je realno zmanjšanje zneska za službene prevoze še toliko večje.

»V krajevnih enotah opravljamo službene prevoze z osmimi službenimi vozili in z zasebnimi vozili zaposlenih. Ker so revirni gozdarji in vodje krajevnih enot zdaj pri službenih prevozih precej omejeni, jih nekateri opravljajo tudi na lastne stroške. To počnejo zato, ker ne želijo porušiti dobrega in učinkovitega sistema dela z lastniki gozdov, ki so ga vzpostavljali vrsto let; hkrati pa so slabe volje, ker vedo, da imajo zaradi finančnih omejitev slabši pregled nad dogajanjem na terenu,« je dejal Janez Logar in navedel, da je precej nezadovoljstva tudi zaradi tega, ker imajo pri uporabi mobilnih telefonov na razpolago le pet evrov na mesec za službene pogovore z lastniki gozdov in z drugimi. Zaposleni trdijo, da s tem, ko presegajo tako nizko postavljeni limit, sofinancirajo tudi službene pogovore.

V poskusu je bilo sedem dosevkov, ki jih avstrijski kmetje veliko sejejo na poljedelskih območjih in na območjih, kjer je gnojenje omejeno zaradi vodovarstvenih zahtev. Na sliki: med ogledom poskusa na Šifrerjevi njivi v Spodnjih Bitnjah.

LJUBLJANA

Pridobili 4,44 odstotka delnic

Družba Mlekodel, Deželna banka Slovenije, Zadružna zveza Slovenije in triintriideset kmetijskih zadrug, med njimi tudi devet gorenjskih, so s ponudbo za prevzem Ljubljanskih mlekar pridobili 4,44 odstotka delnic in s tem lastniški delež povečali na dobrih 36 odstotkov. Ponudbo je sprejelo 308 imetnikov delnic, vendar med njimi ni bilo nobenega večjega lastnika. C. Z.

MEŠETAR

Odkupna cena mleka

Agencija za kmetijske trge in razvoj podeželja pripravlja mesečno tržno poročilo za mleko, ki vključuje tako odkupno ceno mlekar kot dobaviteljev. Mlekarnarje so septembra letos za mleko, dostavljeno v mlekarne, s 3,7 odstotka maščobe in 3,15 odstotka beljakovin, plačale v povprečju 29,89 evra za sto kilogramov, kar je bilo za 64 centov ali za 2,19 odstotka več kot mesec prej. Ker je mleko v povprečju vsebovalo 4,11 odstotka maščobe in 3,36 odstotka beljakovin, je bila povprečna dejanska odkupna cena 31,14 evra in je bila za 79 centov ali za 2,6 odstotka višja kot avgusta. Odkupovalci so za mleko s 3,7 odstotka maščobe in 3,15 odstotka beljakovin plačali 26,02 evra za sto kilogramov, cena, izračunana glede na vsebnost maščob in beljakovin v mleku, pa je znašala 29,13 evra. C. Z.

Odkupna cena (v EUR/100 kg) za mleko s 3,7 odstotka maščobe in 3,15 odstotka beljakovin (standard) in glede na dejansko vsebnost maščobe in beljakovin (dejanska)

Mesec	Cena mlekarne:		Cena odkupovalcev:	
	*standard	*dejanska	*standard	*dejanska
December 2008	33,40	35,69	n. p.	n. p.
December 2009	26,17	27,79	22,22	25,41
December 2010	29,98	30,70	24,93	28,85
December 2011	33,00	34,75	28,36	32,70
Januar 2012	32,87	34,64	28,37	32,42
Februar 2012	32,67	34,44	28,13	32,27
Marec 2012	32,05	33,66	27,89	31,44
April 2012	31,32	32,90	27,13	30,49
Maj 2012	30,65	32,02	26,63	29,75
Junij 2012	30,04	31,29	26,24	29,05
Julij 2012	29,02	30,07	25,63	28,11
Avgust 2012	29,25	30,35	25,65	28,19
September 2012	29,89	31,14	26,02	29,13

MOŠNJE

Prikaz sajenja sadnega drevja

V sadovnjaku Resje (KGZ Sava Lesce) bo v soboto, 3. novembra, z začetkom ob 10. uri prikaz sajenja sadnega drevja. Možno bo kupiti tudi sadike sadnega drevja in jagodičevja. C. Z.

GG | IZLET 23.–25. NOVEMBRA 2012 (3 dni/2 nočitvi)

SARAJEVO–MEDJUGORJE–TROGIR

ZA NEPOZABNO VZDUŠJE BOSTA POSKREBELA VODIČA GORAN IN ALEŠ TER PREDSTAVNICA GG!

Vabimo vas na potovanje po Bosni in Hercegovini ter hrvaški Dalmaciji. Spoznali bomo drugačno Sarajevo, si obliznili prste ob pravih sarajevskih čevapčičih, si privoščili bosansko »kahvo« in občudovali najlepši razgled na mesto s 176 m visokega nebotičnika Avaz. Obiskali bomo Mostar in Počitelji in eno najpomembnejših rimskokatoliških romarskih svetišč v Evropi Međugorje. Zaključek potovanja bo pripadel dalmatinskemu biseru Trogirju.

1. dan: KRANJ–SARAJEVO

Odhod iz Kranja v nočnih urah. Prihod v Sarajevo v jutranjih urah. Ogled novega in starega dela mesta. Organizirano kosilo: čevapčiči in kisle mleko v sarajevski čevapdžinici. Vzpon na najvišjo razgledno točko v Sarajevu – Avaz Tower. Nastanitev v hotelu Hollywood (4*). Po večerji zabava in ples v »balkanskih« ritmih žive glasbe v hotelu.

2. dan: SARAJEVO–JABLANICA–MOSTAR–POČITELJ–ČAPLJINA

Po zajtrku ogledi mest. Prenočevanje v mestu Čaplina, v prijetnem vzdušju hotela Mogorjelo (4*). Večerja v hotelu.

3. dan: ČAPLJINA–MEĐUGORJE–TROGIR–KRANJ

Po zajtrku vožnja proti Međugorju, enemu od najbolj znanih rimskokatoliških svetišč v svetu. Za nekatere bo to priložnost za obisk cerkve sv. Jakoba, za druge priložnost za jutranjo kavico v

prijetnem vzdušju hercegovega mesteca. Popoldne vrnitev proti Kranju. Prihod domov v večernih urah.

CENA VKLJUČUJE: avtobusni prevoz po programu, 2x polpenzion v dvoposteljni sobah v hotelu kat. 4*, kava in sladica v kavarni stolpnice Avaz Tower, kosilo na Baščaršiji, ogled po programu z vstopnino za Begovo džamijo, stroške odličnega slovenskega vodnika, stroške lokalnih vodnikov, nezgodno zavarovanje za vse udeležence, stroške organizacije in DDV.

Cena: **171 eur**

Organizacija in izvedba izleta:

UNITOURS d.o.o.

Gorenjski Glas

Za rezervacijo čimprej pokličite na tel. št. 04/201 42 41, pišite na: narocnine@g-glas.si ali se na Gorenjskem glasu, Bleiweisova 4 v Kranju oglašite osebno.

PODJETNIŠTVO & FINANCE

Slovinci privarčujemo manj kot pred krizo

Pa vendar smo še vedno nad povprečjem 27 držav EU. Če se zadolžijo, se v veliki večini pri bankah, v več kot polovici primerov za nakup ali obnovo stanovanja.

BOŠTJAN BOGATAJ

Zadnji oktobrski dan je svetovni dan varčevanja, ki ga praznujemo od leta 1924, ko so predstavniki sedemstotih hranilnic iz 27 držav v Milanu želeli opozoriti na pomen varčevanja. Danes, v času globalne gospodarske krize, je varčevanje še toliko pomembnejše.

Slovenija je med evropskimi državami po stopnji varčevanja na devetem mestu. Na zmogljivost varčevanja gospodinjstev vplivata večja brezposelnost in omejena rast plač, zato Slovenke in Slovenci ne zmorejo več privarčevati toliko, kot so še pred nekaj leti. »Rezultat je, da se po deležu bruto varčevanja v bruto razpoložljivem dohodku gospodinjstev ne uvrščamo več med prve države v Evropi,« ugotavlja Mojca Škrlec iz Statističnega urada RS.

Padec vsote varčevanj

Lani se je Slovenija z 11,9 odstotka privarčevanega denarja (glede na delež bruto varčevanja v bruto razpoložljivem dohodku) uvrstila na deveto mesto. Prvi na tej lestvici so Nemci s 16,7 odstotka, sledijo Francozi, Irci, Belgijci. Zanimivo je, da je Slovenija nad povprečjem držav članic Evropske unije. To povprečje pa pada. Tako je bilo leta 2006 povprečje EU-27 11 odstotkov, v evrskem območju 13,6 odstotka, v Sloveniji pa 17,5 odstotka. Z letom 2007 in z začetkom gospodarske krize je začela vrednost tega kazalnika upadati.

Če imajo slovenska gospodinjstva kaj finančnih

obveznosti, jih imajo skoraj zagotovo v obliki posojil. Razmerje se zadnji dve leti skoraj ne spreminja, še največ, kar 55 odstotkov gospodinjstev najame posojilo za stanovanje (nakup ali obnova), 29 odstotkov posojil je potrošniških, dobra šestina je drugih oblik posojil.

Depozit, gotovina in delnice

Za gospodinjstva v večini evropskih držav velja, da več posojajo, kot si izposojajo. S svojimi prihranki financirajo druge sektorje, tiste, ki si več izposojajo kot posojajo (kot so nefinančne družbe). Slovenija je na tem področju (po zadnjih podatkih iz leta 2010) na visokem četrtem mestu, prva je Švica. V osmih državah EU pa so bila gospodinjstva večinoma posojilojemalci. Med prve tri, ki si več sposodijo, kot privarčujejo, spadajo Grki, Bolgari in Romuni.

Slovenska gospodinjstva še vedno tradicionalno največ varčujejo v bankah. Po podatkih finančnih računov Banke Slovenije so imela konec leta 2011 slovenska gospodinjstva največ finančnih sredstev v obliki vlog pri bankah (skoraj štirideset odstotkov), vendar so se povečala za manj kot prejšnja leta.

Zanimivo je, da se je delež financ, ki so jih imela gospodinjstva v obliki gotovine, v zadnjih desetih letih stalno povečeval; konec leta 2011 je znašal 17,6 odstotka, leta 2001 pa 4,1 odstotka. To pomeni, da imamo tudi v denarnicah danes več denarja kot pred desetletjem.

Tretja pomembna oblika, v kateri imajo slovenska gospodinjstva shranjena svoja finančna sredstva, so delnice in drugi vrednostni papirji; konec leta 2011 je delež prihrankov v tej obliki znašal 26,3 odstotka. Delež teh naložb se je od leta 2001 do začetka gospodarske krize stalno zviševal: v letu 2001 je znašal 31,1 odstotka, v letu 2007 38,1 odstotka. Po tem letu so se gospodinjstva spet odločala za varnejše oblike hranjenja svojih financ, zato se je delež prihrankov v tej obliki v letu 2011 znižal.

Slovinci najbolj varčujemo z depoziti v bankah, sledi gotovina in na tretjem mestu varčevanje v delnicah. / Foto: Tina Dokl

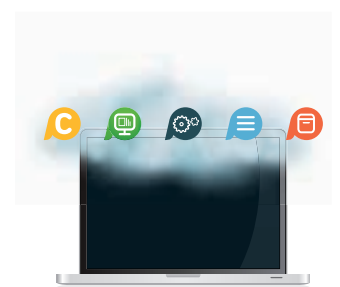

Obrni biznis na glavo!

Vodite vaše podjetje vi ali podjetje vodi vas?

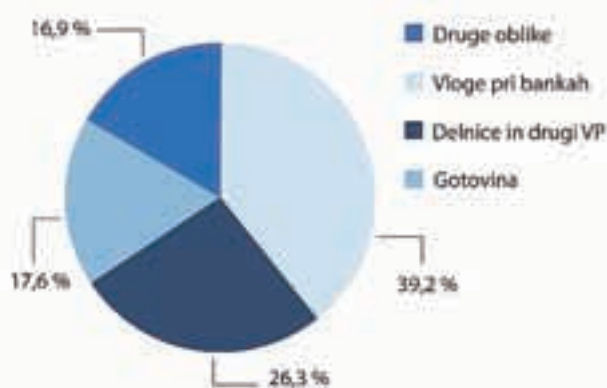
S Poslovnim centrom Pošte Slovenije boste svoj biznis obrnili na glavo in ponovno postali gospodar svojega življenja. Vrhunski pisarniški programi, prava strojna oprema in uporabnikom prijazne poslovne storitve – vse na enem mestu, skrbno povezano in izredno preprosto, predvsem pa brez skrbi in preglavic.

Za brezhibno delovanje, varnost in zanesljivost nepogrešljivih poslovnih orodij bodo poskrbeli usposobljeni strokovnjaki Pošte Slovenije, vam pa bo ostalo več časa za biznis... in življenje.

ŽE ZA
21€
/ MESEC*

Oblike varčevanja gospodinjstev v Sloveniji (leta 2011)

* Najem prenosnega poslovnega računalnika HP ProBook 6570b za 2 leti.
Cena je v EUR brez DDV in velja ob naročilu na storitve Digitalne pisarne Pošte Slovenije.
Pošta Slovenije d.o.o., Slomškovo trg 10, Maribor.

080 14 46
www.poslovnnicenter.si

poslovni center
Zanesljivo vsepovsod
POŠTA SLOVENIJE

PODJETNIŠTVO IN FINANCE

Sporna nakazila

Poslovanje z davčno bolj ugodnimi območji ni prepovedano, a je po ugotovitvah iz davčnega nadzora del nakazil namenjen izogibanju plačila dajatev.

CVETO ZAPLOTNIK

Ljubljana – Na seznamu davčno ugodnih območij je 42 držav in območij, med njimi so države in območja, ki niso članice Evropske unije, a je tam splošna oz. povprečna nominalna stopnja obdavčitve dobička družb nižja od 12,5 odstotka, države, s katerimi Slovenija nima vzpostavljene izmenjave davčno pomembnih podatkov, in območja, za katera je davčna uprava glede na pretekle izkušnje ugotovila, da jih pogosto uporabljajo za izogibanje davčnim obveznostim. Med bolj znanimi državami s seznama davčno ugodnih območij so Bahami, Dominikanska republika, Kostarika, Liberija, Liechtenstein, Panama, Sejšeli, Maldivi in Urugvaj, vendar pa davčna uprava celotnega seznama ni pripravljena javno razkriti, saj bi s tema dala »navodila« davčnim zavezancem, ki se izogibajo plačilu dajatev.

Davčna uprava je za leti 2009 in 2010 pridobila od bank v Sloveniji podatke, iz katerih je razvidno, da so pravne in fizične osebe v letu 2009 opravile z družbami na davčno ugodnejših območjih 50.508 transakcij, leto kasneje pa že 72.766. Predlani je bilo tako na ta območja za 1,63 milijarde evrov nakazil. Nekaj več kot pet tisoč pravnih oseb je nakazalo 1,6 milijarde evrov, 4493 fizičnih oseb pa dobrih 35 milijonov evrov. V istem letu je bilo z davčno ugodnih območij za 902,2 milijona evrov nakazil v Slovenijo, pri tem pa je 3236 pravnih oseb nakazalo 848,8 milijona evrov, 3627 fizičnih oseb pa 53,4 milijona evrov.

Navidezne transakcije

Davčna uprava tako pridobljene podatke analizira, pri tem pa predvsem ugotavlja,

koliko transakcij je odraz dejanskega prometa blaga in storitev in koliko je fiktivnih poslov oziroma transakcij, ki so namenjene zgolj davčnemu izogibanju ali davčnim utajam. Davčni nadzor je do sedlej potekal pri zavezancih z najvišjo stopnjo tveganosti.

Opravljenih je bilo 461 nadzorov, v katerih je davčna uprava ugotovila za 12,5 milijona evrov dodatnih davčnih obveznosti. Nepravilnosti so se nanašale predvsem na neplačilo davčnih odtegljajev iz naslova licenčnin, obresti in storitev, nepriznavanje odhodkov na podlagi neverodostojnih listin, poslovanje med povezanimi osebami, navidezne transakcije. Omenimo dva primera navideznih transakcij. Davčni zavezanec proda delež družbe po zelo nizki ceni na davčno ugodnejše območje, nato pa v kratkem času proda delež nazaj v Slovenijo po bistveno višji vrednosti. In drugi primer. Zavezanec nabavlja blago v državi, iz katere ga tudi uvozi v Slovenijo, račun dobi od družbe z davčno ugodnejšega območja, a je pri tem nabavna vrednost blaga bistveno višja od cene izvirnega dobavitelja.

»Reveži« nakazujejo denar v davčne oaze

Davčna uprava se je že odločila, da se bo pri nadaljnjem nadzoru osredotočila na fizične osebe, ki so predlani v davčne oaze nakazale 35 milijonov evrov, od tega 21 milijonov evrov tisti, ki opravljajo dejavnost, in 14 milijonov drugi, ki ne opravljajo dejavnosti. Pri slednjih je zanimivo, da so posamezniki, ki zaradi prenizkih dohodkov od davčne uprave niso prejeli informativnega izračuna dohodnine, predlani nakazali v davčne oaze več kot osem milijonov evrov in s teh območij prejeli za več kot 20 milijonov evrov nakazil.

LJUBLJANA

Abanka z izgubo zaradi oslabitev in rezervacij

Abanka Vipa je v letošnjih prvih devetih mesecih sicer ustvarila 45,1 milijona evrov operativnega dobička, vendar pa je zaradi oblikovanja oslabitev in rezervacij v višini 85,3 milijona evrov poslovala negativno, z 38,1 milijona evrov čiste izgube. Bilančno vsoto je v primerjavi s koncem lanskega leta znižala za 13,6 odstotka, na 3,64 milijarde evrov, kar je bila predvsem posledica poplačila obveznosti iz obveznic z državnim jamstvom. Zmanjšanje finančnih virov se je odrazilo tudi na krčenju kreditnega portfelja. Krediti so ob koncu septembra v bilančni aktivni znašali 2,74 milijarde evrov in so bili za dobrih 16 odstotkov nižji kot ob koncu lanskega leta. Operativne stroške poslovanja so v primerjavi z enakim lanskim obdobjem zmanjšali za dva odstotka. **C. Z.**

Sanje postale resničnost

»Sanjajte in si upajte tvegati,« o svojem poslu pravita Pavla in Mitja Kovačič, Stane Kranjc pa: »Sanjaj, ko pride priložnost, pa jo zagradi.«

BOŠTJAN BOGATAJ

Sv. Duh, Škofja Loka – Plezalni center Bric-Alp in ATAIR smo obiskali skupaj s predstavniki mednarodnega projekta EURUFU oziroma Prihodnost evropskega podeželja, ki so se prejšnji teden srečali na Gorenjskem. Posvečajo se socialno-zdravstvenemu področju, izobraževanju, mobilnosti in zaposlitvenim možnostim na podeželju.

»Oba podjetnika sodelujeta na našem izobraževalnem programu za brezposelne, kjer jim skušata predstaviti sanje, ki jih lahko uresničijo tudi v času krize; doma, z družino in z okolico – tudi s prijatelji – in v nadaljevanju z zaposlovanjem,« o projektu pove Darja Barič iz Razvojnega centra Sora, ki je skupaj z Biotehničkim centrom Naklo (gorenjski) del mednarodnega projekta.

Z dobrimi primeri želijo v sklopu projekta Bruslju pokazati, kaj vse je mogoče narediti na podeželju – ne le kmetovanje – s pravimi idejami in ljudmi je mogoče narediti veliko več, to pa bi morala podpreti tudi EU.

V ustih zrak po dvorani

»Pred leti sem za sebe v domači garaži naredil manjšo plezalno steno. Otroci iz vasi so prihajali k nam in poskušali,« je prvo zanimanje za športno plezanje opazil Mitja Kovačič, ki pri Sv. Duhu z ženo Pavlo vodi Plezalni center BricAlp s sedemsto kvadratnimi metri plezalnih površin in kar 17 skupinami otrok, ki center obiščejo vsak teden.

»Videla sva, da zanimanje je pripravila sva raziskavo in ugotovila, da v družinski deluje vsaj tisoč otrok, ki bi se radi ukvarjali s plezanjem. Kljub visokim stroškom sva verjela v sanje in se odločila. Ideja stene je povsem najina, saj podobne ni daleč naokoli,« pove Kovačič. Odločila sta se za gradnjo pod zemljo, brez običajnih sten, montažno. »Veliko sva se pogovarjala, vse sva imela pred oči, ideja je zorela leto dni. V ustih sem imela zrak po dvorani. In to je to,« moža dopolni Pavla Kovačič.

Hobi je postal posel življenja

Ni zanemarljivo, da je Mitja gorski vodnik z mednarodno licenco, s katero lahko vodi po vseh gorah sveta,

Pavla je športna pedagoginja. »Četrto leto sva v poslu, delava, najin način življenja je postal najin življenjski posel,« povesta neizmereno srečna, tudi zato, ker sta objekt zgradila sama. Brez evropske ali državne pomoči. Brez pogojevanj pri sedanjem delu.

»Prvo leto sva bila na trnih. Se bo plezanje prijelo? Bodo otroci prišli in vzljubili ta šport? Imela sva tudi rezervni načrt, to so tečaji, ki jih organiziram kot gorski vodnik, enako Pavla kot športni pedagog,« pove Mitja Kovačič in doda, da jima ni prav nič žal, čeprav se je žena šele lani otresla napečnosti. Za posel sta namreč postavila domačo hišo. Dom. Saj sta sanjala uspeh. Danes vsem, ki imajo idejo in delane sanje, svetujeta, naj bodo pogumni.

»V družini smo imeli frizerski salon. Greh bi bil, če ne bi nadaljeval tradicije, mene pa je tako zelo vlekle v alpinizem. Zdaj še bolj, življenje se mi je popolnoma spremenilo,« pravi Mitja, Pavla pa doda, da je delo družinsko, predano, pomembne so vse funkcije, ki jih opravljata. Frizerski salon v Stari Loki sta obdržala.

Pogon na adrenalin

Pred podjetjem ATAIR je stal športni avto. »Po očetu sem ustvarjal, vedno me zanima, kako bi lahko še kaj tehnično izboljšal. Avto sem kupil in ga začel dodelovati. Prejšnji teden sem bil na Reki, na dirkališču,« pove Stane Kranjc. Ne, ni adrenalinski obsedenec, čeprav je s padalom skočil že z marsikatero stolpa, mostu, pečine (base jump) ali pa s padalom pristal na številnih koščkih zemeljske oble. Najprej pa je letel z zmajem.

Ni le športnik, ampak odlični podjetnik, ki poleg družine zaposluje še osem sodelavcev, posle pa počasi predaja sinu Andreju, ki je pred mesecem diplomiral in pred tedni predstavil svoje prvo padalo. Da, v ATAIR izdelujejo padala vseh vrst, tudi obleke s krili (windsurf).

Od tristo do štiristo padal na leto

»Z ženo sva imela dobro plačani službi,« o začetkih zbrani mednarodni množici radovednežev pripoveduje Kranjc: »Že leta 1975 sem med prvimi letal z zmajem, ko me je obiskal Kanadčan,

Plezalni center Bric-Alp pri Sv. Duhu tedensko gosti 17 skupin otrok, sicer pa tu trenirajo slovenski reprezentanti. Zakonca Kovačič pravita, da bi morali imeti v Sloveniji vsaj štiri takšne centre. / Foto: Tina Dokl

Stane Kranjc je pojem v svetovni padalski srenji. Njegovi izdelki so bili prisotni tudi na odprtju olimpijskih iger, ko je slavni tajni agent James Bond 007 skupaj z angleško kraljico skočil na olimpijski stadion. / Foto: Tina Dokl

ki sem ga prosil, če bi me naučil izdelovanja zmajev. Povabil naju je čez lužo, a sva na pošto čakala predolgo, na poti je bila družina, zato je vse padlo v vodo.«

Leta 1988 je prišla ponudba Nemcev za proizvodnjo jadrlnih padal. Skupaj s poslovnim partnerjem so se lotili izdelovanja, ob osamosvojitvi sta šla z ženo na svoje, v njuno Škofjo Loko. »Začela sva v kleti domače hiše, v mrzlem prostoru, na komaj dvajsetih kvadratnih metrih. Še zdaj se spominjam, kako me je bolel hrbet,« se spominja. A sta vztrajala. Kmalu so se selili na Spodnji trg, nato sta pri hiši zgradila delavnico.

Zadnja leta proizvedejo od tristo do štiristo padal na leto, sešijejo tudi 150 oblek s krili. Ne gre le za šivanje, ampak izvedbo celotnega postopka od načrtovanja naprej. Zato Stane Kranjc tudi vse, kar naredi, najprej sam preizkusi: »Ne morem ustvariti in prodati brez poskusa. Kaj pa, če bi se kaj zgodilo? Po nekaj prototipih steče proizvodnja.«

Pomaga tudi Bondu

Zanimiv je njegov odnos do zaposlenih in konkurence. Večina zaposlenih je prijateljev, dobro sodelujejo, se razumejo, pomagajo in so zato tudi uspešni. »Moramo si zaupati, tako kot nam zaupajo kupci. Ti me sprašujejo, katero je najboljšo padalo? Samo tisto, ki mu zaupaš, pa naj bo to naše ali od konkurence,« podjetniško filozofijo razloži Kranjc.

Tako je vsak dan po nekaj ur pred računalnikom in odgovarja na vprašanja potencialnih kupcev, kupcev ali konkurence. Kako narediti to, kako ono, kako bi lahko izboljšali proizvod. Zato mu padalci z vsega sveta zaupajo, prihajajo k njemu in pomagajo pri razvoju. Stane Kranjc ima ime. Dobro ime. In tudi on je na začetku več kot desetletje sanjal, da bi lahko šel na svoje. Danes pravi, da ko leti, sanja, pa čeprav se vsaj na začetku, pred vsakim skokom, boji. Za posel ne, saj pomaga celo Bondu. Jamesu Bondu.

NAGRADNA KRIŽANKA

Zavarovalnica Triglav, d.d.
Območna enota Kranj
T.: 04 2069 000

www.triglav.si
080 555 555

Izžrebane reševalce križanke čakajo naslednje nagrade:

1. bon v vrednosti 40 EUR za sklenitev zavarovanja za dom ali avto in promocijski artikel (majica),
2. bon v vrednosti 40 EUR za sklenitev zavarovanja za dom ali avto in promocijski artikel (krpica),
3. bon v vrednosti 40 EUR za sklenitev zavarovanja za dom ali avto in promocijski artikel (odsevni brezrokavnik).

Za preostale tri (4., 5. in 6. nagrado) – promocijski artikel Zavarovalnice Triglav, d. d. (dežnik).

Rešitve križanke (nagradno geslo, sestavljeno iz črk iz oštevilčenih polj in vpisano v kupon iz križanke) pošljite na dopisnicah do srede, 14. novembra 2012, na Gorenjski glas, Bleiweisova cesta 4, 4001 Kranj. Dopisnice lahko oddate tudi v nabiralnik Gorenjskega glasa pred poslovno stavbo na Bleiweisovi cesti 4.

Za uspeh potrebujete popolno ekipo

Uspeh podjetja je odvisen od dobrih idej in njihove uspešne realizacije. Za to pa vsako podjetje potrebuje dobro ekipo. Zdaj lahko zavarujete svoje zaposlene in s tem zaščitite svoj uspeh.

Zavarovanje omogoča visoke zavarovalne vsote ob zelo ugodnih premijah. Slednje se štejejo med davčno priznane odhodke podjetja. Izrazite skrb za svoje zaposlene, jih motivirajte in pritegnite kakovostne kadre. To je naložba v vašo prihodnost.

Podjetniško rizično življenjsko zavarovanje

Visoke zavarovalne vsote, nizke premije

080 555 555

Vse bo v redu.

triglav

www.triglav.si

GORENJSKI GLAS	ČAROVNIŠTVO	MINERAL Z URALA	GRŠKA BOGINJA PRAVICE	PRIPADNIK STRANKE ESEROV	ŽARO TUŠAR	DELO V TRETJI IZMENI	LUKA V IZRAELU	GRŠKA ČRKA	B IVŠA ŠVICARSKA SMUČARKA (BRIGITTE)	LUIS NANI	IGRALEC ŽNIDARŠIČ	MODEL VOZILA OPEL
NAŠA GLASBENA SKUPINA			14									
GRŠKI FILOZOF											4	
MLINSKI ZLEB					NIŠKI STADION OLIVER MLAKAR					NUŠA TOME ŠKOTSKA ŽGAŃA PJAČA		
OTOK PRI FRANCIJI							SPAJKA	MATERIJA ANALIZATOR				
BRANE IVANC			TESTAMENT	PORTRET LEONARDA DA VINCIJA EKSPLOZIVNO TELO								
DEL MOLEKULE					SPIKER AVDIĆ NADZEMNI DEL REPE			15			BELGIJSKI SLIKAR (JAMES)	BIVŠI BRAZILSKI DIRKAČ (AYRTON)
GORENJSKI GLAS	NEPROFESIONALKA	NASELJE PRI NOVI-GRADU MODERNIST	9						KESANJE ISLAMSKI TEOLOG			
VRSTA RAZSTRELIVA								AM. PEVEC (FRANKIE) NAŠ METALURG (CIRIL)			1	
ZAKONSKI ODLOG PLAČILA											KOSITER UMIVALNA ŠKOLJKA	
GLASBENI PEDAGOG DARIAN					KORALNI OTOK SVINJA (NAREČNO)	NATANČEN VZOREC MERE						
ŠAHOVSKA FIGURA, LOVEC						BRENKALO						
GRŠKA MIŽA POEZIJE						STARA MERA ZA VINO SHRAMBA ZA SPISE				8	KATEGORIJA V BOKSU	PEVKA GODEC
RAFAEL NADAL			VRSTA METULJA BLATNO JEZERO					VULKANSKI IZMEČEK KANA				
ŠKAFAR (NAREČNO) NAŠ NARODOPISEC (MATIJA)			6					DEBELA ŽIČNA VRV ORGANIZEM KI ŽIVI BREZ KISIKA				
SESTAVIL: F. KALAN	MESTO V FRANCIJI	REKA V ETIOPIJI	ZNAMKA ELEKTRONSKIH GLASBIL	SOSEDA IRACANKE	ŠTORKLJA	KITAJSKO BRENKALO	NAJVEČJA CELINA	TEŽKA KOVINA (Cu)	RADO CILENSEK	MAZILO SLOVESNO KOSILO		
NAŠA POKRAJINA												
ZMANJŠEVANJE VREDNOSTI OSNOVNIH SREDSTEV												
SEVERNI ALI JUŽNI VZPOREDNIK			3						GOVORNIK DEL BLEDA			
AHAJA ANAEROBA ENSOR MAJAR OERTLI	OLJE ZA ZAŠČITO LESA	RIMSKI KRALJ IZBIRANJE				GORENJSKI LETOVIŠKI KRAJ KAVBOJSKA VRV						
NAŠ BARITONIST (MARKO)				PEVKA BARUČA SPELEOLOG								
TISKANA EDICIJA						ZVIJAČA						
RUBIDIJ		OGOREK		MESTO V RUSIJI								
MANJ KOT ENA				HUDE SANJE MODEL VOZILA FORD								
TV VODITELJICA ŽNIDARŠIČ					2	ZAMISEL						
ŽAKARSKI STROJ						MUSLI-MANSKA SVETA KNJIGA						

1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18

ANKETA

S svečami
ne pretiravajo

ANA ŠUBIC

Ministrstvo za kmetijstvo in okolje pred dnevom spomina na mrtve ljudi znova poziva, naj prižgejo svečo manj, saj jim predniki ne bodo zamerili, potomci pa jim bodo hvaležni. Zanimalo nas je, koliko sveč prižgete in kako se še spominjate pokojnih.

Foto: Tina Dokl

Marijana Tumpič, Tržič:

»Svečke prižgam minimalno, samo za pokojne ožje družinske člane. Letos jih bom šest. Grobove obiskujem tudi med letom, na grobu stare mame pa sem vsak teden, ker skrbim zanj.«

Boris Leskovar, Kranj:

»Na nekaterih grobovih je preveč sveč. Sam ne pretiravam z njimi, ne vem, kaj nekateri vidijo v tem. Važno je le, da je grob urejen in lepo očiščen.«

Branko Kuralt, Kranj:

»Ob prvem novembru bom prižgal nekaj sveč, vendar ne preveč. Na pokojne svoje in znance se spomnim tudi med letom in obiščem njihove grobove.«

Jana Stanonik, Bitnje:

»Uporabljam elektronske sveče. So bolj ekološke in obstanejo dlje časa, tudi do 160 dni. Navadne sveče zelo redko prižgem, slišala pa sem, da obstajajo že sveče na sončno energijo.«

Simon Rigač, Kranj:

»Imam srečo, da še nimamo veliko pokojnikov v družini. Ob prvem novembru gremo z otroki na pokopališče pogledat lučke. Veliko jih je, a se mi to ne zdi sporno, saj je sveče možno reciklirati.«

Telovadnica v naravi

Člani Turističnega društva Tuhinjska dolina so projekt obnove starih pešpoti nadgradili s postavitvijo telovadnice v naravi.

JASNA PALADIN

Snovik – Člani Turističnega društva Tuhinjska dolina so v teh dneh zaključili še tretji projekt, ki so ga uresničili s pomočjo evropskih sredstev, prek Lokalne akcijske skupine Srce Slovenije.

Začeli so s projektom promocije in prodaje produktov s podeželja, v okviru katerega so nabavili osem stojnic in organizirali tržnice z lokalnimi ponudniki, nadaljevali pa z obnovo kar 45 kilometrov starih pešpoti po Tuhinjski dolini, s čimer

so z oznakami in informacijskimi tablamami povežali sever in jug doline. Projekt, ki se je izkazal za velik zalogaj, je bil med uporabniki zelo lepo sprejet in v društvu ponosno poudarjajo, da je bila pot nedavno izbrana za najpot 2012 v osrednjeslovenski regiji. Minuli konec tedna pa so projekt še nadgradili, saj so na območju Term Snovik ob stari pešpoti uredili telovadnico na prostem, ki zajema tri kilometre trim-steze, dvanajst vadbenih elementov in devet naprav za fitnes.

»Naša vizija je, da razvijamo zeleni in trajnostni turizem in s takšnimi projekti izboljšujemo kakovost življenja domačinov in obiskovalcev term in naše doline. Projekt je Tuhinjske znova povezal, saj je bilo opravljenih veliko ur prostovoljnega dela, zato je bil projekt realiziran v večjem obsegu, kot je bil načrtovan. Sodelovali so člani našega društva in krajanje iz celotne doline, še posebej veliko mladih. Veliko posluha za napredek kraja so imeli tudi vsi lastniki zemljišč,

zato tudi s tem nismo imeli nikakršnih težav,« je bil na slavnostnem odprtju telovadnice na prostem zadovoljen predsednik turističnega društva Ivan Hribar. Nova pridobitev bo tudi pomemben del ponudbe za goste Term Snovik, kjer so pred nekaj dnevi že drugič zapored prejeli prvo nagrado za naj malo termalno kopalnišče.

Uporabniki telovadnice v naravi se bodo lahko vsako soboto v novembru in nato spet spomladi udeležili strokovno vodene vadbe.

Novo telovadnico z veseljem uporabljajo tudi učenci iz Osnovne šole Šmartno v Tuhinju.

Trije kilometri trim steze, dvanajst vadbenih elementov, devet fitnes naprav.

Dva praznična dneva

DANICA ZAVRI ŽLEBIR

Kranj – Sredi tedna praznujemo dva državna praznika, oba dela prosta dneva: jutri, 31. oktobra, dan reformacije, v četrtek, 1. novembra, dan spomina na mrtve.

Reformacija, versko, kulturno in politično gibanje, ima za Slovence poseben pomen, ker je z njim povezana naša nacionalna in kulturna identiteta. Reformator Primož Trubar je namreč leta 1550 izdal Katekizem (in za lažje branje še Abecednik),

prvo slovensko knjigo, ki je hkrati tudi prva slovenska tiskana knjiga. Na 1. november, dan spomina na mrtve, ki je sekularna različica krščanskega dneva vseh svetih, pa se spomnimo svojih dragih umrlih, obiščemo njihove grobove s cvetjem in svečami, verni se jih spomnijo tudi z molitvijo. Ob prazniku in pred njim pa se vrstijo tudi uradne slovesnosti, ob tej priložnosti s cvetjem na grobovih počastimo tudi velike može slovenske kulture.

K spomenikom pesnikov Franceta Prešerna in Simona Jenka ter bazoviških žrtev v Prešernovem gaju v Kranju so predstavniki kranjske mestne občine že v petek položili cvetje. /Foto: Gorazd Kavčič

Od danes cenejša pogonska goriva

Cene naftnih derivatov so od danes nižje. 95-oktanski bencin je cenejši za 0,071 evra na liter in odslej stane liter 1,499 evra. Cena stooktanskega bencina je nižja za 0,072 evra na liter in znaša 1,518 evra za liter, dizelsko gorivo pa je cenejše za 0,021 evra za liter in bo odslej za liter treba odšteti 1,419 evra. Kurilno olje se je pocenilo za 0,012 evra in stane liter 1,052 evra.

vremenska napoved

Danes bo delno jasno, po nižinah bo dopoldne megla, zjutraj bo precej hladno. Jutri se bo od zahoda pooblačilo in v noči na četrtek bo začelo deževati. Spet bo topleje.

Agencija RS za okolje, Urad za meteorologijo

TOREK

-4/7 °C

SREDA

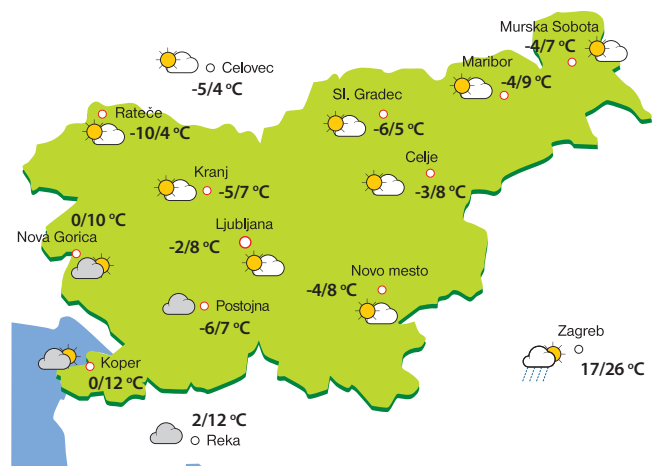

1/12 °C

ČETRTEK

8/14 °C

RADIO KRANJ d.o.o.
Sritarjeva ul. 6, KRANJ

TELEFON:
(04) 281-2220
(04) 281-2221
(04) 2022-222
(051) 303-505

FAX:
(04) 281-2225
(04) 281-2229

E-pošta:
radiokranj@radio-kranj.si

www.radio-kranj.si